

KONKURENCES PADOME

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: konkurence@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. E02-48

(Prot. Nr.49, 2.§)

2013.gada 1.oktobrī

Par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu

Lieta Nr.2923/11/03.02./20

*Par Konkurences likuma 13.panta pirmajā
daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu
AS „Latvijas Gāze” darbībās*

LĒMUMA SATURA RĀDĪTĀJS

I. LIETAS BŪTĪBA	2
II. LIETAS DALĪBNIEKI	3
1. Latvijas gāze.....	3
2. OTTO	3
3. Euro metal	3
III. ADMINISTRATĪVAIS PROCESS IESTĀDĒ	3
1. OTTO iesniegums	3
2. Euro metal iesniegums	4
3. Publiskā konsultācija un citu privātpersonu iesniegumi	5
4. Pārkāpuma lietas ierosināšana	5
5. Paziņojuma nosūtīšana un uzklauššana.....	6
IV. PĀRKĀPUMA LIETĀ APLŪKOTĀ PRECE	7
1. Dabaszāzes mazumtirdzniecība	7
2. Dabaszāzes piegāde Latvijā	8
V. EKONOMISKAIS UN TIESISKAIS NOVĒRTĒJUMS	10
1. Konkrētais tirgus	10
1.1. Konkrētās preces tirgus	10
1.2. Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus.....	14
1.3. Secinājumi.....	15
2. Dominējošais stāvoklis.....	15
3. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana	16
3.1. LG izvirzītie noteikumi dabaszāzes piegādes līguma noslēgšanai	16

3.2. Cesijas līgumi	20
3.3. LG kārtība darbam ar debitoriem (parādniekiem).....	21
3.4. Normatīvajos aktos noteiktais pienākums piegādāt dabasgāzi	22
3.5. Parādu atgūšanas prakses piemērošanas samērīgums	24
3.6. Parādu atgūšanas prakses ietekme uz patērētājiem un komersantiem	26
3.7. Parādu atgūšanas prakses piemērošana dažādiem lietotājiem:	27
3.7.1. jaunajam īpašniekam par iepriekšējā īpašnieka parādu	27
3.7.2. īpašniekam par īrnieka parādu	28
3.7.3. īpašniekam par nomnieka parādu	29
3.7.4. īrniekam par īpašnieka vai iepriekšējā īrnieka parādu.....	29
3.7.5. nomniekam par īpašnieka vai iepriekšējā nomnieka parādu	30
3.7.6. pārvaldniekam.....	30
3.7.7. Secinājumi	31
3.8. LG viedokļa izvērtējums	31
3.8.1. KP kompetence	32
3.8.2. LG tiesiskā palāvība.....	33
3.8.3. Publiskās konsultācijas rezultātu izmantošana	36
3.8.4. Vienlīdzības principa ievērošana	36
3.8.5. Ekonomiskā labuma gūšana.....	37
3.8.6. LG rīcība nevaic patērētāju un sabiedrības labklājību	37
3.8.7. Tiesības saņemt nepārtrauktus sabiedriskos pakalpojumus.....	40
3.8.8. Dabasgāzes pieslēguma pieprasījuma pamatotība	40
3.8.9. Iepriekšējā lietotāja līguma laušana	41
3.8.10. Pienākums pārliecināties par iepriekšējā lietotāja parādsaistībām	42
3.8.11. Uz lietu gulstoša nasta vai apgrūtinājums.....	42
3.8.12. Pienākums atlīdzināt nepieciešamos izdevumus	43
3.8.13. LESD 106.panta, regulu Nr.713/2009 un Nr.1227/2011 piemērošana.	44
3.8.14. LG akciju pirkuma–pārdevuma līgumi un ieguldījumu aizsardzība	47
3.8.15. Dabasgāzes pārtraukšana nemaksātājiem	48
3.9. Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas pārkāpums	49
VI. ATBILDĪBA	50
1. Rakstveida apņemšanās.....	50
2. Tiesiskie pienākumi.....	51
3. Naudas soda aprēķins	51

I. LIETAS BŪTĪBA

- 1 Konkurences padomes ('KP') lēmums izvērtē AS „Latvijas Gāze” tirdzniecības noteikumus dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgū, sasaistot jauno lietotāju dabasgāzes piegādes līgumu noslēgšanu un dabasgāzes piegādi ar iepriekšējo lietotāju parādu apmaksu, atbilstoši Konkurences likuma ('KL') 13.panta pirmajā daļā noteiktajam dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumam.

II. LIETAS DALĪBNIEKI

1. Latvijas gāze

- 2 „Latvijas Gāze” ir akciju sabiedrība (‘LG’), kas reģistrēta Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.40003000642, juridiskā adrese Vagonu iela 20, Rīga. LG ir vienīgais dabasgāzes pārvades, uzglabāšanas, sadales un realizācijas operators Latvijā, nodrošinot dabasgāzes piegādi 442 000 klientiem Latvijā.¹

2. OTTO

- 3 „OTTO” ir akciju sabiedrība (‘OTTO’), kas reģistrēta Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas numuru Nr.40103055670, juridiskā adrese Senču iela 2, Rīga. OTTO izīrē sev piederošus nekustamos īpašumus, kuros īrnieki slēdz līgumus ar LG par dabasgāzes piegādi.

3. Euro metal

- 4 „Euro metal” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību (‘Euro metal’), kas reģistrēta Komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas numuru Nr.40003850439, juridiskā adrese Aleksandra Čaka iela 66, Rīga. Euro metal pēc dzīvokļa īpašuma iegādes, vēlējās noslēgt dabasgāzes piegādes līgumu ar LG.

III. ADMINISTRATĪVAIS PROCESS IESTĀDĒ

1. OTTO iesniegums

- 5 KP 21.11.2011. saņēma OTTO 16.11.2011. iesniegumu Nr.128 (‘OTTO iesniegums’). OTTO norāda, ka ir dzīvojamo māju Rīgā, Matīsa ielā 137, Daugavpils ielā 53 un Lienes ielā 15 īpašnieks. OTTO vērsās LG ar lūgumu noslēgt līgumus par dabasgāzes piegādi tā īpašumā esošajām dzīvojamām mājām. LG atteica noslēgt dabasgāzes piegādes līgumus gazificētajiem objektiem, jo minētajos objektos parāds par piegādāto dabasgāzi sasniedzis 5180,00 LVL. LG norādīja, ka OTTO kā gazificēto objektu īpašnieks atbilstoši Ministru kabineta 16.12.2008. noteikumu Nr.1048 76.punktam ir līdzatbildīgs par dabasgāzes lietotāju, kas ir īrnieki, parādu nomaksu. Jauns dabasgāzes piegādes līgums var tikt noslēgts tikai pēc pilnīga iepriekšējā parāda nomaksas.

---

¹ LG interneta vietne, sadaļa „Uzņēmuma darbība”. <http://www.lg.lv/?id=178&lang=lat>

- 6 OTTO iesniegumā norāda, ka LG ierobežo OTTO konkurētspēju, radot zaudējumus un papildus izdevumus, kā arī kopumā kropļo konkurenci īres tirgū, iekšējo tirgu starp komersantiem un aizskar patērētāja tiesības, veicot šādas darbības:
- 1) apzināti novilcinot un neizmantojot savas tiesības vērsties tiesā pret parādniekiem par parāda piedziņu vai noslēgt gāzes padevi dzīvoklī;
  - 2) tikai pēc namīpašnieka pieprasījuma paziņojot par dabasgāzes padeves pārtraukšanu konkrētam adresātam;
  - 3) izmantojot savu monopolstāvokli un novilcinot laiku līdz gāzes padeves līguma pārslēgšanai ar jaunajiem īrniekiem, lai no viņiem pieprasītu samaksāt iepriekšējā īrnieka parādu, izmantojot cesijas līgumus.
- 7 OTTO lūdz KP savas kompetences ietvaros atzīt norādīto LG rīcību par prettiesisku un to novērst.

2. Euro metal iesniegums

- 8 KP 02.01.2012. saņēma Euro metal 23.12.2011. iesniegumu ('Euro metal iesniegums'). Euro metal iesniegumā norādīts, ka Euro metal 2011.gada rudenī iegādājās dzīvokļa īpašumu Dubultu prospektā 7-3, Jūrmalā (kadastra Nr. 1300 901 3132). Iepriekšējam dzīvokļa īpašuma īpašniekam bija sakrājies parāds par piegādāto dabasgāzi 967,39 LVL apmērā. LG atteica noslēgt dabasgāzes piegādes līgumu dēļ iepriekšējā lietotāja (īpašnieka) parāda. Papildus Euro metal norāda, ka:
- 1) izmantojot savu monopolstāvokli, LG 12.12.2011. vēstulē Nr.35-1-14/14427P pieprasa no Euro metal samaksāt dzīvokļa īpašuma iepriekšējā īpašnieka parādu. LG piedāvāja parādu cedēt Euro metal, noslēdzot cesijas līgumu. LG norādīja, ka neatjaunos dabasgāzes padevi, kamēr netiks veikta pilnīga parādsaistību izpilde;
  - 2) Euro metal nav iespējas izvēlēties citu dabasgāzes piegādātāju, jo tāds Latvijas teritorijā nepastāv. Euro metal ir ķīlnieka lomā, kur Euro metal piespiedu kārtā ir jāsedz svešs parāds, lai rastos iespēja pilnvērtīgi izmantot sev piederošu īpašumu;
  - 3) Euro metal nenes nekāda veida atbildību par iepriekšējā nekustamā īpašuma īpašnieka darbībām un to rezultātā esošajiem parādiem, jo nav uzņēmis šādas saistības. Tādēļ nepastāv juridisks pamats šāda parāda apmaksas pieprasīšanai apmaiņā pret jaunu līgumu par pakalpojuma piegādi. Atbildību nes līgumslēdzējuse, nevis īpašums.
- 9 Euro metal lūdz KP izvērtēt LG rīcību un uzsākt lietu par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu.

3. Publiskā konsultācija un citu privātpersonu iesniegumi

- 10 Tirdzniecības stāvokļa apzināšanai par LG parādu atgūšanas prakses, uz kuru norādīja OTTO un Euro metal, apjomu un mērogu, KP pēc pārkāpuma lietas ierosināšanas veica publisko konsultāciju. KP savā interneta vietnē aicināja aizpildīt veidlapu, par gadījumiem, kad LG atteica jauna dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanu ar jaunu lietotāju, jo gazificētajā objektā nebija segts iepriekšējā lietotāja parāds par piegādāto dabasgāzi. Veidlapā bija jānorāda ziņas par respondentu, gazificētā objekta adresi, objekta iegūšanas veidu, lietošanas mērķi, parāda apmēru par piegādāto dabasgāzi, jaunā dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanas atteikuma iemesliem, dabasgāzes padeves esamību/neesamību un trešās personas parādsaistību apmaksas faktu vai atteikumu segt trešās personas parādsaistības.
- 11 Publiskas konsultācijas ietvaros KP saņēma atbildes par 512² gazificētajiem objektiem, t.sk. par 150 gazificētajiem objektiem no fiziskajām personām, 293 – juridiskajām personām un 69 – iestādēm.
- 12 Pēc publiskās konsultācijas noslēgšanas KP turpināja saņemt privātpersonu sūdzības par LG parādu atgūšanas praksi³. Iesniedzēji joprojām sūdzas par LG atteikumu slēgt jaunus dabasgāzes piegādes līgumus, ja gazificētajos objektos ir iepriekšējā lietotāja parāds. Lai noslēgtu dabasgāzes piegādes līgumu, jaunajiem lietotājiem jānodrošina iepriekšējā lietotāja parāda samaksa vai jāslēdz ar LG cesijas līgums, ar kuru prasījuma tiesības par parāda samaksu LG nodod jaunam lietotājam.

4. Pārkāpuma lietas ierosināšana

- 13 Pamatojoties uz OTTO iesniegumu un KL 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 22.panta 1.punktu un 23.panta pirmo un trešo daļu, KP 16.12.2011. ierosināja izpēti lietu Nr.2923/11/03.02./20 „Par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 3.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu LG darbībās”.
- 14 Pamatojoties uz Euro metal iesniegumu un KL 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 22.panta 1.punktu un 23.panta pirmo un trešo daļu, KP 27.01.2012. ierosināja lietu par KL 13.panta pirmās daļas 3.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu LG darbībās un, pamatojoties uz KL 26.panta piekto daļu, nolēma apvienot vienā lietvedībā ar lietu Nr.2923/11/03.02./20 „Par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 3.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu AS „Latvijas Gāze” darbībās”.
- 15 Pamatojoties uz KL 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 22.panta 2.punktu un 24.pantu, KP 17.02.2012. pieņēma lēmumu uz savas iniciatīvas pamata ierosināt lietu „Par KL

² Kopējais atbilžu skaits ir mazāks, jo daļa atbildes ietvēra informāciju vienkopus par vairākiem iesniedzēju īpašumā vai valdījumā esošiem gazificētajiem objektiem.

³ R.E. 27.01.2012. iesniegums; SIA „Namu apsaimniekošana” 01.02.2012. iesniegums Nr.1104684; V.K. 06.02.2012. iesniegums; I.B. 10.02.2012. iesniegums; SIA „Slari” 14.02.2013. iesniegums; Olaines novada pašvaldības 17.02.2013. iesniegums Nr.4.8./618; SIA „Vestabalt” 08.03.2012. vēstule Nr.56/03-2012; A.A. 18.03.2013. iesniegums; AS „Parex banka” 01.03.2013. iesniegums Nr.2.4.-02/403; L.J. 04.07.2013. iesniegums Nr.1.

- 13.panta pirmās daļas ģenerālklausulā noteiktā aizlieguma pārkāpumu AS „Latvijas Gāze” darbībās” un, pamatojoties uz KL 26.panta piekto daļu, ierosināto lietu apvienot vienā lietvedībā ar lietu Nr.2923/11/03.02./20 „Par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 3.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu AS „Latvijas Gāze” darbībās”.
- 16 Pamatojoties uz KL 8.panta pirmās daļas 1.punktu, 8.panta otro daļu, 22.panta 2.punktu un 24.pantu, KP 11.04.2013. pieņēma lēmumu uz savas iniciatīvas pamata ierosināt lietu „Par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktā noteikto aizliegumu pārkāpumu AS „Latvijas Gāze” darbībās” un, pamatojoties uz KL 26.panta piekto daļu, ierosināto lietu apvienot vienā lietvedībā ar lietu Nr.2923/11/03.02./20 „Par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas ģenerālklausulā un 3.punktā noteikto aizliegumu pārkāpumu AS „Latvijas Gāze” darbībās”, piešķirot apvienotajai lietai Nr.2923/11/03.02./20 nosaukumu „Par Konkurences likuma 13.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu pārkāpumu AS „Latvijas Gāze” darbībās”. Kopumā pret LG tika ierosinātas četras lietas, kuras apvienotas vienā lietā Nr.2923/11/03.02./20.
- 17 Publiskās konsultācijas rezultātā iegūtas ziņas, kā arī privātpersonu saņemtie iesniegumi pievienoti lietai Nr.2923/11/03.02./20.
- 18 Apvienotā lieta Nr.2923/11/03.02./20 ierosināta par KL 13.panta pirmās daļas ģenerālklausulā, 3.punktā un 4.punktā noteikto aizlieguma pārkāpumiem LG darbībās. Pabeidzot lietas izpēti, KP konstatēja, ka dominējošā stāvokļa jaunprātīga izmantošana sakarā ar iesniegtajām sūdzībām par parādu atgūšanas praksi pārkāpj netaisnīgu tirdzniecības noteikumu piemērošanas aizliegumu, kas ietverts KL 13.panta pirmās daļas 4.punktā. Ņemot vērā, ka lieta kopumā ierosināta par KL 13.panta pirmās daļas pārkāpumu un KL 13.panta pirmās daļas punktos minētās darbībās uzskaitītas piemērveidā (*LR Augstākās tiesas Senāta* (‘Senāts’) *rīcības sēdes 02.04.2009. lēmums lietā Nr.SKA-213/2009 Rimaida, 9.1.rindkopa; Eiropas Savienības Tiesas* (‘EST’) *spriedums lietā 6/72 Continental Can, 26.rindkopa*), KP norāda, ka pārkāpuma lietas Nr.2923/11/03.02./20 ietvaros konstatētā parādu atgūšanas prakse liecina par KL 13.panta pirmās daļas pārkāpuma pazīmēm, kas izpaudies kā netaisnīgu tirdzniecības noteikumu piemērošana atbilstoši KL 13.panta pirmās daļas 4.punktam.

5. Paziņojuma nosūtīšana un uzklausišana

- 19 Pamatojoties uz KL 26.panta sesto daļu, KP 23.04.2013. nosūtīja LG vēstuli Nr.672 „Paziņojums par Konkurences padomes lēmuma pieņemšanai nepieciešamo faktu konstatēšanu un par uzaicinājumu iepazīties ar lietā Nr.2923/11/03.02./20 esošajiem pierādījumiem un viedokļa izteikšanu” (‘Paziņojums’).
- 20 Atbilstoši KL 26.panta septītajai daļai KP 21.05.2013. saņēma LG 20.05.2013. vēstuli Nr.01-7/2007 „Par viedokļa sniegšanu”, kurā LG izsaka savu viedokli lietā Nr.2923/11/03.02./20 (‘atbilde uz Paziņojumu’).
- 21 KP 03.07.2013. veica LG pārstāvju mutisko uzklausišanu, kuras laikā LG bija iespēja izvērst savus argumentus, kuri sniegti atbildē uz Paziņojumu. KP veica arī papildu izpēti sakarā ar atbildē uz Paziņojumu norādītajiem apstākļiem. Papildu izpētes rezultātā lietai

klāt pievienoto dokumentu kopijas KP nosūtīja LG viedokļa izteikšanai 23.07.2013 vēstulē Nr.1279. LG precizēja uzklaustīšanas laikā sniegtās atbildes un sniedza papildu viedokli 09.08.2013. vēstulē Nr.01-7/3094 un 05.09.2013. vēstulē Nr.01-7/3497.

- 22 LG 05.09.2013. vēstulē Nr.01-7/3497 pauž uzskatu, ka lietā nav nodrošināta procesuālā taisnīguma principa ievērošana, jo pēc Paziņojuma nosūtīšanas KP nav identificējusi pārkāpuma ilgumu, LG nevar saprast, kuras no lietā esošajām sūdzībām ir pamatotas un kuras nav, kā rezultātā KP ir pienākums nosūtīt jaunu paziņojumu. KP noraida minētos iebildumus kā nepamatotus. KP nosūtīja Paziņojumu LG (lēmuma 19.rindkopa) un atbilstoši KL 26.panta sestajai daļai KP 23.07.2013 vēstulē Nr.1279 ietvēra lietai papildus pievienoto materiālu kopijas un skaidroja pievienošanas kontekstu. Savukārt atbilstoši KL 26.panta septītajai daļai LG tika nodrošināta iespēja izteikt viedokli par lietai papildus pievienotajiem materiāliem. Vienlaicīgi KP vērs LG uzmanību, ka KL 26.panta sestā un septītā daļa neparedz obligātu pienākumu pirms lēmuma pieņemšanas informēt par pārkāpuma ilgumu. Minētās normas paredz tiesības iepazīties ar lietas materiāliem, tādējādi iegūstot informāciju par lietā noskaidrotajiem faktiem un eventuāli piemērojamām normām (*Senāta rīcības sēdes 05.10.2011. lēmums lietā SKA-807/2011 Narvasen Baltija/Preses apvienība, 9.rindkopa*). Atkārtots paziņojums lietā nav jāsūta tā iemesla dēļ, ka lietai tiek pievienoti jauni materiāli, ar kuriem tirgus dalībniekam tika nodrošināta iespēja iepazīties un izteikt viedokli.

IV. PĀRKĀPUMA LIETĀ APLŪKOTĀ PRECE

1. Dabasgāzes mazumtirdzniecība

- 23 Dabasgāzes mazumtirdzniecību Latvijā veic LG. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija ('Regulators') ir izdevusi LG licenci Nr.E34003 (darbības laiks 11.02.2012. – 10.02.2017) dabasgāzes tirdzniecībai. LG nodrošina dabasgāzes piegādi 442 000 klientiem Latvijā, bet apkures sezonā – no Inčukalna pazemes gāzes krātuves arī Igaunijai, Krievijas ziemeļrietumu daļai un Lietuvai.⁴
- 24 LG piegādā dabasgāzi elektroenerģijas un siltumenerģijas ražotājiem, lieliem un nelieliem industriāliem ražotājiem, komunāliem un komercuzņēmumiem un māsaimniecībām. Dabasgāzes lietotājus LG iedala trīs grupās – māsaimniecības, lietotāji, kuru dabasgāzes patēriņš ir mazāks nekā 25 tūkst.nm³, un lietotāji, kuru dabasgāzes patēriņš ir lielāks nekā 25 tūkst.nm³. Minētais ir pamatots ar to, ka māsaimniecības lietotāji kā atsevišķa lietotāju grupa ir noteikta gan Enerģētikas likumā, gan Ministru kabineta 2008.gada 16.decembra noteikumos Nr.1048 „Dabasgāzes piegādes un lietošanas noteikumi” ('Dabasgāzes piegādes noteikumi'). Māsaimniecības lietotāju dabasgāzes patēriņš ir salīdzinoši neliels, līdz 2010.gadam tam tika piemērota samazinātā PVN nodokļa likme. Savukārt atlikušajām divām lietotāju grupām atšķiras

⁴ LG interneta vietne, sadaļa „Uzņēmuma darbība”. <http://www.lg.lv/?id=178&lang=lat>

termini, kādos paziņojama dabasgāzes tirdzniecības cena un to maiņas biežums. Papildus, lietotāji, kuru dabasgāzes patēriņš pārsniedz 25 tūkst.nm³ izmanto tādas dabasgāzes iekārtas, kuru jauda un citi tehniskie aspekti saistīti ar paaugstinātu bīstamību, kas paredz ievērot stingrākas drošības un kontroles prasības.⁵

- 25 Lielākais dabasgāzes apjoms Latvijā tiek patērēts enerģētikā, ko 2011.gadā veidoja AS "Latvenergo" termoelektrocentrāles un siltumapgādes uzņēmumi – 67%, savukārt rūpniecībā dabasgāzi patērēja 14%, komunālie un komercuzņēmumi patērēja 11%, bet mājsaimniecības patērējušas – 8% no kopējā Latvijā patērētā dabasgāzes apjoma (skatīt 2.attēlu). Rīgas reģionā tiek patērēti aptuveni 70% no Latvijā izmantotās dabasgāzes.⁶
- 26 Dabasgāzi lietotājam piegādā saskaņā ar LG un lietotāja noslēgtu līgumu par dabasgāzes piegādi ('dabasgāzes piegādes līgums'). Dabasgāzes piegādes līgumu noslēdz, ievērojot Dabasgāzes piegādes noteikumus.
- 27 Konkrētās lietas ietvaros lietotājs ir fiziska vai juridiska persona, kas no LG pērk un savām vajadzībām patērē dabasgāzi vai lieto to energoapgādē vai cita veida komercdarbībā (Enerģētikas likuma 1.panta 10.punkts). Savukārt iepriekšējais lietotājs ir klients, ar kuru LG nav izbeigusi dabasgāzes piegādes līgumu, bet jaunais lietotājs ir dabasgāzes piegādes klients, ar kuru tiek slēgts vai kuram LG atsaka noslēgt jaunu dabasgāzes piegādes līgumu.

2. Dabasgāzes piegāde Latvijā

- 28 Latvijai ir tikai viens gāzes piegādātājs – atvērtā AS "Gazprom", kas kontrolē gāzes apgādes sistēmu Krievijā. Vasarā dabasgāze no Krievijas tiek iesūkņēta Inčukalna pazemes gāzes krātuvē, bet ziemā tā no krātuves tiek piegādāta lietotājiem. Latvija ir vienīgā valsts ES, kura ziemas mēnešos nesaņem gāzi no piegādātāja vienīgi pa cauruļvadu.⁷ Latvijas dabasgāzes apgādes sistēma nav savienota ar Eiropas Savienības ('ES') kopējo gāzes apgādes sistēmu.
- 29 Latvijas dabasgāzes pārvades gāzesvadi ir Baltijas valstu dabasgāzes pārvades sistēmas sastāvdaļa. Visām Baltijas valstīm, tajā skaitā Latvijai, ir tikai viens dabasgāzes piegādātājs – Krievijas Federācija. Latvijas dabasgāzes apgādes sistēmas pārvades cauruļvadu tīkliem ir trīs starpvalstu savienojumi (dabasgāzes uzskaites stacijas), tas ir, ar Krieviju, Igauniju un Lietuvu. Dabasgāzes pārvades sistēma nodrošina, tai skaitā, valsts lielāko pilsētu – Rīga, Daugavpils, Aizkraukle, Preiļi, Iecava, Liepāja, Dobele, Cēsis, Valmiera, Jelgava, Jūrmala, Bauska, Ogre, Jēkabpils, Līvāni, Rēzekne, Saldus apgādi ar dabasgāzi pilnā apmērā, pastāvot gāzes pārvades un sadales sistēmu savienojošam posmam – gāzes regulēšanas staciju caurlaides spēju rezervēm.⁸ Dabasgāzes pārvades sistēmas pārklājums attēlots 1.attēlā.

⁵ LG 20.02.2012. vēstule Nr.01-7/622 „Par informācijas un paskaidrojumu sniegšanu”, 3.7.apakšpunkts.

⁶ Ekonomikas ministrijas interneta vietne, sadaļa „Gāzes apgāde”. <http://www.em.gov.lv/em/2nd/?cat=30177>

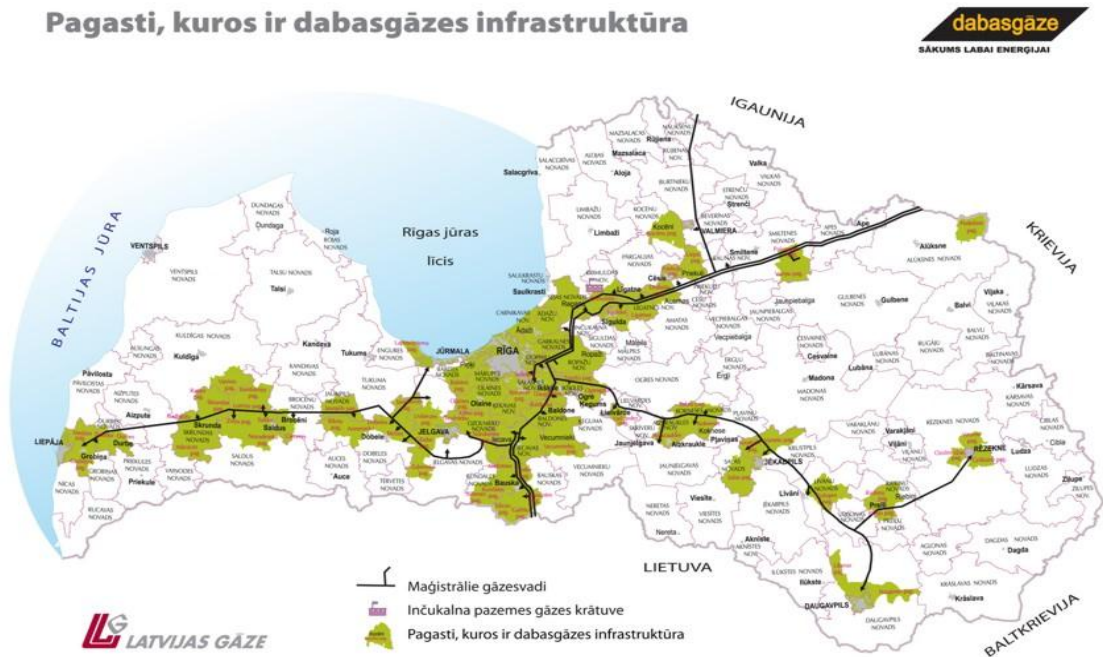
⁷ Turpat.

⁸ Ekonomikas ministrijas interneta vietne, sadaļa „Dabasgāzes pārvades sistēmas operatora ikgadējā novērtējuma ziņojums par 2011. gadu.” <http://www.em.gov.lv/em/2nd/?cat=30177>

1.attēls. Dabaszāzes pārvades sistēmas pārklājums Latvijā⁹.

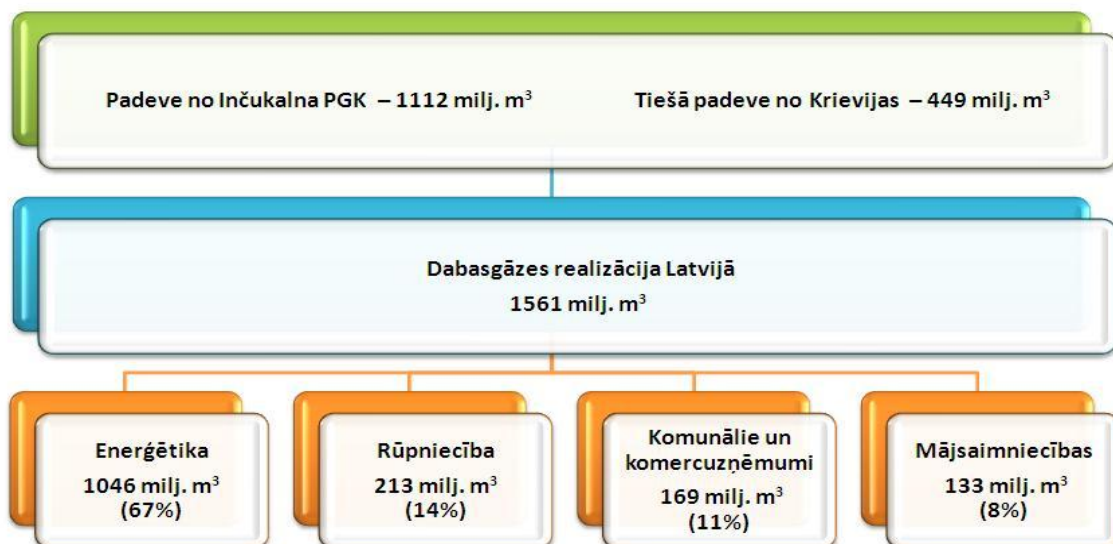
Pagasti, kuros ir dabaszāzes infrastruktūra

- 30 Lai arī pastāv dabaszāzes pārvades sistēmas savienojumi ar Igauniju un Lietuvu, dabaszāzes tirdzniecība Latvijas virzienā nenotiek. Visa Latvijā patērētā dabaszāze tiek piegādāta no Inčukalna pazemes gāzes krātuves, kur gāze tiek iesūknēta no Krievijas, un tiešās padeves no Krievijas (skatīt 2.attēlu).

2.attēls. LG dabaszāzes plūsma 2011.gadā.

AS "Latvijas Gāze" dabaszāzes plūsma 2011. gadā

Avots: AS "Latvijas Gāze" gadagrāmata 2011

⁹ LG interneta vietne, sadaļa „Pašvaldības ar izbūvētu dabaszāzes infrastruktūru.” <http://www.lg.lv/?id=158&lang=lat>

- 31 Pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu 2003/55/EK par vienotiem noteikumiem dabasgāzes iekšējam tirgum par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz iekšējo dabasgāzes tirgu un par Direktīvas 98/30/EK atcelšanu, 26.05.2005 tika pieņemti grozījumi Enerģētikas likumā, kas paredz pamatnosacījumus dabasgāzes tirgus atvēršanai un skar sistēmu darbību, tirgus dalībnieku pienākumus un tiesības, kā arī konkurences iespējas dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgū. Latvijas Republikas Saeima ar speciālu likumu ir noteikusi, ka šie grozījumi stāsies spēkā 04.04.2014.
- 32 Vienlaicīgi jāatzīmē, ka Latvijas (arī Lietuvas, Igaunijas un Somijas) dabasgāzes apgādes sistēmas ir pieslēgtas Krievijas dabasgāzes pārvades infrastruktūrai, no kuras Latvija un citas minētās valstis saņem 100% no kopējā patērētā dabasgāzes apjoma. Tā rezultātā Latvija atzīstama par izolētu tirgu. Tā kā starpsavienojumi ar Eiropas dabasgāzes pārvades tīkliem neeksistē un to izveidošana prasa lielas investīcijas, jaunu dabasgāzes tirgotāju ienākšana dabasgāzes tirgū pārskatāmā nākotnē ir ļoti apgrūtināta. Tādēļ atbilstoši direktīvas 2003/55/EK 49.panta pirmās daļas 3.rindkopai atsevišķas šīs direktīvas normas neattiecas uz Latviju, Igauniju un Somiju līdz brīdim, kad jebkura no šīm dalībvalstīm tieši pievienojas jebkuras dalībvalsts, izņemot Igaunijas, Latvijas, Lietuvas un Somijas starpsavienotai dabasgāzes piegādes sistēmai.¹⁰
- 33 Direktīvas izņēmums liecina, ka Latvijā dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgus ir izolēts tirgus un konkurence tajā var izveidoties tikai pēc dabasgāzes sistēmas starpsavienojuma izbūves. KP pievienojas Regulatora vērtējumam (lēmuma 32.rindkopa), ka starpsavienojumu izveidošana ar Eiropas dabasgāzes pārvades tīkliem prasa lielas investīcijas, tādēļ jaunu dabasgāzes tirgotāju ienākšana dabasgāzes tirgū pārskatāmā nākotnē ir ļoti apgrūtināta¹¹.

V. EKONOMISKAIS UN TIESISKAIS NOVĒRTĒJUMS

1. Konkrētais tirgus

- 34 Par konkrēto tirgu KL 1.panta 4.punkta izpratnē uzskatāms konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu.

1.1. Konkrētās preces tirgus

- 35 Par konkrētās preces tirgu KL 1.panta 5.punkta izpratnē uzskatāms noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā

¹⁰ Regulatora Ziņojums par dabasgāzes apgādes sistēmas darbības uzraudzības rezultātiem 2011.gadā, 3.–4.lpp.; Regulatora Ziņojums par dabasgāzes apgādes sistēmas darbības uzraudzības rezultātiem 2010.gadā, 3.–4.lpp.; Regulatora Ziņojums par dabasgāzes apgādes sistēmas darbības uzraudzības rezultātiem 2009.gadā, 3.lpp. <http://sprk.lv/index.php?id=14276&sadala=356>

¹¹ Regulatora Ziņojums par dabasgāzes apgādes sistēmas darbības uzraudzības rezultātiem 2011.gadā, 3.–4.lpp.

ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības.

- 36 Eiropas Komisijas ('EK') līdzšinējā praksē dabasgāzi ir noteikusi kā atsevišķu konkrēto preci. EK norādījusi, ka no pieprasījuma puses dabasgāzi nevar aizvietot ar citiem enerģijas veidiem dēļ resursu atšķirīgām izmaksām, lietošanas iekārtām, vides prasībām un pārslēgšanās izmaksām.¹² EK arī norādījusi, ka dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgū var izdalīt atsevišķus tirgus segmentus atkarībā no lietotāju veida – elektroenerģijas ražotājiem, lielajiem industriālajiem klientiem, nelielajiem industriālajiem klientiem un citiem komersantiem, kā arī mājsaimniecībām, ņemot vērā patēriņa apjomu, piegādes nosacījumu, piegāžu režīma atšķirības un konkrētās valsts tirgus regulējuma ietvaru.¹³
- 37 Atbilstoši Regulatora apstiprinātiem dabasgāzes apgādes tarifiem KP konstatē, ka dabasgāzes lietotāji mazumtirdzniecības tirgū ir iedalīti astoņās lietotāju grupās, atkarībā no lietotāju dabasgāzes patēriņa gadā¹⁴. Tarifi tiek apstiprināti atkarībā no maksas par tirdzniecības pakalpojumu attiecīgajā patēriņa grupā, tirdzniecības pakalpojuma izmaksām, dabasgāzes abonētu skaita attiecīgajā patēriņa grupā, kopējā dabasgāzes abonētu skaita un dabasgāzes patēriņa grupas gada tirdzniecības apjoma.
- 38 LG lietotājus iedala trīs grupās – (i) mājsaimniecības, (ii) lietotāji, kuru dabasgāzes patēriņš ir mazāks nekā 25 tūkst.nm³ gadā, un (iii) lietotāji, kuru dabasgāzes patēriņš ir lielāks par 25 tūkst.nm³ gadā (lēmuma 24.rindkopa). Atbilstoši Regulatora ziņojumos norādītajam par dabasgāzes apgādes sistēmas darbības uzraudzības rezultātiem 2010. – 2011.gados¹⁵ KP konstatē, ka lietotāji attiecībā uz gāzes skaitītāju apsekošanas statistiku ir apvienoti un iedalīti tikai trīs grupās – mājsaimniecības, lietotāji līdz 25 tūkst.nm³ un lietotāji virs 25 tūkst.nm³. Savukārt attiecībā uz dabasgāzes padeves atslēgšanas statistiku dabasgāzes lietotāji tiek izdalīti vien divās lietotāju grupās pēc patērētā apjoma – zem un virs 25 tūkst.nm³/gadā.
- 39 Ievērojot dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgus regulējumu un faktisko situāciju Latvijā, kur LG ir vienīgais dabasgāzes piegādātājs, KP secina, ka dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgus tālāka iedalīšana pa lietotāju grupām nav nepieciešama, jo konkurences apstākļi pa lietotāju grupām ir vienādi. Proti, konkurence pa atsevišķām lietotāju grupām nepastāv, jo LG piegādā 100% no patērētā dabasgāzes apjoma katrā lietotāju grupā. Tāpēc dabasgāzes pieprasījuma iedalīšana pa lietotāju grupām neietekmē konkurences situācijas novērtējumu dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgū un LG tirgus pozīciju.

¹² EK 01.09.1994. lēmums lietā COMP/M.493 *Tracabel/Distrigaz*, 23.rindkopa; EK 09.12.2004 lēmums lietā COMP/M.3440 *ENI/EDP/GDP*, 14.rindkopa.

¹³ EK 04.05.2010. lēmums lietā COMP/39.317 – *E.ON Gas*, 17.rindkopa; EK 21.12.2005. lēmums lietā COMP/M.3696 *E.ON/MOL* 107., 118., 120., 122.rindkopa; EK 14.11.2006. lēmums lietā COMP/M.4180 – *Gaz de France/Suez*, 62.–63.rindkopa; EK 23.06.2009. lēmums lietā COMP/M.5467 – *RWE/ESSENT*, 100., 130.rindkopa; EK 21.08.2009. lēmums lietā COMP/M.5585 – *CENTRICA/VENTURE PRODUCTION*, 16.rindkopa.

¹⁴ Regulatora 24.07.2008. lēmums Nr.247 „Par AS „Latvijas gāze” dabasgāzes apgādes tarifiem. Spēkā no 2008.gada 1.oktobra. http://sprk.lv/doc_upl/DG_tarifi_no_2008_1_okt.doc

¹⁵ Regulatora Ziņojums par dabasgāzes apgādes sistēmas darbības uzraudzības rezultātiem 2011.gadā, 3.lpp.; Regulatora Ziņojums par dabasgāzes apgādes sistēmas darbības uzraudzības rezultātiem 2010.gadā, 2.lpp. Regulatora ziņojumā par 2009.gadu informācija par apsekotajiem gāzes skaitītājiem un dabasgāzes padeves atslēgšanu nav ietverta. <http://sprk.lv/index.php?id=14276&sadala=356>

- 40 Atbildē uz Paziņojumu LG norāda, ka KP nepareizi definē konkrēto tirgu, nosakot, ka konkrētais tirgus ir dabasgāzes mazumtirdzniecība Latvijā. Šī pieceja esot pretēja EK ilglaicīgajai praksei un neņemot vērā Latvijā piemērotos atšķirīgos tarifus dažādām lietotāju grupām. Atbilstoši EK praksei dabasgāzes tirdzniecība gala lietotājiem tiek iedalīta vismaz četros atsevišķos tirgos — dabasgāzes tirdzniecība: 1) spēkstacijām; 2) lielajiem rūpnieciskajiem lietotājiem; 3) mazajiem rūpnieciskajiem klientiem un komerc klientiem; un 4) mājsaimniecībām. Kā norādījusi EK, konkrēto gāzes mazumtirdzniecības tirgu iedalīšanā ir jāņem vērā atšķirības cenās, patēriņa apjomā un nolūkā, nozares regulējumā, izmaksās, piegādātāja attiecībās ar klientiem, piegādes nosacījumos, lietotāju elastībā un citos apstākļos.
- 41 KP nepieciešamību lietā izdalīt konkrēto preču tirgus pa lietotāju grupām izvērtē lēmuma 39.rindkopā. Papildus KP norāda, ka minētājā EK praksē ir skatītas lietas liberalizēta dabasgāzes tirgus apstākļos, kuros dabasgāzi piegādā vairāki piegādātāji. Pie šādiem faktiskajiem apstākļiem dabasgāzes pakalpojuma aizstājamības izvērtējumam starp dažādām patērētāju grupām un patērētāju iedalījumam grupās ir fundamentāla nozīme, lai izvērtētu, vai tirgus dalībnieks ir dominējošā stāvoklī un secīgi izvērtētu ļaunprātīgas rīcības esamību, vai lai izvērtētu apvienošanās ietekmi uz konkurenci tirgū, jo pa vienu un to pašu infrastruktūru savstarpēji aizvietojamus dabasgāzes apgādes pakalpojumus var sniegt vairāki tirgus dalībnieki.¹⁶ Konkrētās lietas ietvaros LG ir vienīgais dabasgāzes apgādes komersants LR teritorijā un dabasgāzes piegādes infrastruktūru ir tiesīga izmantot vienīgi LG, tādēļ lietā nav nepieciešams izvērtēt dabasgāzes pakalpojuma aizvietojamību starp dažādām lietotāju grupām.
- 42 Vērtējot dabasgāzes kā energoresursa aizvietojamību ar citiem energoresursu veidiem, jāņem vērā, ka gazificētie objekti faktiski ir izbūvēti un labiekārtoti dabasgāzes izmantošanai telpu apkurei, plītm, ūdens sildītājiem, ražošanas procesam vai vairākiem mērķiem (vienlaicīgi apkurei un plītm, plītm un ūdens sildītājiem u.tml.). Jebkura paralēla tīkla izbūve un cita energoresursa izmantošana, ja dabasgāzes piegādes tīkls jau ir izbūvēts, nav racionāla un ekonomiski pamatota, tādēļ dabasgāzes aizvietošanas iespēja ar citiem energoresursiem jebkurai lietotāju grupai ir būtiski ierobežota un tādēļ neietekmē LG tirgus varas novērtēšanu dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgū Latvijas teritorijā.
- 43 Atbildē uz Paziņojumu LG norāda, ka AS „Liepājas Metalurģs” dabasgāzi ir aizstājis ar elektroenerģiju, AS „Valmieras stikla šķiedra” dabasgāzi ir aizstājusi ar sašķidrināto naftas gāzi, siltumapgādes uzņēmumi dabasgāzi aizstāj ar šķeldu, vidēji gadā ap 1000 mājsaimniecības lietotāju izvēlas gāzes plīti aizstāt ar elektrisko plīti, savukārt mājsaimniecības lietotāji, kas izmanto dabasgāzi apkurei, izvēlas siltumsūkņus vai malkas apkuri.
- 44 KP ir izvērtējusi dabasgāzes aizvietojamību ar citiem energoresursiem dažādiem lietotājiem un secina, ka nepieciešamās investīcijas, administratīvās barjeras, laika patēriņš pārejai uz citiem energoresursiem (iekārtu izbūve), komforta zudums, kas

¹⁶ EK 14.11.2006. lēmums lietā COMP/M.4180 – *Gaz de France/Suez*, 59.–63.rindkopa; 21.12.2005. lēmums lietā COMP/M.3696 – *E.ON/MOL*, 92.rindkopa. EK 10.01.2007 Ziņojums enerģijas sektorā SEC(2006) 1724, 81.rindkopa.

lielākā vai mazākā mērā skars visus LG klientus, kuri vēlēsies pārorientēties no dabasgāzes uz cita energoresursa vai pakalpojuma izmantošanu, būtiski ierobežo dabasgāzes apgādes pakalpojumu aizstājamību ar citiem energoresursiem. AS „Valmieras stikla šķiedra” 18.06.2013. vēstulē Nr.1512 ir norādījusi, ka, lai izbūvētu dabasgāzes apgādei alternatīvu infrastruktūru sašķidrinātās naftas gāzes un dīzeļdegvielas izmantošanai, kas ir uzņēmuma stratēģisks solis risku mazināšanā, kopumā tika investēti 196,3 tūkst. LVL divu pazemes sašķidrinātās naftas gāzes rezervuāru izbūvei 2006.gadā un četrus virszemes rezervuāru un iztvaicētāju uzstādīšanai 2010.gadā. Tajā pašā laikā ir norādāms, ka AS „Valmieras stikla šķiedra” pilnībā dabasgāzi aizvietojusi nav, jo kopējais rezervuāru tilpums spēj nodrošināt vienas dienas gāzes patēriņu. AS „Liepājas Metalurģis” 12.06.2013. vēstulē Nr.2426/31-1 ir norādījusi, ka tā nav aizvietojusi dabasgāzi ar citiem energoresursiem.

- 45 SIA „Powerterm” 20.02.2012. vēstulē Nr.1-14-02/12 ir norādījusi, ka dabasgāzes aizstāšana ar siltumsūkņu apkures sistēmām ir apgrūtināta lielajās pilsētās, kurās zemes resurss nav pieejams apbūves dēļ. Līdz ar to siltumsūkņu apkures sistēmas izbūve nav īstenojama vai ir ekonomiski neizdevīga, īpaši objektiem ar lielām apkures platībām. Papildus SIA „Powerterm” norāda, ka objektos, kuri ir aprīkoti dabasgāzes infrastruktūras izmantošanai, ir ierīkoti turpgaitas siltumnesēja temperatūrai atbilstoši radiatoru, kurus nevar izmantot ar siltumsūkņu iekārtām, jo siltumsūkņu iekārtas strādā ar zemāku turpgaitas temperatūru. Pāreja no dabasgāzes apgādes infrastruktūras uz siltumsūkņu apkures sistēmu atkarībā no apkurināmās platības, var aizņemt no 5 darba dienām līdz 6 mēnešiem un izmaksāt no 5000 LVL līdz 100000 LVL.
- 46 AS „Rīgas Siltums” 29.02.2012. vēstulē Nr.623 ir norādījusi, ka, lai jaunu klientu pieslēgtu centralizētās siltumapgādes (‘CSA’) sistēmai, objektam ir jāatrodas CSA sistēmas zonā. Pieslēgšanas procesu var iedalīt vairākos posmos, t. sk. sagatavošanās darbi (zemes īpašuma jautājumi, arhitektūras plānošanas uzdevuma un tehnisko noteikumu sagatavošana, tehniskā projekta izstrāde un saskaņošana), juridiskie apsvērumi (līgumi, vienošanās u.c.), iepirkumu veikšana un siltumtīklu izbūve (siltummezgla izbūve objektā, karstā ūdens apgādes sistēmas izbūve un pieslēgšana siltummezglam un, atsevišķos gadījumos, individuālā siltummezgla ierīkošana dzīvoklī). Kopējais laiks, lai pieslēgtos CSA sistēmai, var aizņemt no 4 līdz 6 mēnešiem, kā arī ir saistāms ar ievērojamiem izdevumiem. Ja objekts neatrodas CSA sistēmas zonā, atkarībā no apkurināmajām platībām vai gazificēto objektu skaita, var veikt siltumavota (katlumājas) izbūvi. Laika patēriņš un izmaksas var mainīties atkarībā no katlumājas jaudām, tā vai katlumājas un kurināmā noliktavas izbūvei nepieciešamā zeme ir pasūtītāja īpašums, automatizācijas līmeņa, un citiem tehniskajiem un administratīvajiem apsvērumiem.
- 47 Apsverot iespēju pāriet no dabasgāzes apgādes infrastruktūras uz cieto un šķidro kurināmo izmantošanu, ir jāņem vērā, ka Ministru kabineta 17.02.2004. noteikumi Nr.82 “Ugunsdrošības noteikumi” uzliek cieto un šķidro kurināmo izmantotājiem salīdzinājumā ar dabasgāzes infrastruktūru komforta ziņā speciālus pienākumus, tai skaitā biežāku dūmvadu apkopi, degspējīgā grīdas pārklāšanu ar degtnespējīgu materiālu, īpašus atsevišķu enerģijas nesēju (ogles, kūdra) uzglabāšanas nosacījumus u.c. Papildus minētajam, pārejot no dabasgāzes izmantošanas uz cieto un šķidro

kurināmo izmantošanu, ir jāveic pārbūve objektā, to pielāgojot jaunā kurināmā veidam, uzstādot cietā vai šķidrā kurināmā boileri vai izbūvējot krāsni, kam pie noteiktiem faktiskajiem apstākļiem var būt nepieciešama atsevišķa telpa, turklāt atsevišķa telpa vai konstrukcija ir nepieciešami arī enerģijas nesēja krājumu uzglabāšanai. Cieto un šķidro kurināmo degšanas rezultātā veidojas dūmi, tādēļ ir jāizbūvē dūmvads vai jānodrošina pievads no krāsns vai boilerā līdz dūmvadam, šī tehniskā apsvērums dēļ pārorientēšanās uz cietajiem un šķidrajiem kurināmajiem nav iespējama daudzstāvu ēku dzīvokļos. Krāsnis un boileri cietvielu kurināmā dedzināšanas rezultātā ir regulāri jāattīra no degšanas atkritumiem - izdedžiem, oglēm un pelniem. Ņemot vērā iepriekš minēto, KP secina, ka pārorientēšanās uz cieto un šķidro kurināmo izmantošanu ekonomiskie, tehniskie un komforta apsvērumi ir būtiskas barjeras, tādēļ konkrētajos lietās apstākļos, kuros dabasgāzes apgādes tīkls jau ir izbūvēts, cietais vai šķidrās kurināmais neaizvieto dabasgāzi apkurei un/vai plītīm.

- 48 KP pielīdzināmos apstākļos 10.12.2008. lēmumā Nr.E02-123 „Par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA “Latvijas propāna gāze” darbībā” ir konstatējusi, ka, plānojot elektroenerģijas izmantošanu sadzīves vajadzībām, māju projektos tiek aprēķināts vienlaicīgi patērējamās elektroenerģijas daudzums un attiecīgi noteikts elektroenerģijas sadales tīklu vadu šķērsriezums, kas visā gazificētajā objektā nodrošinātu drošu un nepārtrauktu elektroenerģijas lietošanu. No iepriekš minētā ir secināms, ka, ja gazificētais objekts ir projektēts dabasgāzes izmantošanai sadzīves vajadzībām, vienlaicīgi patērējamās elektroenerģijas daudzums nav paredzēts elektriskajām plītīm un/vai elektriskajiem boileriem, un īpaši elektriskajai apkurei, tādēļ dabasgāze nav aizvietoājama ar elektroenerģiju. Lai gazificētajā objektā uzstādītu elektrisko plīti un/vai boileri un/vai elektrisko apkuri, nepieciešams pieprasīt papildu elektroenerģijas jaudas palielinājumu, kā arī veikt visa gazificētā objekta iekšējo elektrisko tīklu pārbūvi, kas var būt neizpildāms vai tehniski complicēts risinājums. Ņemot vērā iepriekš minēto, patērētāju izmaksas elektriskās plīts un/vai elektriskā boilerā un/vai elektriskās apkures ierīkošanas gadījumā vērtējamas kā būtiskas, kā arī papildus pastāv ievērojamas administratīvās barjeras (būvniecības projekta izstrāde, publiskā apspriešana, apsaimniekotāja/pārvaldītāja ierobežotas tiesības u.c.), tādēļ minētie pakalpojumi nav vērtējami kā viegli aizvietojami.
- 49 Ņemot vērā minēto, KP secina, ka dabasgāze nav aizvietoājama ar citiem energoresursiem un veido atsevišķu konkrētās preces tirgu. Tādējādi par konkrētās preces tirgu lietā definējama dabasgāzes mazumtirdzniecība.

1.2.Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus

- 50 Par konkrēto ģeogrāfisko tirgu KL 1.panta 3.punkta izpratnē uzskatāma ģeogrāfiskā teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.
- 51 Kā konstatēts lēmuma IV sadaļā, Latvijā pārrobežu tirdzniecība no Igaunijas un Lietuvas Latvijas virzienā nenotiek. Tādējādi dabasgāzes mazumtirdzniecība gazificētiem objektiem ģeogrāfiski aptver Latvijas administratīvās teritorijas, kurās

objektiem ir izbūvēta LG dabasgāzes apgādes infrastruktūra (skatīt 1.attēlu). Ņemot vērā minēto, konkrētajā lietā ir pamatoti noteikt dabasgāzes mazumtirdzniecības ģeogrāfisko tirgu ne plašāku par LG dabasgāzes apgādes sistēmu Latvijā¹⁷.

1.3.Secinājumi

- 52 Ņemot vērā iepriekš minēto, par konkrēto tirgu lietā nosakāms *dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgus lietotājiem LG dabasgāzes apgādes sistēmā Latvijas Republikas teritorijā*.

2. Dominējošais stāvoklis

- 53 KL 1.panta 1.punktā ir noteikts, ka dominējošais stāvoklis ir „*tirgus dalībnieka vai vairāku tirgus dalībnieku ekonomisks (saimniecisks) stāvoklis konkrētajā tirgū, ja šis dalībnieks vai šie dalībnieki spēj ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū pietiekami ilgā laika posmā, darbojoties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem, piegādātājiem vai patērētājiem*”. Saskaņā ar Enerģētikas likuma 1.panta 3.punktā noteikto LG ir uzskatāma par energoapgādes komersantu. Par energoapgādi Enerģētikas likuma 1.panta 2.punkta izpratnē uzskatāma “*enerģētikas jomā veicama komercdarbība, kurai ir nepieciešama licence un kura ietver (...) gāzes iepirkšanu, pārveidi, uzglabāšanu, pārvadi, sadali vai tirdzniecību*”.
- 54 LG ir vienīgais energoapgādes komersants, kuram Regulators ir izsniegusi licenci Nr.E34003 (darbības laiks 11.02.2012. – 10.02.2017) dabasgāzes tirdzniecībai. LG ir arī vienīgais energoapgādes komersants, kuram Energoapgādes regulēšanas padome (‘ERP’), kuras funkcijas no 2001.gada pilda Regulators, ir izsniegusi licences Nr.E32001 (darbības laiks 11.02.1997. – 10.02.2017.), kas piešķir energoapgādes komersantam ekskluzīvas tiesības veikt dabasgāzes pārvadi licences darbības zonā pa cauruļvadiem ar projektēto darba spiedienu 1,6 MPa un vairāk, Nr.E33001 (darbības laiks 11.02.1997. – 10.02.2017.), kas piešķir energoapgādes komersantam ekskluzīvas tiesības veikt dabasgāzes sadali pa cauruļvadiem ar projektēto darba spiedienu mazāku par 1,6 MPa un Nr.35001 (darbības laiks 11.02.1997. – 10.02.2017.), kas piešķir energoapgādes komersantam ekskluzīvas tiesības uzglabāt dabasgāzi. Tādējādi patērētājiem, kuri saņem dabasgāzi no LG infrastruktūras sadzīves vajadzībām vai saimnieciskās darbības nodrošināšanai, nav iespējas izvēlēties citu energoapgādes komersantu dabasgāzes piegādēm.
- 55 LG tirgus pozīcija Latvijas dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgū saglabāsies līdz Latvijas dabasgāzes apgādes sistēma netiks integrēta Eiropas kopējā apgādes sistēmā. Ņemot vērā, ka starpsavienojumu izveide prasa lielas investīcijas, jaunu dabasgāzes tirgotāju ienākšana Latvijā pārskatāmā nākotnē ir ļoti apgrūtināta. Ņemot vērā, ka LG ir

¹⁷ Šāda pieeja pamatota arī ar EK praksi, nosakot dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgus ģeogrāfiskās robežas. Skat. EK 04.05.2010 lēmums lietā COMP/39.317 – E.ON Gas, 21.rindkopa.

vienīgais licencētais¹⁸ tirgus dalībnieks dabasgāzes tirdzniecībai, kas piegādā 100% no dabasgāzes patēriņa, ņemot vērā, ka Latvijas dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgus ir izolēts¹⁹, KP konstatē, ka LG ir iespēja darboties neatkarīgi no konkurentiem, klientiem un patērētājiem.

- 56 Pamatojoties uz minēto KP secina, ka LG atrodas dominējošā stāvoklī dabasgāzes mazumtirdzniecības LG dabasgāzes apgādes sistēmā Latvijas Republikas teritorijā tirgū.

3. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana

- 57 KL 13.panta pirmajā daļā noteikts, ka „*Jebkuram tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkādā veidā ļaunprātīgi to izmantot Latvijas teritorijā*”. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties, kā tas uzskaitīts KL 13.panta pirmās daļas 4.punktā. Proti, kā „*netaisnīgu pirkšanas vai pārdošanas cenu vai citu netaisnīgu tirdzniecības noteikumu tieša vai netieša uzspiešana vai piemērošana*”.
- 58 Daļa no iesniedzējiem ir fiziskas personas, kuri konkrētās lietas ietvaros atzīstami par patērētājiem. Tas konkrētajā gadījumā neietekmē KL 13.panta pirmās daļas 4.punkta piemērošanas apjomu. Dominējošā stāvoklī esošs tirgus dalībnieks var ļaunprātīgi izmantot savu tirgus varu un ekspluatēt gan tirgus dalībniekus, gan patērētājus²⁰. Aizsardzība pret ekspluatējošo praksi izplatās uz jebkuru dominējošā stāvoklī esošā tirgus dalībnieka preces vai pakalpojuma pircēju. Neatkarīgi no tā vai kā pircējs cieš tirgus dalībnieks vai patērētājs, ekspluatējoša prakse ir aizliegta kā tāda un nav savietojama ar KL 13.panta pirmās daļas 4.punktā uzskaitīto aizliegumu.

3.1.LG izvirzītie noteikumi dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanai

- 59 Lietā iegūtie pierādījumi apliecina, ka LG atsaka jauniem lietotājiem dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanu, ja gazificētajā objektā iepriekšējam lietotājam ir parāds par piegādāto dabasgāzi. Kā priekšnoteikumu jauna dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanai LG izvirza iepriekšēja lietotāja parāda segšanu. Vienlaicīgi LG piedāvā iespēju iepriekšējā lietotāja parādu cedēt jaunajam lietotājam. LG neslēdz jaunu dabasgāzes piegādes līgumu, kamēr iepriekšējā dabasgāzes lietotāja parāds netiek samaksāts.
- 60 OTTO un Euro metal katram pieder nekustamie īpašumi, kuri ir gazificēti dabasgāzes lietošanai mājāsaimniecības vajadzībām – plītim un telpu apkurei. OTTO gadījumā

¹⁸ Atbilstoši EST judikatūrai, tirgus dalībnieks, kuram piešķirtās ekskluzīvas tiesības, var atrasties dominējošā stāvoklī teritorijā, kurā izplatās ekskluzīvo tiesību darbība (EST spriedums lietā C-41/90 *Hofner*, 28.rindkopa; EST spriedums lietā C-320/91 *Corbeau*, 9.rindkopa un citētā judikatūra).

¹⁹ Lēmuma IV sadaļa. Dabasgāzes piegāde Latvijai.

²⁰ Senāta 15.01.2007. spriedums lietā SKA-15/2007 *Rimaida*, 11.3.rindkopa; EK 20.07.1999 lēmums COMP/36.888 *World Cup*, 100.rindkopa; EST spriedums lietā 6/72 *Continental Can*, 26.rindkopa; EK paziņojums – Norādījumi par Komisijas prioritātēm, piemērojot EK līguma 82.pantu dominējošu uzņēmumu ļaunprātīgai, izslēdzošai rīcībai. OV C 045, 24.02.2009. Lpp. 0007 – 0020, 7.rindkopa.

iepriekšējo lietotāju parāds sasniedz 5180 latus, Euro metal gadījumā – 967,39 latus. Abos gadījumos LG atteica noslēgt jaunus dabasgāzes piegādes līgumus ar iesniedzējiem, jo to minētajos gazificētajos objektos bija iepriekšējā lietotāja parāds par piegādāto dabasgāzi. LG informēja, ka jauns dabasgāzes piegādes līgums tiks noslēgts pēc pilnīgas iepriekšējo lietotāju parādu samaksas. LG piedāvāja Euro metal samaksāt iepriekšējā lietotāja parādu, noslēdzot cesijas līgumu. KP konstatē, ka LG atteicās noslēgt līgumu par dabasgāzes piegādi un piegādāt dabasgāzi OTTO kā nekustamā īpašuma īpašniekam, jo parāds gazificētajā objektā bija izveidojies iepriekšējam īrniekam. Savukārt Euro metal gadījumā LG atteicās noslēgt līgumu un piegādāt dabasgāzi kā jaunajam īpašniekam, jo parāds gazificētajā objektā pastāvēja iepriekšējam īpašniekam.

- 61 Publiskās konsultācijas ietvaros saņemtas atbildes no patērētājiem un tirgus dalībniekiem, kas darbojas tādos tirgos kā alus ražošana, sabiedriskā ēdināšana, nekustamo īpašumu īres, attīstīšanas, tirdzniecības, pārvaldīšanas un apsaimniekošanas pakalpojumi, pārtikas ražošana, celtniecība un renovācija, cauruļvadu, apkures un gaisa kondicionēšanas iekārtu uzstādīšana, apģērbu mazumtirdzniecība, viesnīcas pakalpojumi, grāmatvedības pakalpojumi, finanšu pakalpojumi, cita monetārā starpniecība, finanšu nomas pakalpojumi, citi kreditēšanas pakalpojumi, kā arī citur neklasificētās finanšu starpniecības pakalpojumi.
- 62 Tabulā Nr.1 apkopoti publiskās konsultācijas dati, kad jaunajiem lietotājiem atteikts noslēgt dabasgāzes piegādes līgumus, jaunus lietotājus iedalot atkarībā no gazificētā objekta īpašuma vai valdījuma tiesību iegūšanas veida.

Tabula Nr.1

**Īpašuma/valdījuma tiesību ieguves veids iedalījumā pa
fiziskām/juridiskām personām**

Īpašuma/valdījuma tiesību ieguves veids	Personas statuss	Objektu skaits
Īpašnieks, kurš īpašuma tiesības ieguvis izsoles ceļā	Fiziskās personas	38
	Juridiskās personas	164
Īpašnieks, kurš īpašuma tiesības ieguvis ar pirkuma vai dāvinājuma līgumu	Fiziskās personas	44
	Juridiskās personas	10
Īrnieks, kurš valdījuma tiesības ieguvis ar īres līgumu ar gazificētā objekta īpašnieku/apsaimniekotāju	Fiziskās personas	22
Nomnieks, kurš valdījuma tiesības ieguvis ar nomas līgumu ar gazificētā objekta īpašnieku/apsaimniekotāju	Juridiskās personas	7
Citi īpašuma/valdījuma tiesību ieguves veidi (mantojums, denacionalizācijas process, apsaimniekošanas/pārvaldīšanas līgums u.c.) un neidentificētie veidi	Fiziskās personas	45
	Juridiskās personas	80

**Publiskās konsultācijas dati par iepriekšējo lietotāju parādiem
iedalījumā pa jaunajiem lietotājiem**

Jaunais lietotājs	Parāda apjoms, LVL	Parāda statuss	Summa, LVL
Fiziska persona	63 641,40	Samaksāts	31 629,01
		Atteikums maksāt	32 012,39
Juridiska persona	121 002,48	Samaksāts	68 700,94
		Atteikums maksāt	52 301,54
Iestādes	11 365,44	Samaksāts	1 822,48
		Atteikums maksāt	9 542,96
Kopā parāds:	196 009,28	Kopā samaksāts:	102 152,48

- 63 Publiskās konsultācijas ietvaros iegūtie dati liecina, ka 479²¹ gazificētu objektu kopējais parāds par piegādāto dabasgāzi veido 196 tūkst. latu (skat. Tabula Nr.2). KP konstatē, ka attiecībā uz visu summu LG pieprasīja jaunajam lietotājam nodrošināt parāda samaksu. Vairāk kā pusi no konsultācijā uzrādītā parāda (52,12%) jaunie lietotāji ziņu sniegšanas brīdī ir samaksājuši.
- 64 KP lietas izpētes laikā saņemtajos personu iesniegumos norādīts, ka LG atteicās noslēgt līgumu un piegādāt dabasgāzi, jo gazificētajā objektā pastāv parāds. Pamatojoties uz iesniegumos sniegto informāciju, LG ir atteikusies noslēgt dabasgāzes piegādes līgumu un nodrošināt dabasgāzes apgādi tādos gadījumos kā jaunajam gazificētā objekta īpašniekam, ja gazificētais objekts ir iegādāts izolē²², gazificētā objekta pārvaldniekam/apsaimniekotājam, pastāvot iepriekšējā gazificētā objekta īrnieka parādam²³, jaunajam gazificētā objekta īpašniekam, ja gazificētais objekts ir iegādāts uz pirkuma līguma pamata²⁴, gazificētā objekta jaunā īpašnieka īrniekam, pastāvot iepriekšējā īpašnieka parādam²⁵, gazificētā objekta jaunajam īrniekam, pastāvot iepriekšējā īrnieka parādam²⁶

²¹ Ņemot vērā LG atbildē uz Paziņojumu sniegtos iebildumus.

²² Skat. L.J. 04.07.2013. iesniegumu Nr.1; A.A. 18.03.2013. iesniegumu; SIA „Slari” 14.02.2013. iesniegumu; AS „Latvijas Krājbanka” 06.03.2012. iesniegumu Nr.06-3-2/1176; SIA „NIF Projekts 2” 01.03.2012. iesniegumu Nr.6.12-03/06; AS „Parex banka” 01.03.2012. iesniegumu Nr.2.4.-02/403; T.M. 08.11.2011. iesniegums.

²³ Skat. SIA „Pastorāts” 26.04.2012. iesniegumu Nr.P/23-97; I.B. 10.02.2012. iesniegums; A.T. 25.01.2012. iesniegums; SIA „Lācplēša 123” 24.01.2012. iesniegums.

²⁴ Skat. AS „Latvijas Krājbanka” 06.03.2012. iesniegumu Nr.06-3-2/1176; L.M. 02.02.2012. iesniegums; SIA „BR 89” 24.01.2012. iesniegums.

²⁵ Skat. Olaines novada pašvaldības 17.02.2013. iesniegums Nr.4.8./618.

²⁶ Olaines novada pašvaldības 17.02.2013. iesniegums Nr.4.8./618; I.B. 10.02.2012. iesniegums; V.K. 06.02.2012. iesniegums.

un gazificētā objekta īpašniekam, ja īrniekam ir izveidojies parāds par dabasgāzes piegādi²⁷.

- 65 Pirms KP Paziņojuma nosūtīšanas LG 20.02.2012. vēstulē Nr.01-7/622 apstiprina, ka, mainoties gazificētā objekta, kurā ir parāds par dabasgāzes apgādi, īpašniekam vai īrniekam/nomniekam, lai nebūtu nekādu objektīvu šķēršļu līguma par dabasgāzes piegādi noslēgšanai, LG jaunajam īpašniekam vai īrniekam/nomniekam piedāvā noslēgt cesijas līgumu, tādējādi saņemot samaksu par trešās personas iepriekš gazificētajā objektā patērēto dabasgāzi parādsaistību apjomā un nododot potenciālajam dabasgāzes lietotājam prasījuma tiesības pret iepriekšējo lietotāju. LG apstiprina, ja jaunais gazificētā objekta īpašnieks vai īrnieks/nomnieks atsakās parakstīt cesijas līgumu par iepriekšējā lietotāja parādsaistībām, LG neatjauno dabasgāzes padevi vai lūdz jauno īpašnieku vai īrnieku/nomnieku nodrošināt dabasgāzes pārstāvjiem piekļuvi gazificētajam objektam, lai varētu pārtraukt dabasgāzes padevi, un atsakās atjaunot dabasgāzes padevi un noslēgt jaunu dabasgāzes piegādes līgumu gazificētajā objektā ar jauno gazificētā objekta īpašnieku vai īrnieku/nomnieku līdz pilnīgai iepriekšējā gazificētā objekta īpašnieka vai īrnieka/nomnieka parādsaistību izpildei.
- 66 Izvērtējot Euro metal, OTTO, citu iesniedzēju iesniegumus, publiskās konsultācijas ietvaros saņemto informāciju, kā arī LG sniegto informāciju, KP konstatē, ka:
- 1) LG jaunajiem lietotājiem izvirzījusi universālu noteikumu, ka pirms dabasgāzes līguma noslēgšanas ir jābūt samaksātam iepriekšējā lietotāja parādam par patērēto dabasgāzi;
  - 2) lai uzreiz noslēgtu dabasgāzes piegādes līgumu, LG piedāvājusi jaunajiem lietotājiem noslēgt cesijas līgumu par iepriekšējo lietotāju parādiem un pirms līguma noslēgšanas pašiem samaksāt parādu;
  - 3) LG atslēdza dabasgāzes piegādi pēc tam, kad jaunais lietotājs vērsās pie LG ar lūgumu noslēgt dabasgāzes piegādes līgumu²⁸;
  - 4) LG ilgu laiku nav veikusi parādu piedziņu²⁹;
  - 5) parādi ir veidojušies ilglaicīgi un/vai parādus veido vairāku iepriekšējo lietotāju parādi³⁰;
  - 6) LG ir piedāvājusi cedēt likvidētu vai maksātnespējas procesā esošu komercsabiedrību parādus³¹;
  - 7) LG ir piedāvājusi cedēt arī parādsaistības dzīvojamās telpās, kur ir bijis konstatēts nelegāls pieslēgums pie dabasgāzes apgādes sistēmas³².
- 67 Tādējādi KP secina, ka LG kā priekšnoteikumu jauna dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanai ar jauno lietotāju izvirza iepriekšējā lietotāja parāda samaksu ('parādu

²⁷ R.E. 27.01.2013. iesniegums.

²⁸ A.S. 26.01.2012. anketa Nr.233; J.S. 30.01.2012. anketa Nr.302.

²⁹ J.K. 24.02.2012. anketa Nr.596; M.M. 08.03.2012. anketa Nr.721.

³⁰ J.L. 28.02.2012. anketa Nr.620; B.M. 29.02.2012. anketa Nr.627.

³¹ B.K. 08.02.2012. anketa Nr.427.

³² M.M. 08.03.2012. anketa Nr.721.

atgūšanas prakse'). LG neapstrīd un apstiprina parādu atgūšanas prakses universālu piemērošanu, kuru LG īsteno pastāvīgi un nemainīgi (sistemātiski) pret patērētājiem un tirgus dalībniekiem³³ dažādās tautsaimniecības nozarēs kopš 2009.gada. Tas apliecina parādu atgūšanas prakses universālu piemērošanu attiecībā pret dabasgāzes lietotājiem kopumā.

3.2.Cesijas līgumi

- 68 LG 20.02.2012 vēstulē Nr.01-7/622 un 21.05.2012. vēstulē Nr.01-7/1574 sniedza informāciju par kopējo gadījumu skaitu, kad LG piedāvāja cedēt iepriekšējo lietotāju parādus, un cedēto parādu summu (skatīt Tabulu Nr.3). Ar cesijas līgumu LG cesionāram (jaunajam lietotājam) nodod prasījuma tiesības par parādnieka (iepriekšējā lietotāja) parādsaistībām, kas izriet no parādnieka dabasgāzes piegādes līguma.

Tabula Nr.3

LG noslēgto cesijas līgumu skaits (gab.) un summa (LVL)

Gads	2009	2010	2011
Cesionārs fiziska personas	4	41	83
Cesionārs juridiska persona	21	129	168
Cesijas līgumu summa, LVL	40 372,74	157 186,69	130 566,50
	Kopā 2009-2011, LVL		328 125,01

- 69 Pamatojoties uz LG 20.02.2012 vēstulē Nr.01-7/622 un 21.05.2012. vēstulē Nr.01-7/1574 sniegto statistisko informāciju, secināms, ka 2009.gadā LG ir noslēgusi 25 cesijas līgumus ar kopējo vērtību 40 371,82 LVL, 2010.gadā – 170 cesijas līgumus ar kopējo vērtību 157 186,69 LVL, bet 2011.gadā – 251 cesijas līgumu ar kopējo vērtību 130 566,50 LVL.
- 70 Informācija Tabulā Nr.3 apliecina, ka LG iepriekšējo lietotāju parādsaistības cedē jaunajiem lietotājiem kopš 2009.gada³⁴.

³³ OTTO, Euro metal, SIA "Alus nams", SIA "Āgenskalna nami", SIA "Lācplēša 123", SIA "BR 89", AS "Roga-agro", SIA "Labo namu aģentūra", SIA "Remiķis", SIA "Latio namsaimnieks", SIA "Antonijas 9", SIA "Namu apsaimniekošana", SIA "Siltumsistēmu automātika", SIA "Zviedrijas mežu fondi", SIA "Līvānu dzīvokļu un komunālā saimniecība", SIA "Sufle", SIA "Olang", SIA "Deviņdesmit seši", SIA "Dzintara konsultācijas", SIA "NIF Dzīvojamie īpašumi", SIA "NIF Projekts 2", SIA "NIF Komercīpašumi", SIA "Promano Lat", AS "Parex banka", AS "DNB banka", SIA "Salvus", SIA "Transform 3", SIA "Perfect Audit", SIA "Pastorāts", AS "Latvijas Krājbanka", SIA "KOKTAIL".

³⁴ L.L. 27.02.2012. anketa un 09.07.2013. vēstule.

Cesijas līgumu īpatsvars kopējā parādu apjomā un skaitā

Gads	2009	2010	2011
Kopējie parādi par dabasgāzes piegādi (ieskaitot cedēto parādu apjomu)	5 785 801,82	6 999 066,69	6 507 556,50
Noslēgto cesijas līgumu vērtība	40 371,82	157 186,69	130 566,50
Cesijas līgumu īpatsvars kopējā parādu apjomā	0,70%	2,25%	2,01%
Kopējais parādnieku par dabasgāzi skaits (ieskaitot cedēto parādnieku skaitu)	76 538	99 968	91 013
Noslēgto cesijas līgumu skaits	25	170	251
Cesijas līgumu īpatsvars kopējā parādnieku skaitā	0,03%	0,17%	0,28%

- 71 No Tabulā Nr.4 norādītās informācijas KP konstatē, ka 2009.gadā noslēgtie līgumi par parādsaistību cedēšanu veido 0,03% no kopējā parādnieku skaita, 2010.gadā attiecīgi – 0,17%, bet 2011.gadā – 0,28%, tādējādi atgūstot un pārnesot uz jaunajiem gazificēto objektu īpašniekiem vai īrniekiem/nomniekiem 0,7% no kopējā parādsaistību apjoma 2009.gadā, 2,25% - 2010.gadā un 2,01% – 2011.gadā. KP konstatē, ka no 2009. līdz 2011.gadam LG ir cedējusi parādus par kopējo summu 328 125,01 LVL. Salīdzinot ar 2011.gada kopējo parādu apjomu, cedēto parādu apjoms 2011.gadā sasniedz jau aptuveni 5%.

3.3.LG kārtība darbam ar debitoriem (parādniekiem)

- 72 LG 20.02.2012. vēstules Nr.01-7/622 6.pielikuma „Akciju sabiedrības „Latvijas Gāze” debitoru parādu atgūšanas kārtība” 1.punkta „Debitoru parādu atgūšana no māsasaimniecības lietotājiem, kuri izmanto dabasgāzi apkures nodrošināšanai vai apkures nodrošināšanai un vienlaikus citiem mērķiem” 1.9.apakšpunktā ir noteikts, ka (*). Identiskas atrunas ir dokumenta 2.punktā, kas reglamentē debitoru parādu atgūšanu no māsasaimniecības lietotājiem, kuri izmanto dabasgāzi citiem mērķiem kā apkures nodrošināšanai, 2.9.apakšpunktā un 3.punktā, kas attiecīgi reglamentē debitoru parādu atgūšanu no Dabasgāzes lietotājiem (izņemot māsasaimniecības lietotājus) ar dabasgāzes patēriņu līdz 25 tūkst.m³, 3.9.apakšpunktā. Papildus iepriekš minētajam, dokumenta 2. un 3. punktā ir noteikts, ka (*).
- 73 LG norāda, ka, konstatējot parādu par saņemto dabasgāzi (viens kavēts maksājums), LG uzreiz neceļ prasību par parāda piedziņu tiesā, jo šādas prasības celšana, ievērojot tiesāšanās izdevumu apmēru, būtiski palielina lietotāja esošo parādsaistību apmēru un rada risku vēl lielākam kopējam dabasgāzes lietotāju parādsaistību apmēram pret LG.

Tādēļ, konstatējot parādsaistības, LG sākotnēji saskaņā ar Dabasgāzes piegādes noteikumiem veic virkni efektīvu parādu ārpustiesas piedziņas darbību, telefoniski, rakstiski un ar LG e-pakalpojumu portāla starpniecību aicinot parādniekus segt parādsaistības un brīdinot parādniekus par tiesiskajām sekām saistību neizpildes gadījumā. Vienlaikus, izvērtējot parādsaistību rašanās termiņu un apmēru, kā arī parādnieka faktisko rīcību parādsaistību segšanā, LG pārtrauc dabasgāzes padevi tajos gazificētajos objektos, kuros dabasgāzes padeves pārtraukšana ir samērojams līdzeklis ar parādsaistību apjomu un raksturu.

- 74 KP, izvērtējot LG piedziņas faktiskos apstākļus, nesaskata apsvērumus, kas varētu objektīvi attaisnot parādu atgūšanas prakses piemērošanu, attiecinot iepriekšējo lietotāju parādus jauniem lietotājiem, jo LG var turpināt veikt parādu ārpustiesas piedziņas darbības, paralēli noslēdzot līgumu par dabasgāzes piegādi ar jauno gazificētā objekta valdītāju vai īpašnieku un nodrošinot dabasgāzes padevi. LG kārtība darbam ar saviem parādniekiem nevar ietekmēt vai noteikt jaunu lietotāju atbildību par iepriekšējo lietotāju parādiem.

3.4. Normatīvajos aktos noteiktais pienākums piegādāt dabasgāzi

- 75 Saskaņā ar likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” (‘Regulatoru likums’) 4.panta otro daļu „*Sabiedrisko pakalpojumu lietotāji ir fiziskās vai juridiskās personas (..)*”. Atbilstoši Dabasgāzes piegādes noteikumu 3.punktam „*dabasgāzi lietotājam piegādā saskaņā ar (..) sistēmas operatora un lietotāja noslēgto līgumu par dabasgāzes piegādi*”.
- 76 Regulatoru likuma 24.panta pirmā daļa nosaka, ka „*Sabiedrisko pakalpojumu sniedzējam licences darbības zonā jānodrošina sabiedriskie pakalpojumi pēc lietotāju un citu personu pamatota pieprasījuma, ja šā pakalpojumu sniedzēja finansiālās un objektu vai infrastruktūras tehniskās iespējas to pieļauj*”. Minētā norma ļauj sabiedrisko pakalpojumu sniedzējam atteikt dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanu potenciālajiem dabasgāzes lietotājiem, ja pieprasījums ir nepamatots vai līguma noslēgšanu nepieļauj pakalpojuma sniedzēja finansiālās un objektu vai infrastruktūras tehniskās iespējas. Likuma norma sīkāk nepaskaidro gadījumus, kuros, piemēram, dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanas pieprasījumu būtu pamatoti atteikt.
- 77 LG norāda, ka atteikums noslēgt jaunu dabasgāzes piegādes līgumu esoša parāda gazificētajā objektā dēļ pieļaujams atbilstoši Regulatoru likuma 24.panta pirmajai daļai. Ja gazificētajā objektā ir parāds, pienākums noslēgt dabasgāzes piegādes līgumu ar jaunu lietotāju pārkāptu LG finansiālās iespējas.
- 78 KP ieskatā, jauna lietotāja pieprasījums nav nepamatots gadījumos, ja iepriekšējam lietotājam ir parāds par piegādāto dabasgāzi. Nepamatots pieprasījums varētu būt, piemēram, ja dabasgāzes piegādi prasa lietotājs, kuram jau ir parāds pret LG (tai skaitā, par patērēto dabasgāzi citos īpašumos). Tomēr, ja jaunajam lietotājam nav parādu saistību pret LG, tad pieteikumu nevar uzskatīt par nepamatotu un atteikumu nevar pamatot ar finansiālo iespēju nepieļaujamību.

- 79 Lietā esošie pierādījumi apliecina, ka LG parādu atgūšanas praksi piemēro objektos, kuri jau pieslēgti dabasgāzes apgādes sistēmai. Tādējādi dabasgāzes piegādes uzsākšanai nav jāveic objekta vai infrastruktūras izbūve un jāiegulda finanšu resursi. Tieši pretēji, pakalpojumu nodrošināšanas gadījumā LG var uzsākt dabasgāzes piegādi jaunajam lietotājam un saņemt samaksu par jaunā lietotāja patērēto dabasgāzi. KP ieskatā Regulatoru likuma 24.panta pirmā daļa nedod tiesības LG padarīt līguma noslēgšanu ar jaunu lietotāju, kuram nav parādu pret LG, atkarīgu no iepriekšējo lietotāju parādu samaksas.
- 80 Arī Tiesībsargs lietā Nr.2011-249-16b³⁵ atzina, ka Regulatoru likuma 24.pants nav interpretējams tā, ka paver iespēju uzlikt jauniem nekustamo īpašumu nomniekiem, īrniekiem vai ieguvējiem iepriekšējo gāzes patērētāju parādu nomaksas pienākumu. Tiesībsargs norādīja, ka minētā norma nedod tiesības atteikt noslēgt dabasgāzes piegādes līgumu tāpēc, ka iepriekšējais lietotājs nav samaksājis par saņemto pakalpojumu. Dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanas pieprasījums nekļūst nepamatots gadījumos, kad LG nav iekasējusi samaksu par patērēto dabasgāzi no iepriekšējā lietotāja.
- 81 Dabasgāzes piegādes noteikumu 85.punkts paredz, ka sistēmas operatoram ir tiesības pārtraukt dabasgāzes padevi lietotājam, ja tas noteiktajā termiņā nav norēķinājies par patērēto dabasgāzi, savukārt 86.punkts noteic, ka dabasgāzes padevi atjauno pēc tam, kad mājāsaimniecības lietotājs ir pilnībā samaksājis par patērēto dabasgāzi. KP ieskatā minētā kārtība nav tulkojama tādējādi, ka jaunajam lietotājam, kuram nav parādsaistības pret LG, pirms līguma noslēgšanas un pakalpojumu pieslēgšanas ir pienākums apmaksāt iepriekšējā lietotāja parādu un iespējamo līgumsodu. Jaunajiem lietotājiem (īpašniekiem/valdītājiem) nav noslēgts līgums par dabasgāzes piegādi un tie neatbild par saistībām, kas izriet no LG līguma ar iepriekšējo lietotāju (īpašnieku/valdītāju). Tādējādi jauniem lietotājiem nav jācieš pakalpojuma atslēguma un parāda esamības sekas.
- 82 To, ka LG ir tiesīga pārtraukt dabasgāzes piegādi tikai lietotājam, kurš ir parādā, apliecina arī Dabasgāzes piegādes noteikumu 1.1.punkta mērķis. Noteikumi noteic dabasgāzes piegādes pārtraukšanu lietotājiem, kuri nav samaksājuši par saņemto dabasgāzi vai nav izpildījuši citas saistības pret sistēmas operatoru. Uz jauniem lietotājiem dabasgāzes piegādes pārtraukšana nav attiecināma. Savukārt iepriekšējā lietotāja parāda atgūšana risināma civiltiesiskā kārtībā tiesā, kā to paredz Regulatoru likuma 32.panta sestā daļa: „*Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja un lietotāja vai sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju strīdu par zaudējumiem, maksājuma dokumentiem vai parāda piedziņu izskata tiesa Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā*”.
- 83 Izvērtējot iepriekšminēto, KP konstatē, ka LG nav tiesīga atteikt noslēgt dabasgāzes piegādes līgumu un piegādāt dabasgāzi gazificētā objektā pamatojoties uz Regulatoru likuma 24.pantu jaunajam lietotājam, kuram nav parādu par dabasgāzi, neatkarīgi no iepriekšējo lietotāju parādiem. Parādu piedziņa ir vēršama Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā pret lietotāju, kurš izveidojis parādu.

³⁵ Tiesībsarga atzinums lietā Nr.2011-249-16b, 2012.gads.

http://www.tiesibsargs.lv/img/content/atzinums_lieta_nr._2011-249-16b.pdf

3.5.Parādu atgūšanas prakses piemērošanas samērīgums

84 KL 13.panta pirmās daļas 4.punkts aizliedz dominējošā stāvoklī esošam tirgus dalībniekam uzspiest vai piemērot saviem klientiem netaisnīgus tirdzniecības noteikumus. Lai noteiktu, vai parādu atgūšanas prakse ir netaisnīga KL 13.panta pirmās daļas 4.punkta ietvaros, pārbaudāms, (i) vai parādu atgūšana ir nepieciešama dabasgāzes piegādes nodrošināšanai. Izpildoties nepieciešamībai, tālāk būtu vērtējams, (ii) vai parādu atgūšanas prakses piemērošana pārsniedz apjomu, kas objektīvi nepieciešams jauna dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanai un dabasgāzes piegādes atjaunošanai³⁶.

(i) Parādu atgūšanas nepieciešamība

85 Parādu atgūšanas mērķis ir saņemt samaksu par piegādāto dabasgāzi. Ja ir izveidojies parāds par piegādāto dabasgāzi, LG, kā jebkurš tirgus dalībnieks, ir tiesīga prasīt parāda samaksu un atbilstošu atlīdzinājumu, kas saistīti par patērēto, bet laikā neapmaksāto dabasgāzi. Vienlaicīgi LG nav ierobežota KL izpratnē pārtraukt dabasgāzes piegādi, ja lietotājs vairs nemaksā par patērēto dabasgāzi un tam ir izveidojies parāds. Attiecīgi lietotājs, kuram atslēgta dabasgāzes piegāde gazificētā objektā, var prasīt atjaunot dabasgāzes piegādi pēc tam, kad ir sedzis savu parādu. No minētā izriet, ka parādu par piegādāto dabasgāzi atgūšanas mērķis ir aizsargāt LG komerciālās intereses un saskan ar nepieciešamību nodrošināt dabasgāzes piegādi.

(ii) Parādu atgūšanas prakses samērīgums

86 Lai konstatētu, vai parādu atgūšanas mērķis realizēts samērīgi, KP pārbaudīja, vai LG parādu atgūšanas prakse ir objektīvi piemērota un atbilstoša mērķa sasniegšanai. Proti, vai pārkāpuma lietā konstatētajos gadījumos LG bija samērīgi atteikt atjaunot dabasgāzes piegādi un atteikt noslēgt dabasgāzes līgumu ar jauno lietotāju, pirms nav nomaksāts iepriekšējā lietotāja parāds gazificētajā objektā.

87 Lietas materiāli apliecina, ka LG atsaka jaunam lietotājam noslēgt dabasgāzes piegādes līgumu, pirms nav nomaksāts iepriekšējā lietotāja parāds. Līdz ar to LG padara atkarīgu jaunā dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanu ar jauno lietotāju no saistību izpildes, kuras neattiecas uz jauno lietotāju. LG faktiski uzspiež jaunajam lietotājam pienākumu nodrošināt iepriekšējā lietotāja parāda segšanu. Iepriekšējā lietotāja saistību izpilde izriet no iepriekšējā dabasgāzes lietotāja noslēgtā līguma. Jaunais lietotājs nav un nevar būt atbildīgs par iepriekšējo lietotāju un LG noslēgto līgumu pienācīgu izpildi. Proti, par parādu atbild tā persona (tas lietotājs), kas nav veikusi samaksu par saņemto pakalpojumu, nevis jaunais lietotājs. Saistības, kas izriet no iepriekšējā dabasgāzes piegādes līguma, saista tikai iepriekšējo lietotāju un LG, jo tikai šīs puses ir izteikušas gribu noslēgt šo līgumu (Civillikuma 1427.pants). Līgums ir personu savstarpējs ar

³⁶ EST spriedums lietā 127/73 *BRT/SABAM*, 6.–15.rindkopas; EST spriedums lietā 27/76 *United Brands*, 158.rindkopa; Senāta 07.10.2011. spriedums lietā Nr. SKA-333/2011 *Alpha Ekspres*, 13.rindkopa; Senāta 03.12.2010. spriedums lietā Nr. SKA-304/2010 *AKKA/LAA*, 7.rindkopa.

vienošanos pamatots gribas izteikums, kura mērķis ir nodibināt saistības (Civillikuma 1511.pants), un atbilstoši Civillikuma 1587.pantam tieši līdzējiem ir pienākums izpildīt ar līgumu nolīgtu. Līdz ar to iepriekšējais dabasgāzes piegādes līgums nedrīkst ietekmēt jaunus lietotājus, tostarp uzlikt tiem pienākumus vai radīt tiesiskās sekas.

- 88 Līdzīgi par parādu samaksas nodrošināšanu no iepriekšējā lietotāja un parādu veidošanās priekšnoteikumu novēršanu ir atbildīga arī LG. Ja LG nebūtu iespējas nodrošināt parāda samaksu no jaunā lietotāja, proti, LG nebūtu dominējošā stāvoklī un jaunie lietotāji nebūtu atkarīgi no LG un varētu pirkt dabasgāzi no citiem piegādātājiem, tad, kā jebkurš cits tirgus dalībnieks konkurence apstākļos, LG rūpīgāk vērtētu savu sadarbības partneru un klientu (lietotāju) finansiālās iespējas maksāt par dabasgāzes piegādi, jo pastāvētu risks nesaņemt samaksu par piegādāto dabasgāzi. LG būtu savlaicīgi un patstāvīgi jāvēršas pret nemaksātājiem, kā arī LG nestu atbildību par savu noslēgto līgumu pienācīgu izpildi un parādu neatgūšanas risku, kuru ņem vērā jebkurš tirgus dalībnieks, kurš darbojas konkurences apstākļos.
- 89 KP vienlaicīgi secina, ka, atsakot slēgt dabasgāzes piegādes līgumus ar jaunajiem lietotājiem, LG atsakās no ienākumu gūšanas, ko sniegtu dabasgāzes tirdzniecība jaunajiem lietotājiem. Proti, LG neuzsāk sadarbību ar jaunajiem lietotājiem, kuri vēlas saņemt dabasgāzi un maksāt par patērēto dabasgāzi. KP ieskatā, šāda rīcība nav samērīga parādu atgūšanas nodrošināšanai, jo nonāk pretrunā ar pašas LG finansiālajām interesēm, ciešot zaudējumus neiegūtās samaksas par jaunajiem lietotājiem nepiegādāto dabasgāzi dēļ.
- 90 Parādu atgūšanas prakses uzspiešanas fakts izpaužas arī, slēdzot cesijas līgumus, ar kuru LG cedē iepriekšējā lietotāja parādu jaunajam lietotājam apmaiņā pret iespēju noslēgt jaunu dabasgāzes piegādes līgumu. Cedēšana liek jaunajam lietotājam samaksāt iepriekšējā lietotājā parādu un liek uzņemt risku un izmaksas par samaksātā parāda atgūšanu no iepriekšējā lietotāja. Tādējādi LG, uzspiežot cesijas līguma noslēgšanu, pārliek uz jaunajiem lietotājiem parāda atgūšanas risku un nepamatoti liek uzņemt saistības, kuras nav objektīvi nepieciešamas dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanai.
- 91 LG, piemērojot parādu atgūšanas praksi, nodrošina iepriekšējā lietotāja parāda samaksu, atsakot jaunajam lietotājam dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanu. Iepriekšējo parādu atgūšanas nodrošināšana no jaunajiem lietotājiem KP ieskatā neizriet no Regulatoru likuma 24.panta pirmās daļas, Dabasgāzes piegādes noteikumiem vai Civillikuma regulējuma. Turklāt iepriekšējo lietotāju parādu atgūšanu LG var veikt un tai jāveic patstāvīgi, neiesaistot un nepadarot no tā atkarīgus jaunus lietotājus. Tādēļ parādu atgūšanas prakse, nodrošinot parādu samaksu no jaunā lietotāja, pārkāpj normatīvo regulējumu un pārsniedz apjomu, kas objektīvi nepieciešams parādu atgūšanas mērķa sasniegšanai. Šādos apstākļos KP konstatē, ka parādu atgūšanas prakses piemērošana nav samērīga parādu atgūšanas mērķa sasniegšanai.
- 92 Vienlaicīgi noraidāms LG atbildē uz Paziņojumu paustais, ka parādu atgūšanas prakses samērīgums vērtējams atbilstoši tās nepieciešamībai atgūt parādus, nevis dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanai. KP lietā vērtē parādu atgūšanas prakses piemērošanu pret jauniem lietotājiem, nevis pret esošiem lietotājiem. Līdz ar to parādu atgūšanas prakses

samērīguma pārbaude izdarāma, iepriekšējo lietotāju parādu samaksas nodrošināšanai pretstatot jauno lietotāju tiesības noslēgt dabasgāzes piegādes līgumu.

3.6.Parādu atgūšanas prakses ietekme uz patērētājiem un komersantiem

- 93 KP konstatēja, ka parādu atgūšanas prakse piemērota attiecībā pret patērētājiem (fiziskām personām). Parādu atgūšanas prakses piemērošanā daļā pret patērētājiem ietekme uz konkurenci nav jākonstatē, jo patērētāju tiesiskās intereses ar ekspluatējošu praksi tiek aizskartas tieši (lēmuma 58.rindkopa). Dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums attiecas arī uz gadījumiem, kad netiek konstatēta ietekme uz konkurenci, ja tieši tiek skartas patērētāju intereses³⁷. No pārkāpuma konstatēšanas viedokļa ir pietiekami, ka dominējošā stāvoklī esošs tirgus dalībnieks izmanto savu stāvokli ar tādām metodēm, kuras tas brīvas konkurences apstākļos neizmantotu un kuru izmantošanu raksturo objektīvā attaisnojuma trūkums. Pienākums atturēties no šādas rīcības izriet no dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma īpašās atbildības noteikt un piemērot taisnīgus tirdzniecības noteikumus. Līdz ar to nav obligāti katrā gadījumā konstatēt ļaunprātīgas izmantošanas ietekmi uz konkurenci. Pārkāpums izpaužas pašā ļaunprātīgas izmantošanas faktā, jo ir darbība, kas vērsta pret brīvu konkurenci.
- 94 Vienlaicīgi KP konstatē, ka parādu atgūšanas prakse negatīvi ietekmē komersantu konkurenci. Pirmkārt, LG nepiegādājot dabasgāzi vai klientiem pārņemot un sedzot trešo personu parādsaistības pret LG, komersanti tiek nostādīti konkurences ziņā sliktākā situācijā nekā to konkurenti, jo, ņemot vērā, ka LG ir neatņemams darījumu partneris objektiem ar izbūvētu dabasgāzes apgādes infrastruktūru, uzņēmumiem ir kavēta saimnieciskā darbība vai jānovirza naudas līdzekļi izmaksām, kuras konkurences apstākļos dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgū uzņēmumiem nebūtu jāsedz, jo uzņēmumiem būtu iespējams izvēlēties citu darījumu partneri. Radušās izmaksas dabasgāzes neesamības vai papildus maksājumu par citu personu parādiem gadījumā palielina saimnieciskās darbības izmaksas, tādējādi nostādot uzņēmumus konkurences ziņā sliktākā situācijā nekā to konkurenti. Lai segtu radušās papildu izmaksas, uzņēmumiem var nākties piesaistīt ārējos finanšu līdzekļus, kas ir dārgāki, pasliktina uzņēmumu finanšu rādītājus, samazina iespēju piesaistīt ārējo finansējumu citiem mērķiem un rezultātā var radīt vēl lielāku konkurētspējas samazinājumu. Turklāt LG parādu atgūšanas prakse var radīt uzņēmumiem papildu saistības, piemēram, soda naudas par savlaicīgu saistību neizpildi, kas ne tikai tiešā veidā uzņēmumiem rada zaudējumus, bet var izpausties arī uzņēmuma reputācijas zudumā. Otrkārt, LG klienti, dabasgāzes neesamības dēļ vai nespējami segt LG īstenotās parādu atgūšanas prakses rezultātā radušās papildus izmaksas, var tikt izspiesti no konkrētā tirgus, kurā darbojas uzņēmums, jo konkrētos gadījumos dabasgāzes apgāde ir tieši saistīta ar uzņēmumu spēju sniegt pakalpojumus vai ražot preces, līdz ar to, atsakot uzņēmumiem dabasgāzes

³⁷ EK 20.07.1999 lēmums COMP/36.888 *World Cup*, 100.rindkopa; EST spriedums lietā 6/72 *Continental Can*, 26.rindkopa.

piegādes līguma noslēgšanu un dabasgāzes apgādi, uzņēmumi zaudē spēju veikt saimniecisko darbību vai saimnieciskās darbības veikšana tiek kavēta.

3.7.Parādu atgūšanas prakses piemērošana dažādiem lietotājiem:

- 95 KP konstatēja, ka parādu atgūšanas prakses universāla piemērošana ir netaisnīgs tirdzniecības noteikums KL 13.panta pirmās daļas 4.punkta ietvaros, jo LG nodrošina iepriekšējo lietotāju parādu samaksu, atsakot jaunajiem lietotājiem dabasgāzes piegādes līgumu noslēgšanu un dabasgāzi piegādi. Vienlaicīgi KP konstatē, ka izņēmuma gadījumos jaunajam lietotājam var pastāvēt līdzatbildība par iepriekšējā lietotāja parāda samaksu, kā tas skaidrots šajā apakšnodaļā. Tādējādi praksē var pastāvēt izņēmuma gadījumi, kad iepriekšējā lietotāja parāda sasaistīšana ar dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanu ar jaunu lietotāju var būt pamatota.
- 96 KP izvērtē dažādas jauna dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanas situācijas, atkarībā no iepriekšējā un jaunā lietotāja savstarpējām tiesiskām attiecībām, ņemot vērā Euro metal, OTTO, citu iesniedzēju iesniegumus, publiskās konsultācijas ietvaros apkopoto informāciju un LG sniegto informāciju, tajā skaitā mutiskās uzklaušanās laikā LG norādītās situācijas.

3.7.1. jaunajam īpašniekam par iepriekšējā īpašnieka parādu

- 97 Atbilstoši lēmuma 3.4. un 3.5.apakšpunktā konstatētajam parādu atgūšanas prakses piemērošana jaunajam īpašniekam par iepriekšējā īpašnieka parādiem ir netaisnīga. Minēto vērtējumu nemaina arī fakts, ja jaunais īpašnieks ir iepriekšējā īpašnieka hipotekārā aizdevuma izsniedzējs. Aizdevuma izsniegšana nerada pamatu jaunā lietotāja līdzatbildībai par iepriekšējā lietotāja (LG un hipotekārā aizdevēja parādnieka) parādiem.
- 98 Atbildē uz Paziņojumu LG ir norādījusi, ka „LG atgūst vidēji 1% no kreditoru prasījumos norādītās parāda summas, minētie dati uzskatāmi ilustrē, kā LG dēļ tiesiskā regulējumā neesošajiem tiesību aizsardzības mehānismiem, pēdējā pusotra gada laikā ir spiesta ciest zaudējumus gandrīz Ls 200 000 apmērā tikai dēļ iestājušajiem maksātnespējas gadījumiem.” No LG norādītā saprotams, ka tās ieskatā parādu atgūšanas prakse ir attaisnojama pret īpašniekiem, kuri īpašumtiesības ieguvuši izsolē lietotāja maksātnespējas gadījumos.
- 99 KP norāda, ka LG nav nostādāma privilīģētā statusā attiecībā pret citiem kreditoriem parādu atgūšanā. LG jāizmanto tādas pašas parādu piedziņas līdzekļus, kādi pieejami citiem kreditoriem. Turklāt LG primāri ir jānodrošina klientu parādu samazināšana pirms maksātnespējas iestāšanās, piemērojot normatīvajos aktos noteiktos instrumentus (dabasgāzes atslēgšana, prasība tiesā u.c.), lai parādi neveidotos ievērojamā apjomā. Gadījumos, kad fiziskai vai juridiskai personai par saistību neizpildi vai maksātnespējas rezultātā tiek atsavināts gazificētais objekts, LG ir tiesības vērsties pie maksātnespējas administratora un pieteikt kreditora prasījumu parādsaistību apjomā. Lai gan LG ir

pieteikusi kreditora prasības maksātnespējas procesu ietvaros, LG nav pieteikusi kreditora prasības visos gadījumos.

- 100 Kreditoru tiesību aizsardzības mehānismi maksātnespējas procesā ir risināmi ar normatīvajiem aktiem, nevis ar ekspluatējošu rīcību, kas nav pieļaujama dominējošam uzņēmumam. KP nesaskata apstākļus, kādēļ LG rīcība būtu attaisnojama iepretim citiem tirgus dalībniekiem, kuri arī sastopas ar LG norādīto situāciju maksātnespējas gadījumos kā kreditori.
- 101 Šādos apstākļos KP secina, ka parādu atgūšanas prakses piemērošana pret Euro metal ir bijusi netaisnīga KL 13.panta pirmās daļas 4.punkta izpratnē.
- 102 Vienlaicīgi KP secina, ka praksē var pastāvēt izņēmuma gadījumi, kad LG atteikums dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanai jaunajam īpašniekam par iepriekšējā īpašnieka parādu nebūtu vērtējams kā netaisnīgs. Atbildē uz Paziņojumu LG ir norādījusi, ka vienā no Publiskās konsultācijas ietvaros apkopotajiem gadījumiem LG atteikusi, jo jaunais lietotājs bija uzskatāms par vienu tirgus dalībnieku ar parādnieku (jaunajam dabasgāzes piegādes līguma slēdzējam un parādniekam ir tie paši dalībnieki un amatpersonas), un tādējādi novērsusi krāpniecisku rīcību, lai izvairītos no saistību izpildes par iepriekš sniegtajiem pakalpojumiem 11 000 LVL apmērā.
- 103 KP ieskatā, izņēmumā gadījumā LG var atteikt dabasgāzes piegādes līguma pārslēgšanu starp vairākām juridiskām personām viena tirgus dalībnieka ietvaros, ja tādējādi LG faktiski novērš viena tirgus dalībnieka ļaunprātīgu izvairīšanos no parādu samaksas. Līdzīgi LG būtu pamatoti atteikt arī gadījumā, ja gazificētā objekta īpašumtiesību maiņa notiek starp fiziskām personām vienas mājsaimniecības ietvaros (iepriekšējam un jaunajam lietotājam gazificētajā objektā ir deklarētā dzīvesvieta).

3.7.2. Īpašniekam par īrnieka parādu

- 104 Dabasgāzes piegādes noteikumu 76.punkts attiecībā uz dabasgāzes lietošanu mājsaimniecībās nosaka, ja mājsaimniecības lietotājs ir gazificētā objekta īrnieks, par šo noteikumu 36.punktā minēto prasību ievērošanu ir atbildīgs gan lietotājs, gan objekta īpašnieks. Dabasgāzes piegādes noteikumu 36.5.apakšpunkts paredz lietotāja pienākumu līgumā noteiktajā kārtībā reģistrēt datus par izlietotās dabasgāzes daudzumu un ziņot sistēmas operatoram, kā arī izdarīt maksājumus līgumā noteiktajos termiņos un apmērā. Tādējādi īpašnieks ir atbildīgs par to, lai īrnieks līgumā noteiktajā termiņā veic maksājumus par patērēto dabasgāzi. Ministru kabineta 2006.gada 12.decembra noteikumu Nr.999 „Kārtība, kādā dzīvojamās telpas īrnieks un izīrētājs norēķinās ar pakalpojumu sniedzēju par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvojamās telpas lietošanu” (Noteikumi Nr.999) 1. un 2.punkts paredz izīrētājam un īrniekam tiesības izvēlēties veidu, kādā dzīvojamās telpas īrnieks norēķinās par pakalpojumiem, kas saistīti ar dzīvojamās telpas lietošanu. Tāpat, Noteikumu Nr.999 6.punktā ir noteikts, ka *„izīrētājam ir tiesības ne biežāk kā reizi mēnesī rakstiski pieprasīt no īrnieka, kurš ar pakalpojumu sniedzēju norēķinās patstāvīgi, informāciju par veiktajiem maksājumiem. Īrniekam ir pienākums septiņu dienu laikā sniegt rakstisku atbildi, ja nepieciešams, iesniedzot maksājumus apliecinošu dokumentu kopijas”.*

- 105 Izvērtējot minētās normatīvo aktu normas, KP secina, ka tajās paredzētais izņēmums nav pretrunā ar KL 13.panta pirmajā daļā noteikto dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumu. Līdz ar to parādu atgūšanas prakse nav vērtējama kā netaisnīga pret īpašnieku par tā īrnieka parādu. Ņemot vērā minēto, KP nesaskata, ka parādu atgūšanas prakses piemērošana OTTO gadījumā bija netaisnīga, ņemot vērā OTTO iesniegumā minētos faktiskos apstākļus. Vienlaicīgi KP secina, ka īpašniekam nav jācieš, ja parāds pastāv iepriekšējam īrniekam, kurš bijis tikai iepriekšējo īpašnieku īrnieks. Kā izriet no lēmuma 3.7.1.apkšpunkta un Dabaszāzes piegādes noteikumu 76.punkta, īpašnieks atbild tikai par sevi un saviem īrniekiem.

3.7.3. Īpašniekam par nomnieka parādu

- 106 Īpašnieka atbildība par tam piederošā gazificētā objekta lietotāju parādiem sakarā ar lietotāju noslēgtiem dabaszāzes piegādes līgumiem nav absolūta. Kā konstatēts lēmuma 3.7.2.apakšpunktā, īpašnieks ir līdzatbildīgs par sava īrnieka parādu. Tomēr tas ir izņēmuma gadījums. Citos gadījumos, piemēram, ja lietotājs ir nomnieks, kas izmanto gazificēto objektu savas saimnieciskās darbības veikšanai, īpašnieka līdzatbildības princips neizplatās. Arī Dabaszāzes piegādes noteikumi neparedz gazificētā objekta īpašnieka līdzatbildību par nomniekam piegādāto dabaszāzi un šajā aspektā Dabaszāzes piegādes noteikumi nav pretrunā un saskan ar KL 13.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu dominējošā stāvoklī esošajam tirgus dalībniekam piemērot netaisnīgus darījuma noteikumus.
- 107 Ņemot vērā minēto, KP secina, ka parādu atgūšanas prakses piemērošana īpašniekam par nomnieka parādu ir netaisnīga KL 13.panta pirmās daļas 4.punkta izpratnē.

3.7.4. Īrniekam par īpašnieka vai iepriekšējā īrnieka parādu

- 108 Situācija, kad mainās gazificētā objekta īrnieks, bet paliek tas pats īpašnieks, tiek vērtēta pēc 3.7.2.punktā nostiprinātā principa, bet ir uzskatāma par izņēmumu, jo dabaszāzes piegāde gazificētajā objektā joprojām saistīta ar īpašnieku, kurš ir līdzatbildīgs par tā īrnieka patērētās dabaszāzes apmaksu. Tādēļ parādu atgūšanas prakse nav vērtējama kā netaisnīga pret īrnieku, ja parāds pastāv iepriekšējam īrniekam. Proti, lai gan no dabaszāzes piegādi regulējošo normatīvo aktu viedokļa īrniekam nav jācieš dabaszāzes atslēgums (tam nav parāds), īrniekam ir iespēja salīdzinoši vienkārši pārslēgties uz citu telpu īri, tajā pašā laikā īpašniekam būtu jānodrošina iepriekšējā īrnieka parāda apmaksu, ja tas vēlas izīrēt gazificēto objektu un gūt ienākumus (veikt saimniecisku darbību). Lai īpašnieks būtu motivēts kontrolēt īrnieka dabaszāzes apmaksu, un novērstu gadījumus, kuros īpašnieks cenšas izvairīties no īrnieka parāda samaksas nodrošināšanas, parādu atgūšanas prakses piemērošana pret jauno īrnieku, kurš slēdz ar LG līgumu par dabaszāzes piegādi, nav vērtējama kā netaisnīga.
- 109 Tāpat parādu atgūšanas prakses piemērošana pret īrnieku nav vērtējama kā netaisnīga, ja parāds pastāv īpašniekam, proti, lai īpašnieks būtu motivēts nomaksāt savu parādu, un novērstu gadījumus, kuros īpašnieks cenšas izvairīties no sava parāda nomaksas, līgumu slēdzot jaunajam īrniekam, nevis īpašniekam.

- 110 Vienlaicīgi KP secina, ka jaunajam īrniekam, kurš vēlas noslēgt līgumu ar LG, nav jācieš, ja parāds pastāv iepriekšējam īpašniekam vai iepriekšējam īrniekam, kurš bijis tikai iepriekšējo īpašnieku īrnieks. Tā kā minētajā gadījumā esošais īpašnieks nav atbildīgs par iepriekšējā īpašnieka parādu un nav līdzatbildīgs, jo tam nav bijusi iespēja ietekmēt iepriekšējā īpašnieka īrnieka saņemtās dabasgāzes apmaksu, parādu atgūšanas prakses piemērošana jaunajam īrniekam šādos apstākļos ir netaisnīga. Pat ja īrniekam pastāv iespēja īrēt telpas no cita īpašnieka, parādu atgūšanas prakses piemērošana īrniekam būtiski kavē esošo īpašnieku iespējas izīrēt gazificēto objektu un gūt ienākumus (veikt saimniecisko darbību) jo tas neatbild par iepriekšējā īpašnieka rīcību, tai skaitā pret tā īrnieku.
- 111 Ņemot vērā minēto, parādu atgūšanas prakses piemērošana īrniekam par iepriekšējā īpašnieka vai iepriekšējā īpašnieka īrnieka parādu ir netaisnīga KL 13.panta pirmās daļas 4.punkta izpratnē, savukārt par esošā īpašnieka vai tā iepriekšējā īrnieka parādu, nav vērtējama kā netaisnīga.

3.7.5. nomniekam par īpašnieka vai iepriekšējā nomnieka parādu

- 112 Īpašnieks, iznomājot gazificēto objektu, veic saimniecisko darbību, tādēļ īpašniekam būtu jānomaksā savi parādi, ja tas vēlas iznomāt gazificēto objektu (veikt saimniecisko darbību). Tādējādi KP secina, ka īpašnieka saimnieciskās darbības ierobežojums, dabasgāzes atslēgums nomniekam, nav netaisnīgs, ja īpašniekam ir parādsaistības par dabasgāzi. Līdz ar to KP secina, ka parādu atgūšanas prakse nav vērtējama kā netaisnīga pret nomnieku, ja parāds pastāv gazificētā objekta īpašniekam.
- 113 Vienlaicīgi KP secina, ka jaunajam nomniekam nav jācieš, ja parāds pastāv iepriekšējam īpašniekam, jo esošais īpašnieks nav atbildīgs par iepriekšējā īpašnieka parādu un var brīvi iznomāt gazificēto objektu jebkuram nomniekam.
- 114 Ņemot vērā, ka īpašniekam nav jāatbild par nomnieka parādu, arī jaunajam nomniekam par to nav jāatbild, tādēļ parādu atgūšanas prakses piemērošana pret nomnieku par iepriekšējā nomnieka parādu ir netaisnīga.
- 115 Pat ja nomniekam pastāv iespēja nomāt telpas no cita īpašnieka, parādu atgūšanas prakses piemērošana nomniekam būtiski kavē esošo īpašnieku iznomāt gazificēto objektu un gūt ienākumus (veikt saimniecisko darbību), kā arī nomniekam uzsākt saimniecisko darbību.
- 116 Ņemot vērā minēto, parādu atgūšanas prakses piemērošana nomniekam par iepriekšējā īpašnieka vai iepriekšējā īpašnieka nomnieka parādu ir netaisnīga KL 13.panta pirmās daļas 4.punkta izpratnē, savukārt nomniekam par esošā īpašnieka parādu nav vērtējama kā netaisnīga.

3.7.6. pārvaldniekam

- 117 Atbilstoši Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 11.panta pirmajai daļai pārvaldīšanas tiesiskajās attiecībās, ciktāl tās neregulē šis likums, piemērojami Civillikuma noteikumi par pilnvarojuma līgumu. Līdz ar to pārvaldnieks ir īpašnieka pilnvarotā persona, kas

rīkojas īpašnieka vārdā. Tādējādi KP secina, ka pienākums noslēgt līgumu un piegādāt dabasgāzi ar pārvaldnieku apspriežams pēc tādiem pašiem noteikumiem kā īpašniekam.

- 118 Ņemot vērā minēto, parādu atgūšanas prakses piemērošana pret pārvaldnieku nav netaisnīga KL 13.panta pirmās daļas 4.punkta izpratnē gadījumos, kuros parāds pastāv īpašniekam (pilnvarotājam) vai lietotājam, par kura parāda apmaksu ir līdzatbildīgs esošais īpašnieks. Tajā skaitā, ņemot vērā īpašnieka atbildību par tā īrnieka parādiem (skatīt lēmuma 3.7.2.apakšpunktu), parādu atgūšanas prakse pret pārvaldnieku nav vērtējama kā netaisnīga gadījumos, kuros parāds pastāv īpašnieka (pilnvarotāja) īrniekam.

3.7.7. Secinājumi

- 119 Izvērtējot lietā konstatētos gadījumus un lēmuma 3.4 un 3.5.apakšpunktā norādīto, KP secina, ka atbilstoši KL 13.panta pirmās daļas 4.punktam LG nepamatoti piemēroja parādu atgūšanas praksi pret (i) jauno īpašnieku, ja pastāv iepriekšējā īpašnieka parāds, izņemot ja dabasgāzes piegādes līgums tiek pārslēgts viena tirgus dalībnieka vai vienas mājsaimniecības ietvaros; (ii) jauno īpašnieku, ja parāds pastāv īrniekam, kurš ir bijis tikai iepriekšējā īpašnieka īrnieks; (iii) īpašnieku, ja parāds pastāv nomniekam; (iv) īrnieku, ja parāds pastāv iepriekšējam īpašniekam vai īrniekam, kurš ir bijis tikai iepriekšējā īpašnieka īrnieks; (v) nomnieku, ja parāds pastāv iepriekšējam īpašniekam vai iepriekšējā vai esošā īpašnieka nomniekam.
- 120 Savukārt parādu atgūšanas prakse pret pārvaldnieku, īrnieku vai nomnieku gadījumos, kuros esošajam īpašniekam ir parāds, un pret īpašnieku, tā pārvaldnieku vai īrnieku gadījumos, kuros esošais īpašnieks ir līdzatbildīgs par īrnieka parāda apmaksu, parādu atgūšanas prakse nav vērtējama kā netaisnīga.
- 121 Vienlaicīgi KP vērš uzmanību, ka, ņemot vērā LG ievērojamo klientu skaitu, praksē var pastāvēt citi izņēmuma gadījumi, kuros parādu atgūšanas prakses piemērošana nav vērtējama kā netaisnīga. Konkrētās lietas ietvaros KP sniedza vērtējumu izplatītākajām lietā konstatētajām faktiskajām situācijām. Lēmuma mērķis nav un tas nav arī KP pienākums sniegt izsmeļošu risinājumu visām iespējamām situācijām jauna dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanai ar jaunu lietotāju, ja gazificētajā objektā pastāv iepriekšējā lietotāja parāds. Faktisko apstākļu novērtēšana pārkāpuma novēršanai un KL 13.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu ievērošanai ir jebkura dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka patstāvīgs pienākums.

3.8.LG viedokļa izvērtējums

- 122 KP sniedz savu vērtējumu par lietā paustajiem LG apsvērumiem, tajā skaitā LG 20.12.2012 vēstulē Nr.01-7/622 un LG atbildē uz Paziņojumu un LG vēstulēm (lēmuma 21.rindkopa).

3.8.1. KP kompetence

- 123 LG uzskata, ka konsekvēnti ir piemērojusi Regulatoru likumā un citos nozares normatīvajos aktos ietvertās tiesību normas atbilstoši Regulatora pieņemtajiem lēmumiem un veiktajai tiesību normu iztulkošanai. KP nav tiesīga patstāvīgi vērtēt regulējamās nozares uzraugošās iestādes pieņemto lēmumu un sniegto atbilžu tiesiskumu, jo tiktu būtiski aizskarta LG tiesiskā pašāvība un tas nonāktu pretrunā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmo daļu, kas noteic valsts pārvaldes pienākumu darboties normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros. LG arī pauž viedokli, ka KL 13.panta pirmās daļa ir vispārēja tiesību norma attiecībā pret Regulatoru likumu, kas ir speciālā tiesību norma. Tāpat atbilstoši Starptautisko konkurences iestāžu tīkla secinājumiem, konkurences tiesību uzraugošās iestādes nevar izvērtēt regulētā sektorā darbojušos komersantu rīcību, ja tā izpilda regulējošās nozares tiesisko regulējumu.
- 124 KP nepiekrīt, ka Regulatoram ir ekskluzīvas tiesības vērtēt parādu atgūšanas praksi. KP ir centrālā valsts pārvaldes iestāde, kas atbild par KL interpretāciju un piemērošanu. Apstākļi, ka uz LG attiecas arī Regulatoru likums, neatceļ KL piemērošanu un neierobežo KP iespējas vērsties pret regulētā sabiedriskā pakalpojuma sniedzēja ekspluatējošu rīcību. Līdzīgi rīcības saskaņošana, konkrētajā lietā nepareiza saskaņošana (lēmuma 125.–126.rindkopas³⁸), ar Regulatoru likumu nepadara praksi automātiski atbilstošu KL un neizslēdz KL piemērošanu.
- 125 KP ieskatā, dabasgāzes mazumtirdzniecības nozares speciālais regulējums neparedz un nekad nav paredzējis LG tiesības nodrošināt iepriekšējo lietotāju parādu atgūšanu, atsakot jaunajiem lietotājiem noslēgt dabasgāzes piegādes līgumus un atjaunot dabasgāzes piegādi. Kā LG skaidroja atbildē uz Paziņojumu³⁹, parādu atgūšanas prakses piemērošana bija saistīta ar (i) 2008. – 2009.gadā Latvijā piedzīvoto ekonomisko krīzi un maksātspējas mazināšanos, (ii) LG novēroja dabasgāzes lietotāju parādu pieaugumu, (iii) pastāvošie parādu piedziņas līdzekļi nesniedza LG efektīvu parādu pieauguma apturēšanas risinājumu, (iv) LG bija izvēle no vienas puses turpināt atjaunot dabasgāzes padevi pēc visiem jauno īpašnieku lūgumiem, vai no otras puses sasaistīt parādu ar nekustamo īpašumu, (v) LG ieskatā visatbildīgākais un efektīvākais risinājums, kas kopumā vismazāk un vissamērīgāk ietekmēja dabasgāzes lietotāju intereses, bija dabasgāzes piegādes nodrošināšana tikai gadījumos, kad par iepriekš gazificētajā objektā piegādāto dabasgāzi ir veikti norēķini. LG skaidrojums liecina, ka LG patstāvīgi izšķīrās par parādu atgūšanas prakses piemērošanu. Tādējādi arguments, ka LG bija spiesta izpildīt spēkā esošo normatīvo regulējumu, kas noveda pie konkurences tiesību pārkāpuma, nav pamatots.
- 126 Turklāt tikai normatīvais regulējums, kas tieši izslēdz dominējošā stāvoklī esošā tirgus dalībnieka jebkādu rīcības brīvību, var ierobežot konkurences noteikumu piemērošanu. Tomēr, ja nozares speciālais regulējums neparedz konkrētu rīcību, t.i., nekavē

³⁸ Skat. arī: Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 4.aprīļa spriedums lietā Nr.A43014411. Tiesa atzina par prettiesisku Regulatora lēmumu, ar kuru LG rīcība, nenoslēdzot dabasgāzes piegādes līgumu ar jauno lietotāju pirms nav nomaksāts iepriekšējā lietotāja parāds, atzīta par pamatotu.

³⁹ LG atbilde uz Paziņojumu, 3.rindkopa.

dominējošā stāvoklī esošā tirgus dalībnieka rīcības brīvību ievērot konkurences noteikumus, tad konkurences noteikumi ir piemērojami (*EST spriedums lietā C-359/95P Landbroke Racing, 34.rindkopa*).

- 127 Attiecīgi arī nozares speciālais regulējums, kas mudina vai atvieglo tirgus dalībnieka spēju patstāvīgi izdarīt pārkāpumu, neatbrīvo šo tirgus dalībnieku no konkurences noteikumu ievērošanas (*EST spriedums lietā 40/73 Suiker Unie, 36.–73.rindkopa; EST spriedums lietā C-198/01 CIF, 56.rindkopa*). Konkurences noteikumi attiecas arī uz regulējuma neskaidras interpretācijas ļaunprātīgu izmantošanu.⁴⁰ Tāpat konkurences noteikumi attiecas uz gadījumu, kad nacionālais regulators pieļauj tirgus dalībnieka dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu (*EST spriedums C-280/08 P Deutsche Telekom, 84.rindkopa*). KP ieskatā, nozares speciālais regulējums neļāva un nemudināja LG izdarīt pārkāpumu un tā interpretāciju nevar uzskatīt par neskaidru, pie tam arī Regulators ne vienmēr akceptējis LG parādu atgūšanas prakses piemērošanu jaunajiem lietotājiem. Ņemot vērā minēto un to, ka parādu atgūšanas prakses piemērošana ir LG patstāvīgi veikta rīcība, KP nav ierobežota vērtēt parādu atgūšanas praksi atbilstoši KL.
- 128 Apstākļi, ka KP atsevišķos gadījumos norādīja privātpersonām uz iespēju vērsties ar sūdzību Regulatorā, neietekmē KP kompetenci un neizslēdz KL piemērošanu. Ir izšķirami izolēti gadījumi, kad tiek ietekmētas tikai atsevišķu privātpersonu intereses, no sistemātiskas prakses, kad ietekmēto skaits sasniedz plašu apmēru un netaisnīgā prakse pieņem tirgu ekspluatējošu raksturu. Katrā gadījumā KP piemīt plaša diskretā vara attiecībā uz KL piemērošanu, pieņemot lēmumu pārsūtīt privātpersonu iesniegumus, norādot uz citu institūciju iespēju atrisināt konkrēto tiesisko strīdu, ierosināt pārkāpuma lietu, atzīt pārkāpumu par mazsvarīgu vai arī pieņemt lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu. Apstākļi, ka KP nav uzsākusi lietas izmeklēšanu pēc pirmā iesnieguma saņemšanas, nekavē uzsākt lietas izmeklēšanu vēlāk, pārskatot to pašu iesniegumu vai saņemot līdzīga satura iesniegumu. Nekavējoša lietas izmeklēšanas neuzsākšana nevar tikt uzskatīta par konkludentu piekrišanu dominējošā stāvoklī esošā tirgus dalībnieka rīcībai. KL ievērošana ir jebkura tirgus dalībnieka pienākums neatkarīgi no izmeklēšanas lietas ierosināšanas brīža vai pirms lietas ierosināšanas saņemto sūdzību skaita.
- 129 Salīdzinot ar sākotnēji saņemtajiem atsevišķiem iesniegumiem (lēmuma 130.rindkopa), konkrētās pārkāpuma lietas ietvaros KP veica publisko konsultāciju un LG sniedza apstiprinājumu parādu atgūšanas prakses universālai piemērošanai (lēmuma 65.rindkopa), kas kopumā ietekmē LG klientu lielo skaitu (lēmuma 23.rindkopa). Tas, savukārt, liecina par parādu atgūšanas prakses sistemātiskumu un tirgu ekspluatējošo raksturu, kas ir pamats vērsties KL ietvaros pret LG parādu atgūšanas praksi.

3.8.2. LG tiesiskā palāvība

- 130 Atbildē uz Paziņojumu un 05.09.2013. vēstulē Nr.01-7/3497 LG norāda uz tiesiskās palāvības principa pārkāpumu. LG radās tiesiskā palāvība par parādu atgūšanas prakses tiesiskumu no konkurences tiesību aspekta, kas liedz KP konstatēt pārkāpumu parādu

⁴⁰ EK 15.06.2005. lēmums COMP/37.507 *AstraZeneca*, 847.rindkopa.

atgūšanas prakses piemērošanā. LG pamato savu tiesisko paļāvību ar KP 12.05.2011. vēstuli Nr.1121 ('vēstule Nr.1121'), 21.06.2011. vēstuli Nr.1569 ('vēstule Nr.1569') un 27.06.2011. vēstuli Nr.1590 ('vēstule Nr.1590'). LG uzskata, ka KP nevar mainīt parādu atgūšanas prakses piemērošanu par periodu līdz Paziņojuma sastādīšanai.⁴¹ LG atzīst iespēju mainīt parādu atgūšanas prakses piemērošanu attiecībā uz nākotni.⁴² LG pamato tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu ar Ģenerāladvokātes viedokli EST lietā C-681/11 *Schenker*. Pēc KP lūguma precīzu laiku, kad tai kļuva zināmas vēstules, LG neidentificē, norādot vienīgi, ka vēstules Nr.1121 kopiju tā saņēma no Patērētāju tiesību aizsardzības centra, iespējams, 2011.gada maija beigās vai jūnija pirmajās nedēļās.

- 131 EST *Schenker* lietā nosprieda, ka persona nevar atsaukties uz tiesiskās paļāvības principa pārkāpumu, ja kompetentā iestāde šai personai nav devusi precīzu, beznosacījumu un saskaņotu solījumu.⁴³ KP konstatē, ka neviena no vēstulēm nav adresēta LG. Vēstulē Nr.1121 sniegts skaidrojums Patērētāju tiesību aizsardzības centram. Vēstule Nr.1569 ir adresēta Ekonomikas ministrijai ar ierosinājumu izvērtēt iespēju grozīt normatīvo regulējumu. Savukārt vēstule Nr.1590 ir atbilde fiziskai personai. Līdz ar to secināms, ka KP nav devusi LG solījumu sakarā ar parādu atgūšanas prakses atbilstību KL un nav piešķīrusi tiesības, kuru izmantošana būtu aizsargājama⁴⁴. Atbilstoši Senāta judikatūrai, vērtējot tiesiskās paļāvības principu, konkrētajā gadījumā nepastāv „kaut kas, uz ko [LG] varēja paļauties”⁴⁵.
- 132 Turklāt, tikai solījums vai informācija, kura ir precīza, bez nosacījumiem un saskaņota un kuru pauž kompetentā iestāde, var būt par pamatu adresāta tiesiskai paļāvībai⁴⁶. KP secina, ka nevienā no vēstulēm nav noteikts konkrētais tirgus, nav sniegts dominējošā stāvokļa izvērtējums un nav sniegts precīzs parādu atgūšanas prakses novērtējums. Vēstulē Nr.1121, balstoties uz Regulatora atzinumu, ka LG rīcība nav pretrunā ar energoapgādi regulējošiem normatīvajiem aktiem, Patērētāju tiesību aizsardzības centram vienīgi pausts pieļāvums, ka LG darbībās, iespējams, nav konstatējams KL pārkāpums. Savukārt vēstulēs Nr.1569 un Nr.1590 norādīts, ka: (i) LG ļaunprātīgi interpretē Dabsgāzes piegādes noteikumu 85. un 86.punktu, jo pārtrauc un neatjauno dabsgāzes piegādi jaunajam lietotājam, ignorējot faktu, ka tam nav parādsaistības pret LG; (ii) LG rīkojās pretēji labai ticībai un uzspiež pienākumu jaunajam lietotājam segt iepriekšējā lietotāja parādu. Turklāt KP vēstulēs pauda pārliecību, ka (iii) dabsgāzes piegādātājam būtu nosakāms pienākums noslēgt dabsgāzes piegādes līgumu ar jaunu lietotāju, izņemot, ja jaunajam lietotājam ir neizpildītas līgumsaistības pret dabsgāzes piegādātāju. Tādēļ vēstulē Nr.1569 un Nr.1590 norādītais tieši pretēji apliecina, ka KP neatbalsta parādu pieprasīšanu jaunajam lietotājam. Līdz ar to norādītās vēstules

⁴¹ LG atbilde uz Paziņojumu, 14.rindkopa.

⁴² LG atbilde uz Paziņojumu, 21.rindkopa.

⁴³ EST 18.06.2013 spriedums lietā C-681/11 *Schenker*, 41.rindkopa un citētā tiesu prakse: EST 14.03.2013. spriedums lietā C-545/11 *Agrargenossenschaft Neuzelle*, 25.rindkopa; EST 17.03.2011. spriedums lietā C-221/09 *ADJ Tuna*, 72.rindkopa.

⁴⁴ Par tiesisko paļāvību administratīvajā procesā. Briede, Jautrīte. Jurista vārds, Nr.19 (172), 11.05.2000.

⁴⁵ Senāta 14.02.2008. spriedums lietā Nr. SKA-34/2008 *Reneta L*, 15.rindkopa; Senāta 12.04.2005. spriedums lietā Nr. SKA-93/2005, 13.rindkopa; Senāta 07.06.2007. spriedums lietā Nr. SKA-238/2007 *Caspars Trading*, 13.1.rindkopa.

⁴⁶ EST 14.03.2013. spriedums lietā C-545/11 *Agrargenossenschaft Neuzelle*, 25.rindkopa.

nesniedz precīzu, beznosacījuma vai saskaņotu solījumu vai informāciju veidā, kā to uztver LG.

- 133 Tāpat jāņem vērā, ka KP ir koleģiāla institūcija (KL 5.panta pirmā daļa) un vienīgi padomē pieņemtie lēmumi atbilstoši KL 8.panta pirmajai daļai var būt par pamatu privātpersonas pašlēmības vērtēšanai. Ārpus minētajiem lēmumiem KP var vienīgi saistīt Administratīvā procesa likuma ('APL') 9.nodaļas kārtībā sniegtā uzziņa par personas tiesībām. LG norādītās vēstules nav ne padomes lēmums, ne padomes uzziņa.
- 134 KP arī konstatē, ka LG uzsāka piemērot parādu atgūšanas praksi vēl pirms norādītajām vēstulēm⁴⁷. Lietā esošie pierādījumi apliecina, ka LG piemēroja parādu atgūšanas praksi kopš 30.10.2009⁴⁸. Turklāt pēc KP lūguma LG nevarēja precīzi norādīt laiku, kad tai kļuva zināma kāda no vēstulēm, kuras datētas 2011.gada maijā-jūnijā. Tas nozīmē, ka LG rīkojās – pārkāpa KL 13.panta pirmo daļu – patstāvīgi, nevis atbilstoši kādai no KP vēstulēm.⁴⁹ Arī sniedzot skaidrojumu KP par parādu atgūšanas prakses atbilstību konkurences tiesību normām⁵⁰, LG savā atbildē 20.02.2012. Nr.01-7/622 nav minējusi nevienu no vēstulēm⁵¹, kas vismaz atbildes uz Paziņojumu kontekstā ir viens no svarīgākajiem LG subjektīvas attieksmes raksturojošiem argumentiem parādu atgūšanas prakses tiesiskuma vērtējumam konkurences tiesību ietvaros. Līdz ar to, atbilstoši Senāta judikatūrai vērtējot, vai attiecīgā persona tiešām ir pašlēmiesies uz iestādes solījumu⁵², KP secina, ka LG nav un faktiski nevarēja pašlēmiesies uz jebkuru no norādītajām vēstulēm.
- 135 Tāpat jāņem vērā, ka, ierosinot pārkāpuma lietu par KL 13.panta pirmās daļas pārkāpumu, LG vairs nevar pašlēmiesies uz savas rīcības atbilstību konkurences noteikumiem. Ierosinot pārkāpuma lietu, KP pauž nepārprotamu iestādes attieksmi par KL 13.panta pirmās daļas iespējamo attiecināšanu uz strīdus praksi. Arī atbilstoši Ministru kabineta 29.09.2008. noteikumu Nr.796 23.1.1.apakšpunktam atbildība par konkurences tiesību pārkāpumu var tikt mīkstināta, ja tirgus dalībnieks pārtrauc pārkāpumu, tiklīdz saņēmis no KP informāciju par iespējamo KL 13.panta pārkāpumu. No lietas materiāliem izriet, ka arī pēc pārkāpuma lietas ierosināšanas LG turpināja piemērot parādu atgūšanas praksi. KP saņēma informāciju par parādu atgūšanas prakses piemērošanu arī pēc pārkāpuma lietas ierosināšanas⁵³, tajā skaitā LG turpināja piemērot parādu atgūšanas praksi pret Euro metal⁵⁴. Tādējādi parādu atgūšanas prakses

⁴⁷ Agrākā no LG minētajām vēstulēm Nr.1121 datēta 12.05.2011.

⁴⁸ L.L. 27.02.2012. anketa un 09.07.2013. vēstule.

⁴⁹ Skat. piemēram: Senāta 14.02.2008. spriedums lietā Nr. SKA-34/2008 *Reneta L*, 20.rindkopa. Privātpersonas tiesiskā pašlēmība nevar pastāvēt periodā pirms uzziņas sniegšanas.

⁵⁰ Papildus KP 17.01.2012. vēstulē Nr.123 uzdotajiem jautājumiem.

⁵¹ LG 20.02.2012. vēstule Nr.01-7/622, I sadaļa.

⁵² Senāta 14.02.2008. spriedums lietā Nr. SKA-34/2008 *Reneta L*, 15.rindkopa; Senāta 12.04.2005. spriedums lietā Nr. SKA-93/2005, 13.rindkopa; Senāta 07.06.2007. spriedums lietā Nr. SKA-238/2007 *Caspars Trading*, 13.1.rindkopa.

⁵³ Piemēram, SIA „KOKTAIL”, A.Z., AS „DNB banka” un SIA „Zviedrijas mežu fondi” publiskajā konsultācijā sniegtā informācija; SIA „Vestabalt” 08.03.2012. vēstule Nr.56/03-2012; SIA „Slari” 14.02.2013. iesniegums; SIA „NIF Komercīpašumi” 01.03.2013. vēstule Nr.2.12.-03/24; A.A. 18.03.2013. iesniegums.

⁵⁴ Euro Metal 30.04.2013. vēstule.

piemērošanas fakts vairs nevar būt saistīts ar LG tiesisko paļāvību, bet gan ar konkurences noteikumu klaju ignorēšanu.

- 136 Ņemot vērā minēto un to, ka konkurences tiesību aizsardzība, saglabāšana un attīstība ir aizsargājama sabiedrības interese atbilstoši Satversmes 1.pantam⁵⁵, KP vienlaicīgi secina, ka LG subjektīvā attieksme par parādu atgūšanas prakses tiesiskumu, pamatojoties uz apgalvoto tiesisko paļāvību, konkrētajā gadījumā nav aizsargājama un ir noraidāma.

3.8.3. Publiskās konsultācijas rezultātu izmantošana

- 137 Paziņojumā LG secina, ka publiskajā konsultācijā iegūtie rezultāti ir bijuši vieni no būtiskākajiem pierādījumiem, lai konstatētu LG rīcības prettiesiskumu, un norāda, ka iepriekš minētie rezultāti ir nepieļaujami pierādījumi, jo tie nav bijuši balstīti uz jebkādu objektīvu KP analīzi, bet atspoguļo nepārbaudītu informācijas daudzumu. LG norāda, ka viedokļa iesniegšanas termiņš ir pārāk īss, lai LG pārbaudītu visus gadījumus.
- 138 KP norāda, ka lietas izpētes gaitā tā ir veikusi ne tikai publisko konsultāciju, bet arī saņēmusi ievērojamu skaitu iesniegumus, ko KP vērtē kopsakarā, tai skaitā, ievērojot LG sniegto informāciju par to, ka LG parādu atgūšanas praksi piemēro visos lietotāju maiņas gadījumos no 2009.gada (LG 20.02.2012 vēstule Nr.01-7/622). Papildus publiskā konsultācija ļāva KP apzināt dažādas situācijas, kurās LG īstenojusi parādu atgūšanas praksi, tādējādi nodrošinot objektīvu LG rīcības tiesiskuma izvērtēšanu.
- 139 Vienlaicīgi KP norāda, ka publiskās konsultācijas ietvaros apkopotām ziņām nav obligāti jāatspoguļo visi gadījumi, kad parādu atgūšanas prakses piemērošana būtu uzskatāma par netaisnīgu atbilstoši KL 13.panta pirmās daļas 4.punktam. KL neparedz KP rīcību pēc obligāta iesniedzēja iesnieguma⁵⁶. Proti, KP var patstāvīgi veikt dominējošā stāvoklī esoša tirgus dalībnieka rīcības izvērtējumu, tajā skaita, kā tas konstatēts konkrētajā lietā – LG parādu atgūšanas prakses universālu piemērošanu.
- 140 LG arguments par to, ka tai nav bijis pietiekami laika, lai pārbaudītu visus konstatētos gadījumus nav pamatots un ir noraidāms. KP nosūtīja Paziņojumu LG 23.04.2013., savukārt vēl 13.05.2013. vēstulē Nr.802 aicināja LG iesniegt informāciju līdz 20.05.2013. Tādēļ LG bija pietiekams laiks, lai konstatētu gadījumus, kuri tās ieskatā neliecina par ļaunprātīgu dominējošā stāvokļa izmantošanu.

3.8.4. Vienlīdzības principa ievērošana

- 141 LG Paziņojumā norāda, ka KP pārkāpj vienlīdzības principu, jo LG rīcība šajā lietā un izmeklētā rīcība SIA „Sabiedrība Mārupe” lietā ir kvalificēta atšķirīgi un vērtēta saskaņā ar atšķirīgām tiesību normām. Saskaņā ar APL 6.pantā nostiprināto un no Satversmes izrietošā vienlīdzības principa salīdzināmas situācijas iestādei ir jāvērtē saskaņā ar vienu un to pašu tiesisko pamatu.

⁵⁵ Satversmes tiesas 06.12.2012. spriedums lietā Nr. 2012-01-01 *Atkritumu apsaimniekošanas likums*, 17.rindkopa.

⁵⁶ Senāta 30.01.2013 lēmums lietā Nr. SKA-155/2013 *Siguldas Maiznieks*, 7.rindkopa.

- 142 KP norāda, ka lieta ierosināta kopumā par KL 13.panta pirmās daļas pārkāpumu un KL 13.panta pirmās daļas punktus minētās darbības uzskaitītas piemērveidā. LG bija informēta par pārkāpuma būtību un tas, pēc kāda pirmās daļas punkta KP skata konkrēto lietu, neietekmē nedz pārkāpuma būtību, nedz atbildību. Tādējādi, KP noraida LG argumentu par vienlīdzības principa neievērošanu lietā.

3.8.5. Ekonomiskā labuma gūšana

- 143 Atbildē uz Paziņojumu LG norāda, ka parādu atgūšanas prakse nedod tai nekādu ekonomisku labumu, jo tā ietver tikai tādas naudas summas (parāda) apmaksāšanu, kas LG pienākas saskaņā ar likumu par jau piegādāto dabasgāzi.
- 144 KP norāda, ka LG, izmantojot tirgus varu un atgūstot iepriekšējo lietotāju parādus, ietaupa finanšu līdzekļus uz jauno lietotāju rēķina, ko citādi LG būtu jāiegulda parādu piedziņai, tai skaitā tiesas un ārpustiesas ceļā. Līdz ar to LG pārliet uz jauniem lietotājiem parādu atgūšanas izmaksas un nepamatoti nodrošina iepriekšējo lietotāju parādu atgūšanu. Tādējādi LG ir guvusi un turpina gūt labumu no parādu atgūšanas prakses piemērošanas.

3.8.6. LG rīcība nevairo patērētāju un sabiedrības labklājību

- 145 Atbildē uz Paziņojumu LG norāda, ka parādu atgūšanas prakse ir attaisnojama, jo tā ir leģitīma LG interešu aizsardzība. Prakse vairo patērētāju un sabiedrības labklājību. Šāds vērtējums balstās uz „ekonomikas efektivitātes kritērijiem, un tam ir jābūt saskaņotam ar patērētāju interesēm.” Proti, ir jānosaka, vai „ieguvumi tādas efektivitātes ziņā, kura sniedz labumu patērētājiem, varētu līdzsvarot vai pārsniegt” attiecīgās darbības negatīvo efektu. Prakse rada vismaz divus efektivitātes ieguvumus: samazināts parādu apjoms un samazināti parādu piedziņas izdevumi. Parādu atgūšanas prakse ir obligāts priekšnoteikums šiem diviem efektivitātes ieguvumiem, jo nepastāv lētāks alternatīvs veids, kā samazināt parādu apjomu vai parādu piedziņas izdevumus. Līdzīgi arī 03.07.2013. LG Mutiskās uzklaušīšanas laikā LG norāda, ka tās rīcība rada divējādu efektivitātes ieguvumus – dinamisko efektivitātes ieguvumu, kas nozīmē, ka samazinās parādu apjoms, un statisko efektivitātes ieguvumu, kas nozīmē, ka samazinās parādu piedziņas izmaksas.
- 146 LG norāda, ka tās rīcības radītie iespējamie efektivitātes ieguvumi atsver jebkuru varbūtējo negatīvo ietekmi uz konkurenci un patērētāja labklājību attiecīgajos tirgos. LG ieskatā tās rīcība nerada absolūti nekādu negatīvu ietekmi uz konkurenci, līdz ar to tā automātiski rada tikai pozitīvu efektu. LG rīcība arī nerada negatīvu ietekmi uz patērētāju labklājību – gluži otrādi, tā rada efektu, ka par parādu faktiski norēķinās parādnieks un nevis visi LG klienti, no kuriem lielākā daļa ir patērētāji.
- 147 LG norāda, ka arī tiesību un ekonomikas literatūrā ir analizēts un atzīts, ka gadījumos, kad iepriekšējam aktīvu īpašniekam un šo aktīvu pircējam ir vienāda (simetriska) informācija par atbildību, kas ir saistīta ar šiem aktīviem, ir ekonomiski efektīvi uzlikt pienākumu īpašuma pircējam nest atbildību par pārdevēja rīcību: „Tā kā P [pārdevēja – iepriekšējā aktīvu īpašnieka] vadībai un jebkuram pircējam [...] ir tā pati informācija

un tāds pats novērtējums par atbildības iespējamību, pircējs samazinās cenu, ko viņš ir gatavs piedāvāt, par summu, kas ir tieši vienāda ar summu, kuru P [iepriekšējā aktīvu īpašnieka] vadība pārdošanas brīdī paredz ietaupīt no tā, ka tā būs atbrīvota no iespējamās atbildības.” Tiesību un ekonomikas zinātnē ir skaidri pamatots, ka efektivitātes ieguvumu dēļ aktīvu jaunajam īpašniekam būtu jābūt atbildīgam par iepriekšējā īpašnieka saistībām, jo „*pārņēmēja atbildīgas jēga ir nevis likt pārņēmējam [aktīvu jaunajam īpašniekam] segt izmaksas par priekšgājēja [aktīvu iepriekšējā īpašnieka] defektīgajiem produktiem, bet būt par instrumentu, kas nodrošina, ka priekšgājējs sedz izmaksas”*. Līdz ar to atbildības uzlikšana pircējam mudina pārdevēju samazināt savu atbildību, kas šajā lietā ir parādnieka – iepriekšējā objekta īpašnieka, parāds LG. Ir atzīts, ka atbildības uzlikšana pircējam nerada negatīvu ietekmi uz konkrēto tirgu, kurā tiek pārdots konkrētais aktīvs. Tādējādi „*no tiesībpolitikas skatupunkta nepastāv iemeslu S [pircēju] atbrīvot no atbildības vairāk nekā P [iepriekšējo aktīvu īpašnieku]. Sabiedrības uzstādījums, ka ir saprātīgi padarīt atbildīgu P [iepriekšējo aktīvu īpašnieku], nozīmē, ka ir līdzvērtīga jēga padarīt atbildīgu arī S [šo aktīvu pircēju].”* LG norāda, ka tādējādi no kopējā sabiedrības un patērētāju labklājības viedokļa LG rīcība ir visoptimālākais iespējamais risinājums un ir pilnībā attaisnojama.

- 148 LG atbildē uz Paziņojumu norāda, ka, tikai atsakot dabasgāzes piegādi gadījumos, kad par iepriekš saņemtajiem pakalpojumiem nav veikti norēķini, tā ir vienīgā iespēja esošajos apstākļos (pēcapmaksas pienākums un tehniskas grūtības pārtraukt pakalpojuma piegādi) radītos zaudējumus neiekļaut tarifā un sekojoši neattiecināt uz visiem dabasgāzes lietotājiem, it īpaši tiem, kas nav ne tieši, ne netieši saistīti ar gazificēto objektu. Proti, pastāvot lielai iespējai parādus par piegādāto dabasgāzi neatgūt, LG var rasties būtiski zaudējumi, kurus tai nav nedz pienākums, nedz arī iespējas subsidēt šobrīd noteiktā tarifa ietvaros. Savukārt 03.07.2013. LG Mutiskās uzklaušanās laikā LG norāda, ka parādu atgūšanas prakses aizliegšana palielinātu tarifus, respektīvi pirmajā lietotāju grupā, kas patērē dabasgāzi līdz 0,5 tūkst.m³ gadā tarifs pieaugtu par 80%, bet otrajā grupā, kas patērē no 0,5 līdz 25 tūkst.m³ gadā, tarifs pieaugtu par 33%.
- 149 KP norāda, ka sabiedriskā pakalpojuma sniedzējam ir iespēja piedzīt parādus civiltiesiskā ceļā, tādējādi tā intereses ir aizsargātas. Pastāvot sabiedriskā pakalpojuma sniedzēja interešu aizsardzībai, dominējoša uzņēmuma prasība jaunajam īpašniekam segt citas personas parādu, lai ar to noslēgtu līgumu, nav savienojama ar dominējošam uzņēmumam pieļaujamu rīcību.
- 150 KP norāda, ka parādu atgūšanas prakses piemērošanas samērību ar LG mērķi samazināt parādu apjomu, kā arī ietekmi uz konkurenci KP izvērtē lēmuma 3.5.apakšpunktā. Attiecībā uz parādu apjoma samazināšanos no lietotāju maksāšanas disciplīnas viedokļa, iespējams izdarīt arī pretēju secinājumu, ka parādu atgūšanas prakses pieļaušana palielina lietotāju parādu apjomu, jo lietotāji, apzinoties, ka par parādiem atbildēs jaunais īpašnieks, netiek motivēti maksāt par pakalpojumu, un, parādu piedzišanu sasaistot ar īpašnieka maiņu, LG netiek motivēta laicīgi veikt parādu piedziņu.
- 151 KP norāda, ņemot vērā, ka saskaņā ar normatīvo regulējumu jaunam lietotājam nav jāatbild par iepriekšējā lietotāja parādu, iepriekšējam nekustamā īpašuma (gazificētā

objekta) īpašniekam un tā pircējam nav vienāda (simetriska) informācija par atbildību, tādējādi nav pamata uzskatīt, ka visos gadījumos parādi ietekmē īpašuma cenu. Vienlaicīgi secināms, ka nekustamā īpašuma cenu pārdevējs vai pircējs nevar ietekmēt, ja īpašums tiek pirktis izolē. Atbilstoši LG sniegtajai informācijai LG parādu atgūšanas praksi piemēro visos gadījumos. Turklāt, pat ja pircējs un pārdevējs ir vienojušies par pirkuma maksas samazinājumu, LG nav pamata iejaukties pircēja un pārdevēja līgumiskajās attiecībās. LG var prasīt parāda apmaksu no pārdevēja, un pēc tam pārdevējs var risināt strīdu ar pircēju, ja pirkuma maksa ir tikusi samazināta.

- 152 KP norāda, ka no Dabasgāzes piegādes noteikumu 41.punkta izriet, ka LG ir tiesīga noteikt lietotājiem priekšapmaksu, tādēļ nav pamatoti norādīt, ka LG ir pienākums nodrošināt pēcapmaksu.
- 153 KP norāda, ka atbilstoši Regulatora 27.02.2008. lēmumam Nr.58 „Dabasgāzes tirdzniecības tarifu aprēķināšanas metodika” tarifu aprēķināšanas metodika neparedz LG debitoru parādu iekļaušanu dabasgāzes tirdzniecības tarifā. Tādēļ nav pamatoti norādīt, ka parādu apjoms ietekmē tarifu un ka parādu atgūšanas prakses aizliegšana palielinātu tarifu.
- 154 KP norāda, ka saskaņā ar Dabasgāzes piegādes noteikumu 86.punktu mājāsaimniecības lietotājam dabasgāzes padevi atjauno piecu darbdienu laikā pēc tam, kad mājāsaimniecības lietotājs ir pilnībā samaksājis par patērēto dabasgāzi un nokavējuma procentus, kā arī sedzis sistēmas operatora aprēķinātos dabasgāzes padeves pārtraukšanas un atjaunošanas izdevumus. Tādējādi secināms, ka dabasgāzes padeves pārtraukšanas un atjaunošanas izdevumus LG var pieprasīt atsevišķi no tarifa. Līdz ar to nav pamatoti norādīt, ka dabasgāzes padeves pārtraukšanas un atjaunošanas izdevumi ietekmē tarifu un ka parādu atgūšanas prakses aizliegšana palielinātu tarifu.
- 155 KP lietā aplūkoti gadījumi skar nelielu daļu LG debitoru parādu apjomu un parādnieku skaitu, proti, gazificētā objekta iepriekšējos lietotājus un to parādu apjomu īpašumtiesību un valdījuma maiņas gadījumos. Iepriekšminēto apliecina arī LG, atbildē uz Paziņojumu norādot, ka „LG Rīcība attiecās tikai uz pavisam nelielu daļu no objektiem, kuriem LG piegādā dabasgāzi, turklāt minētie objekti veido ļoti mazu daļu no LG kopējā apgrozījuma”. Kā norādīts 4.tabulā, LG noslēgto cesijas līgumu skaits 2009.gadā veidoja 0,03% no kopējā parādnieku skaita, 2010.gadā attiecīgi – 0,17%, bet 2011.gadā – 0,28% un to apjoms veidoja 0,7% no kopējā parādsaistību apjoma 2009.gadā, 2,25% - 2010.gadā un 2,01% – 2011.gadā, kas ir neliela parādnieku un parāda apjoma daļa. Tā kā lietā aplūkoto parādu skaits un apjoms pret visu parādnieku skaitu un parāda apjomu ir neliels, tad secināms, ka parādu piedziņas izdevumu pieaugums arī būtu neliels.
- 156 KP secina, ka parādu piedziņa var palielināt LG izdevumus, tomēr komersanta parādu piedziņas izdevumi ir uzskatāmi par pašsaprotamiem komercdarbībā un tie uzskatāmi par ekonomiski pamatotiem, lai arī parādu piedziņas izdevumi attiecas uz visiem lietotājiem. Svarīgi uzsvērt, ka parādu piedziņas izdevumi LG rodas par parādu atgūšanu no lietotājiem gan pirms, gan pēc īpašumtiesību un valdījuma maiņas, gan arī no lietotājiem, kuri pastāvīgi ir gazificēto objektu īpašnieki un valdītāji, nemainoties īpašuma un valdījuma tiesībām. KP nesaskata apstākļus, kādēļ parādu piedziņas

izdevumu samazināšana ar parādu atgūšanas prakses piemērošanu būtu attaisnojama iepretim parādu piedziņas izdevumiem gadījumos, kuros nenotiek lietotāju maiņa un kuri veido lielāko parāda apjomu (skatīt 4.tabulu). LG būtu jāveic efektīva parādu piedziņa, lai samazinātu parādu apjomu gan LG, gan visu lietotāju interesēs. Atbrīvojot LG no parādu piedziņas un pieļaujot, ka LG ir tiesīga sagaidīt lielāku parāda apjomu (atbilstoši parādu atgūšanas praksei LG pārtrauc dabasgāzes padevi tajos gazificētajos objektos, kuros dabasgāzes padeves pārtraukšana ir samērojams līdzeklis ar parādsaistību apjomu un raksturu (lēmuma 188.rindkopa)) vai sagaidīt īpašuma un valdījuma tiesību maiņu, parādu apjoms pieaugtu pretēji LG un lietotāju interesēm.

3.8.7. Tiesības saņemt nepārtrauktus sabiedriskos pakalpojumus

- 157 LG norāda, ka, izvērtējot, vai pakalpojuma pieprasījums ir pamatots un neaizskar citu pakalpojuma saņēmēju intereses saņemt kvalitatīvu pakalpojumu par ekonomiski pamatotu cenu, ir nepieciešams sistēmiski piemērot Regulatoru likuma 1.pantu, kā arī Enerģētikas likuma 3.pantu un Eiropas Enerģētikas Hartu, no kā izriet sabiedrisko pakalpojumu virsmērķis – nodrošināt visiem pakalpojuma saņēmējiem tiesības saņemt nepārtrauktus, efektīvus, drošus un kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus, kuru tarifi (cenas) atbilst ekonomiski pamatotām izmaksām un garantē ieguldīto investīciju aizsardzību.
- 158 KP norāda, ka atbilstoši lēmuma 3.5.apakšpunktam parādu atgūšana kopumā aizsargā LG komerciālās intereses un saskan ar mērķi nodrošināt dabasgāzes piegādi. Tomēr LG piemēro parādu atgūšanas praksi apjomā, kas pārsniedz objektīvo nepieciešamību mērķa sasniegšanai, t.i., nepamatoti nodrošinot iepriekšējā lietotāja parādu, atsakot dabasgāzes piegādi jaunajam lietotājam. Turklāt, atsakoties no ienākumiem no jauniem lietotājiem, LG ierobežo savas finansiālās iespējas un apgrūtina savu spēju nodrošināt citiem lietotājiem nepārtrauktu, drošu un kvalitatīvu dabasgāzes piegādi par ekonomiski pamatotām izmaksām atbilstošu tarifu (cenu). Pienākums segt parādus nav samērīgs ar monopoluzņēmuma izvēli atvieglot savu parādu atgūšanu.

3.8.8. Dabasgāzes pieslēguma pieprasījuma pamatotība

- 159 LG norāda, ka atbilstoši Regulatoru likuma 24.panta pirmajai daļai, kas nosaka, ka sabiedrisko pakalpojumu, t.sk. dabasgāzes apgādes pakalpojuma sniedzējiem ir noteikts pienākums sniegt pakalpojumu tikai tādos apstākļos, ja izteiktais pakalpojuma pieprasījums ir pamatots un neaizskar pakalpojuma sniedzēja finansiālās vai tehniskās iespējas, likumdevējs ir *ex ante* noteicis, ka objektīvs šķērslis dabasgāzes padeves atjaunošanai ir nevis lietotāja maiņa gazificētajā objektā, bet gan pats parāda esamības fakts.
- 160 KP norāda, ka atbilstoši normatīvajam regulējumam LG ir tiesīga nepieslēgt dabasgāzi tikai lietotājam, kurš ir parādā, nevis lietotājam, kuram nav parādu pret LG, un parāds pastāv iepriekšējam lietotājam. Arī Regulatoru likuma 24.panta pirmā daļa nedod LG tiesības nepieslēgt dabasgāzi jaunajam lietotājam. Tā kā objekti, kuros ir iepriekšējo lietotāju parādi par dabasgāzes piegādi, ir gazificēti objekti, LG nav jāveic finansiāli ieguldījumi to gazificēšanai. Līdz ar to likumdevējs nav noteicis, ka iepriekšējo lietotāju

parādu esamība ir objektīvs šķērslis dabasgāzes piegādei un jauna dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanai ar jauno lietotāju (lēmuma 77.–79.rindkopas).

3.8.9. Iepriekšējā lietotāja līguma laušana

- 161 Vairāku KP rīcībā esošo patērētāju iesniegumu pielikumos „Par dabasgāzes piegādes līgumu” LG līguma noslēgšanas atteikumu pamato, ka joprojām ir spēkā starp LG un lietotāju noslēgtais līgums, LG ir izpildījusi savu kā sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja pienākumu nodrošināt dabasgāzes padevi, un atbilstoši likuma „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” tiesību normām LG nav pienākums noslēgt vēl vienu līgumu par dabasgāzes piegādi gazificētajā objektā. Minētā nostāja nepārtraukt noslēgto līgumu ir arī pamatota ar Enerģētikas likuma 42.¹panta pirmo prim daļu, tādējādi nosakot, ka LG objektīvi attaisnojamos apstākļos – ja pastāv parādsaistības par saņemto dabasgāzi – nav pienākuma vienpusēji pārtraukt jau noslēgto līgumu, pat ja iepriekšējais dabasgāzes lietotājs ir zaudējis īpašuma, valdījuma vai lietošanas tiesības.
- 162 KP norāda, ka Enerģētikas likuma 42.¹panta pirmā prim daļa, Regulatoru likums un Dabasgāzes piegādes noteikumi neuzliek LG pienākumu, bet arī neaizliedz LG pārtraukt līgumu ar iepriekšējo īpašnieku, tādējādi atkāpšanos no iepriekšējā līguma par dabasgāzes piegādi un jauna līguma noslēgšana ir atkarīga no LG gribas. LG gribas realizācija nevar negatīvi ietekmēt jauno lietotāju tiesības saņemt dabasgāzes pakalpojumu. Enerģētikas likuma 42.¹panta pirmā prim daļa paredz energoapgādes komersantam tiesības vienpusēji atkāpties no līguma un pārtraukt dabasgāzes piegādi dabasgāzes lietotājam, ja tas vairs nav gazificētā objekta īpašnieks vai īrnieks/nomnieks. Paredzot tiesības atkāpties no līguma un pārtraukt dabasgāzes piegādi, energoapgādes komersantam ir dota rīcības brīvība pārtraukt vai nepārtraukt līgumu par dabasgāzes piegādi un dabasgāzes padevi. Attiecībā uz konkrētiem gadījumiem LG izmanto minētās tiesību normas interpretācijas iespēju, lai attaisnotu nevēlēšanos pārtraukt līgumu, tulkojot to tādējādi, ka tai nav pienākumu pārtraukt līgumu ar iepriekšējo gazificētā objekta īpašnieku vai īrnieku/nomnieku. LG rīcība ir neloģiska, jo faktiski ir zināms, ka parādniekam vairs nav īpašuma vai valdījuma tiesības uz konkrēto gazificēto objektu un ir skaidri zināms, ka tas vairs nepatērēs dabasgāzi konkrētajā nekustamajā īpašumā un ka faktiski iepriekšējais dabasgāzes lietotājs jau ir atkāpies no līguma. LG, interpretējot šo tiesību normu kopsakarā ar Dabasgāzes piegādes noteikumu 85. un 86.punktu, nepamatoti atsakās noslēgt līgumu ar potenciālo lietotāju un faktiski piespiež jauno lietotāju samaksāt iepriekšējo lietotāju parādus. Dabasgāzes piegādes noteikumu 85.punkts paredz, ka sistēmas operatoram ir tiesības pārtraukt dabasgāzes padevi lietotājam, ja tas noteiktajā termiņā nav norēķinājies par patērēto dabasgāzi, savukārt šo noteikumu 86.punkts nosaka, ka dabasgāzes padevi atjauno pēc tam, kad mājāsaimniecības lietotājs ir pilnībā samaksājis par patērēto dabasgāzi. Lai arī parāda gadījumā Dabasgāzes piegādes noteikumu 85. un 86.punkts piešķir LG tiesības pārtraukt un pienākumu atjaunot dabasgāzes piegādi attiecībā uz vienu un to pašu mājāsaimniecības lietotāju, LG nepamatoti interpretē un piemēro minētās tiesību normas vienādi gan tādos gadījumos, kad dabasgāzes lietotājs nav mainījies, gan gadījumos, kad dabasgāzes lietotājs ir mainījies, t.i., parāda gadījumā atslēdz dabasgāzes padevi un atjauno tikai pēc tam, kad jaunais gazificētā objekta īpašnieks vai īrnieks/nomnieks ir

pilnībā samaksājis par nekustamajā īpašumā patērēto dabasgāzi, neatkarīgi no tā, kas ir bijis dabasgāzes lietotājs. Tomēr šāda tiesību normu interpretācija gadījumos, kad pastāv parāds, bet lietotājs ir mainījies, nav pamatota, jo jaunajam īpašniekam nav jācieš dabasgāzes padeves pārtraukšanas sekas.

3.8.10. Pienākums pārliecināties par iepriekšējā lietotāja parādsaistībām

- 163 LG norāda, ka pirms gazificētā objekta iegādes jaunajam lietotājam ir iespēja pārliecināties, vai par gazificētajā objektā saņemto dabasgāzi ir veikti norēķini un nepastāv juridiski šķēršļi dabasgāzes padeves nodrošināšanai. Saskaņā ar Dabasgāzes piegādes noteikumu 41. un 85.punktu LG ir tiesības pārtraukt dabasgāzes padevi, ja nav veikti norēķini par saņemto dabasgāzi. Tāpat LG uzsver, ka pretējā gadījumā (noslēdzot līgumus ar jaunajiem dabasgāzes lietotājiem gazificētajos objektos, kuros ir izveidojies parāds par dabasgāzes piegādi) izveidotos situācija, kad netiktu sasniegts Dabasgāzes piegādes noteikumu 85.punktā un Regulatoru likuma 22.panta piektās daļas mērķis – stimulēt pakalpojuma saņēmējus pēc iespējas ātrāk veikt samaksu par sniegto pakalpojumu un pārtraukt dabasgāzes padevi līdz pilnīgai saistību izpildei, kā arī tiktu veicināta dažādu simulatīvu un fiktīvu juridisku konstrukciju realizēšana, lai varētu nemaksāt par saņemto dabasgāzi.
- 164 KP norāda, jaunajiem lietotājam nav pienākums pārbaudīt iepriekšējā lietotāja parādsaistības pret LG, jo šīs parādsaistības izriet no līgumiskajām attiecībām starp iepriekšējo dabasgāzes lietotāju un pakalpojuma sniedzēju (LG). Minētais, citastarp, ir pamatots ar Dabasgāzes piegādes noteikumu 3.punktu, kas nosaka, ka „*Dabasgāzi lietotājam piegādā saskaņā ar šiem noteikumiem un sistēmas operatora un lietotāja noslēgto līgumu par dabasgāzes piegādi*”. Pamatojoties uz iepriekš minēto, ir secināms, ka parādsaistības par piegādāto dabasgāzi izriet no līguma, kurš ir saistošs tikai līgumslēdzējpusēm. Līdz ar to jaunajam gazificētā objekta ieguvējiem nav pamata uzskatīt, ka iepriekšējā lietotāja parāda par dabasgāzes piegādi esamība varētu būt šķērslis, lai pilnā apmērā spētu realizēt savas īpašuma vai valdījuma tiesības attiecībā uz gazificēto objektu, kā arī nav pamata uzskatīt, ka parāds tiktu izvērtēts kā risks un būtu notikušas izmaiņas ieguvēja rīcībā. Ņemot vērā normatīvo regulējumu, LG nav pamata piemērot ekspluatējošu praksi, lai tādā veidā samazinātu parādu apjomu. Lietotāju ļaunprātīgu rīcību, lai saņemtu dabasgāzes piegādi, ir vērtēta lēmuma 102. un 103.rindkopā.

3.8.11. Uz lietu gulstoša nasta vai apgrūtinājums

- 165 LG 20.02.2012. vēstulē Nr.01-7/622 ir atsaukusies uz Civillikuma 1613.pantu, kurā ir noteikts, ka „*atsavinātājs neatbild ne par nenozīmīgiem trūkumiem, kas nekavē visumā lietas lietošanu, ne arī par tādiem, kas ieguvējam bijuši zināmi, vai vismaz pievēršot visparastāko uzmanību, nevarētu palikt viņam apslēpti*”. LG atsaucas arī uz Civillikuma 864.pantu, kas nosaka, ka „*visas uz lietu gulstošās nastas un apgrūtinājumi jānes lietas īpašniekam*”.
- 166 KP norāda, ka Civillikuma 1613.pants neregulē saistības starp LG un jauno īpašnieku, bet gan starp nekustamā īpašuma pircēju un pārdevēju, nosakot, ka nenozīmīgu trūkumu

dēļ pircējam nav tiesību nepildīt ar līgumu uzņemtās saistības pret pārdevēju. No minētās tiesību normas neizriet, ka LG būtu tiesības neslēgt līgumu ar jauno īpašnieku, ja tas pirms nekustamā īpašuma iegādes nav pārliecinājies, vai par nekustamajā īpašumā patērēto dabasgāzi ir veikti norēķini. Jaunais lietotājs nav atbildīgs par iepriekš izveidojušos parādu. Iepriekšējā lietotāja parāds nav uzskatāms par nekustamā īpašuma trūkumu Civillikuma 1613.panta izpratnē, jo šis parāds nav uz nekustamo īpašumu guloša nasta vai apgrūtinājums. Proti, parādsaistības ir izveidojušās uz iepriekšējā dabasgāzes piegādes līguma pamata un par to izpildi ir atbildīgas šī līguma slēdzējpusēs.

- 167 KP arī norāda, ka Civillikuma 1081.pantā ir noteikts, ka *„Ja īpašnieka rīcība par nekustamu īpašumu aprobežota ar tiesas lēmumu vai ar līguma vai testamenta noteikumu, tad šis aizliegums ir spēkā pret trešām personām tikai tad, kad tas ierakstīts zemes grāmatās”*, bet Civillikuma 928.pantā ir noteikts, ka *„Kaut gan īpašums var kā pēc privātas gribas, tā arī pēc likuma būt dažādi aprobežots, tomēr visi šādi aprobežojumi iztulkojami to šaurākā nozīmē, un šaubu gadījumā arvien pieņemams, īpašums ir neaprobežots”*. Līdz ar to ir secināms, ka saistības, kas izriet no divu pušu līgumiskajām attiecībām, nav saistošas trešajām personām, ja vien tās apzināti nav uzņēmušās no līguma izrietošās saistības. Minētais citastarp ir pamatots ar Civillikuma 1402.pantu, kurā ir noteikts, ka saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma, vai no neatļautas darbības, vai pēc likuma. Konkrētajā gadījumā starp LG un jauno gazificētā objekta īpašnieku nav noslēgts līgums, t.i., to starpā nav noticis tiesisks darījums. Līdz ar to ir secināms, ka iepriekšējā lietotāja parāda esamība nevar objektīvi attaisnot atteikumu noslēgt līgumu un piegādāt dabasgāzi jaunajam lietotājam.

3.8.12. Pienākums atlīdzināt nepieciešamos izdevumus

- 168 Lietā esošajās LG vēstulēs potenciālajiem dabasgāzes lietotājiem LG atsaucas uz Civillikuma 865.pantu, kas nosaka, ka *„Kādai lietai taisītie izdevumi ir vai nu nepieciešami, ar kuriem pašu tās būtību uztur vai aizsargā no pilnīgas bojā ejas, sabrukuma vai izpostījuma (..)”*, kā arī Civillikuma 866.pantu, kas, savukārt, nosaka, ka *„nepieciešamie izdevumi atlīdzināmi katram, kas tos taisījis, izņemot personu, kas lietu dabūjusi noziedzīgā ceļā”*.
- 169 KP norāda, ka konkrētās izpētes lietas ietvaros parādsaistības par sabiedriskajiem pakalpojumiem nav uzskatāmas par nepieciešamajiem izdevumiem, jo parādsaistības izriet no līgumiskajām attiecībām starp LG un dabasgāzes lietotājiem, kuri ir faktiskie labuma guvēji no dabasgāzes apgādes pakalpojuma izmantošanas gazificētajā objektā, kā arī, ja nav lauzts līgums ar iepriekšējo dabasgāzes lietotāju, bet gazificētajā objektā ir nodrošināta dabasgāzes apgāde, nav uzskatāms, ka LG savas iniciatīvas un brīvas gribas vadīta būtu nodrošinājusi dabasgāzes pakalpojumu gazificētajā objektā, bet gan pildījusi no līguma izrietošās saistības pret lietotāju. Līdz ar to ir uzskatāms, ka LG nav taisījusi nekāda veida izdevumus jauno dabasgāzes lietotāju interesēs, lai gazificēto objektu pasargātu no pilnīgas bojā ejas, sabrukuma vai izpostījuma, un jaunie dabasgāzes lietotāji negūst labumu no dabasgāzes apgādes pakalpojumu izmantošanas.

170 Dabaszgāzes piegādes līgums tiek noslēgts ar dabaszgāzes lietotāju, nevis nekustamo īpašumu (gazificēto objektu). Minētais citastarp it pamatots ar Regulatoru likuma 4.panta otro daļu, kurā ir noteikts, ka „*sabiedrisko pakalpojumu lietotāji ir fiziskās vai juridiskās personas (..)*” un Dabaszgāzes piegādes noteikumu 3.punktu, kas nosaka, ka „*dabaszgāzi lietotājam piegādā saskaņā ar (..) sistēmas operatora un noslēgto līgumu par dabaszgāzes piegādi*”. Arī no Dabaszgāzes piegādes noteikumu 69.punkta izriet mērķis nodalīt iepriekšējā un potenciālā dabaszgāzes lietotāja atbildību par samaksu par izlietoto dabaszgāzi. Proti, „*ja lietotājs dabaszgāzes iekārtu vai aparatūru ir nodevis citai personai un par to nav informējis sistēmas operatoru, lietotājs ir atbildīgs par saņemtās dabaszgāzes samaksu līdz dienai, kad noslēgts līgums ar jauno lietotāju*”. Rīkojoties pretēji minētajiem principiem (neslēdzot līgumu par dabaszgāzes piegādi un pārtraucot dabaszgāzes padevi), LG jaunajiem lietotājiem faktiski uzliek atbildību par iepriekšējā lietotāja parādiem, jo jaunajiem lietotājam ir jācieš sekas (dabaszgāzes atslēgumu, dabaszgāzes piegādes pārtraukšanas un atjaunošanas izdevumus, parāda samaksu un piedziņu), kas izriet no cita līguma, noslēgta starp LG un iepriekšējo lietotāju. Ņemot vērā minēto, LG atsaukšanās uz Civillikuma 865. un 866.pantu nav pamatota un neattaisno parādu atgūšanas prakses piemērošanu.

3.8.13. LESD 106.panta, regulu Nr.713/2009 un Nr.1227/2011 piemērošana

- 171 LG norāda, ka jāņem vērā LESD 106.pants, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulās Nr.713/2009 un Nr.1227/2011 ietvertais regulējums. LG norāda, ka dabaszgāzes apgāde ir pakalpojums ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi. LG ir pienākums atbilstoši izsniegtajai licencei un Regulatoru likumam sniegt sabiedrisko pakalpojumu. Līdz ar to šāda pakalpojuma sniegšanā konkurences noteikumi nav piemērojami, ja tie kavē uzticēto uzdevumu veikšanu.
- 172 KP nesaskata regulu Nr.713/2009 un Nr.1227/2011 vai to atsevišķu pantu, kurus LG arī nav konkretizējusi, piemērošanu pārkāpuma lietā dabaszgāzes mazumtirdzniecības tirgū vai attiecībā uz parādu atgūšanas praksi. Regula Nr.713/2009 nodibina aģentūru sadarbības koordinēšanai starp ES dalībvalstu enerģētikas sektora regulatoriem. Savukārt regula Nr.1227/2001 regulē dabaszgāzes vairumtirdzniecību, nevis mazumtirdzniecību – tirgu, kurā KP izmeklē parādu atgūšanas prakses piemērošanu.
- 173 Vienlaicīgi LG vispārīgi atsaucas uz LESD 106.panta piemērošanu. Līdz ar to KP ir ierobežotas iespējas izvērtēt LG viedokli. Pārbaudot lietas materiālus, KP nenonāk pie secinājuma, ka dabaszgāzes mazumtirdzniecība ir pakalpojums ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi. Tāpat no lietas materiāliem neizriet, ka Latvijas valsts ir definējusi dabaszgāzes mazumtirdzniecību kā pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi. Līdzīgi, EST judikatūra neliecina, ka dabaszgāzes mazumtirdzniecība būtu atzīstama par pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi. Tādējādi KP secina, ka LG atsaukšanās uz LESD 106.pantu arī ir nepamatota, jo (i) dabaszgāzes mazumtirdzniecība nav definējama kā pakalpojums ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi; (ii) LESD 106.panta otrā daļa neattaisno ekspluatējošu praksi; (iii) parādu atgūšanas prakse nav nepieciešamais konkurences ierobežojums dabaszgāzes mazumtirdzniecībai.

- (i) Dabaszgāzes mazumtirdzniecība nav definējama kā pakalpojums ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi

- 174 Atbilstoši LESD 106.panta pirmajai daļai ES dalībvalstīm nav aizliegts piešķirt ekskluzīvas tiesības tirgus dalībniekiem, tādējādi radot monopolstāvokli. Vienlaicīgi monopolstāvoklis var radīt šķēršļus brīvai preču kustībai, jo ekskluzīvo tiesību darbības teritorijā citi tirgus dalībnieki nevar brīvi pārdot savas preces un sniegt pakalpojumus. Ekskluzīvās tiesības var izslēgt arī konkurenci, jo monopolists ir vienīgais tirgus dalībnieks, kas darbojas tiesību rezervētajā teritorijā. Ekskluzīvo tiesību ieguvējs var nonākt privilēģētā stāvoklī attiecībā pret citiem tirgus dalībniekiem, kas var pārkāpt diskriminācijas aizliegumu. Tādējādi dalībvalstīm, piešķirot ekskluzīvas tiesības, ir liegts ieviest vai uzturēt spēkā noteikumus, kas ir pretrunā ES dibināšanas līgumiem, it īpaši noteikumus, kas nonāktu pretrunā brīvai preču kustībai vai brīvai konkurencei (*EST spriedums lietā C-159/94 Commission v France, 44.–47.rindkopa*).
- 175 Tieši šo apsvērumu kontekstā saskaņā ar LESD 106.panta otro daļu ir vērtējami tirgus dalībnieka, kuram noteikts pienākums sniegt pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, rīcības pieļaujamie izņēmuma gadījumi (*EST spriedums lietā C-159/94 Commission v France, 48.rindkopa*). Proti, izņēmumu ir pamatoti piemērot, ja, nepastāvot ekskluzīvām tiesībām, tirgus dalībnieks nevarētu sniegt uzticēto pakalpojumu vai ekskluzīvo tiesību darbība nepieciešama, lai pakalpojuma sniegšana būtu ekonomiski pamatota (*EST spriedums lietā C-437/09 AG2R, 76.rindkopa un citētā judikatūra; EST spriedums lietā C-320/91 Corbeau 14., 16.rindkopa*).
- 176 Pretēji LG viedoklim, dabaszgāzes mazumtirdzniecība – tirgus, kurā tiek piemērota parādu atgūšanas prakse – nav uzskatāma par pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi. No Regulatoru likuma 24.panta pirmās daļas izriet vispārējs pienākums nodrošināt jebkuram licences saņēmējam pienākumu sniegt pakalpojumus. Pirmkārt, šāds vispārīgs pienākums attiecināms uz visiem sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem. Arī citās enerģētikas nozarēs tirgus dalībniekiem tiek izsniegta tāda paša formulējuma licences. Šāds vispārējs pienākums nekonstituē pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi. Otrkārt, pienākums sniegt sabiedrisko pakalpojumu nav absolūts, bet ierobežots. Uz to norāda arī LG 19.10.2011 vēstulē Nr.20-4-314/12161P, ka atbilstoši Regulatoru likuma 24.panta pirmajai daļai LG pienākums nodrošināt dabaszgāzes piegādi nav absolūts. Proti, ja pakalpojuma sniedzēja finansālās un objektu vai infrastruktūras tehniskās iespējas to pieļauj. Līdz ar to LG nav uzlikts universāls pienākums piegādāt dabaszgāzi jebkuram patērētājam Latvijas teritorijā.
- 177 Vērtējot arī dabaszgāzes mazumtirdzniecības tirgus atvēršanu atbilstoši direktīvai Nr. 2003/55/EK un Regulatora vērtējumam, Latvijas dabaszgāzes tirgus ir izolēts no Eiropas dabaszgāzes apgādes sistēmas starpsavienojuma trūkuma dēļ. Līdz ar to faktiskā tirgus situācija izslēdz konkurenci dabaszgāzes mazumtirdzniecības tirgū. Tādējādi konkrētajā gadījumā no konkurences viedokļa Latvijas tirgu nav nepieciešams tiesiski izolēt ar ekskluzīvo tiesību piešķiršanu, tādējādi nodrošināt pakalpojuma sniegšanu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi.

178 Vienlaicīgi direktīva Nr. 2003/55/EK uzstāj, ka dabasgāzes tirgus ir atverams konkurencei. Šādos apstākļos nav pieļaujams, ka dalībvalstis rezervētu dabasgāzes mazumtirdzniecību savā teritorijā, piešķirot ekskluzīvās tiesības vienam tirgus dalībniekam. Šāda tirgus pasargāšana nonāktu pretrunā ar ES iekšējā tirgus izvedi dabasgāzes tirdzniecībai.

(ii) LESD 106.panta otrā daļa neattaisno ekspluatējošu praksi

179 Kā minēts iepriekš, LESD 106.panta otrās daļas mērķis ir norobežot tirgu no konkurences, piešķirot ekskluzīvas tiesības pakalpojuma sniegšanai. Piemēram, monopolstāvoklis ļauj izolēti no konkurences darboties tirgū un vērsties pret citiem tirgus dalībniekiem, kuru paralēla darbība nav savietojama ar pakalpojuma sniegšanu vai arī padara paša pakalpojuma sniegšanu par neiespējamu ekonomiski pamatotos apstākļos. Tā, pastāvot ekskluzīvām tiesībām, pakalpojuma sniegšana ļauj līdzsvarot mazāk pelnošos segmentus ar pelnošiem segmentiem. Ekskluzīvo tiesību ieguvēja konkurenti noteikti koncentrētos tieši peļņu nesošos tirgus segmentos un izkonkurētu ekskluzīvo tiesību ieguvēju, kuram paliktu vienīgi pienākums sniegt pakalpojumu zaudējumus nesošos tirgus segmentos. (*EST spriedums lietā C-320/91 Corbeau, 17.–18.rindkopas*).

180 Tādējādi LESD 106.panta otrā daļa var attaisnot vienīgi izslēdzošas prakses piemērošanu. Proti, nepieļaujot vai ierobežojot iespējamo konkurentu darbību konkrētajā tirgū, lai nodrošinātu pakalpojuma ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi sniegšanu. LG parādu atgūšanas prakse ir ekspluatējoša prakse. Proti, prakse, kas ļauj ekspluatēt dominējošā stāvoklī esošā tirgus dalībnieka pakalpojuma pircējus, uzspiežot netaisnīgus tirdzniecības noteikumus. Ņemot vērā minēto, nav pamatoti atsaukties uz LESD 106.panta otro daļu, lai attaisnotu ekspluatējošas prakses piemērošanu.

(iii) Parādu atgūšanas prakse nav nepieciešamais konkurences ierobežojums dabasgāzes mazumtirdzniecībai

181 KP iepriekš norādīja, ka dabasgāzes mazumtirdzniecība konkrētajā gadījumā nav definējama kā pakalpojums ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi. Tomēr, pat ja uz dabasgāzes mazumtirdzniecību attiektos LESD 106.panta otrās daļas izņēmums, konkurences ierobežošana būtu attaisnojama tikai tik tālu, cik tā kavē pakalpojuma sniegšanu un ir nepieciešama, lai nodrošinātu pakalpojuma sniegšanu (*EST spriedums lietā C-1/12 OTOC, 106.rindkopa*). Parādu atgūšanas prakses piemērošana, ekspluatējot lietotājus, pārsniedz konkurences ierobežojumu, kāds nepieciešams dabasgāzes mazumtirdzniecības pakalpojuma nodrošināšanai.

182 Lietā konstatēts, ka LG piemēro pret dabasgāzes lietotājiem parādu atgūšanas praksi, kas ir ekspluatējoša prakse. Šādai praksei nav saistības ar konkurences līmeņa ierobežošanu, konkurentu izslēgšanu no tirgus vai tirgus noslēgšanu. Proti, LG ir vienīgais dabasgāzes piegādātājs Latvijas teritorijā un citi potenciālie dabasgāzes piegādātāji Latvijā nedarbojas un pārredzamā nākotnē nedarbosies. Dabasgāzes mazumtirdzniecības pakalpojuma sniegšanai LG ir atvēlēts viss Latvijas tirgus bez jebkādam tiesiskām vai faktiskām iespējam citiem konkurentiem iejaukties un sākt

konkurēt un tādējādi apdraudēt LG tirgus pozīciju un iespēju sniegt dabasgāzes mazumtirdzniecības pakalpojumu lietotājiem Latvijā.

- 183 Neatkarīgi no tā, vai tirgus dalībnieka dominējošais stāvoklis izriet no tiesiskā regulējuma, piemēram, piešķirot ekskluzīvas tiesības, vai tirgus faktiskās situācijas, dominējošā tirgus dalībnieka klientu, konkurentu vai patērētāju ekspluatācija nav pieļaujama. Ja šāda prakse tiek konstatēta, tā vienīgi liecina par ļaunprātīgu tirgus varas izmantošanu nevis par objektīvu nepieciešamību dabasgāzes pakalpojumu sniegšanas nodrošināšanai. Kā lietā tika konstatēts, LG nodrošina iepriekšējo lietotāju parādu samaksu, atsakot jaunajiem lietotājiem jauna dabasgāzes līguma noslēgšanu. Šāda prakse pārkāpj Regulatoru likumu, Dabasgāzes piegādes noteikumus un Civillikuma regulējumu. Līdz ar to nav pieļaujams, ka jauno lietotāju pieprasījums noslēgt dabasgāzes piegādes līgumu kalpotu kā nodrošinājums iepriekšējo lietotāju parādu atgūšanai. Iepriekšējo lietotāju parādu piedziņa LG ir jāveic patstāvīgi, bez jauno lietotājus iesaistīšanas vai tiesību ierobežošanas.
- 184 Šādos apstākļos KP secina, ka parādu atgūšanas prakse pārkāpj konkurences ierobežošanas apjomu, kāds nepieciešams dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanai un dabasgāzes mazumtirdzniecības nodrošināšanai. Ņemot vērā minēto, parādu atgūšanas prakse nav nepieciešamais konkurences ierobežojums un tās piemērošana nav attaisnojama LESD 106.panta otrās daļas izpratnē.

3.8.14. LG akciju pirkuma–pārdevuma līgumi un ieguldījumu aizsardzība

- 185 LG 20.02.2012. vēstulē Nr.01-7/622 norāda, ka tā savā darbā ievēro LG akciju pirkuma–pārdevuma līgumos LG noteiktos pienākumus. (*) Atbildē uz Paziņojumu LG norāda, ka atbilstoši 20.04.1993. līguma starp Latvijas Republiku un Vācijas Federatīvo Republiku par ieguldījumu veicināšanu un to abpusēju aizsardzību 2.pantam, kurš aizsargā pret patvaļīgu un diskriminējošu pasākumu veikšanu, ietekmējot ieguldījumu pārvaldīšanu, pielietošanu, izmantošanu.
- 186 KP norāda, ka tās lēmums nav patvaļīgs, bet balstīts uz KL un tā piemērošanu atbilstoši Latvijas tiesu un EST judikatūrai, kas skaidro konkurences tiesību nozīmi un piemērošanu ES dalībvalsts tiesību sistēmā. Lēmums piemēro KL, ievērojot vienlīdzības principu, nediskriminējot LG nekādā veidā attiecībā pret jebkuru citu dominējošā stāvoklī esošu tirgus dalībnieku. Sekojot LG argumentācijai, būtu jānonāk pie pretēja secinājuma, ka KL attiecībā uz ekspluatējošo parādu atgūšanas praksi nav piemērojams, LG atrodas ārpus KL un ārpus dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma ievērošanas pienākuma, kas nepamatoti nostādītu LG privilīģētā stāvoklī pret jebkuru citu dominējošā stāvoklī esošu tirgus dalībnieku. Imunitāte pret konkurences tiesību piemērošanu un dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumu neizriet no Latvijai saistošiem starptautiskiem līgumiem.
- 187 KP ieskatā LG arī pārprot konkrētās pārkāpuma lietas tvērumu. Pretēji LG viedoklim, lēmums neuzliek bezierunu pienākumu piegādāt dabasgāzi gazificētajā objektā. Tāpat lēmums neietekmē tiesības saņemt samaksu par piegādāto dabasgāzi un prasīt parādsaistību izpildi no iepriekšējiem lietotājiem. LG netiek ierobežotas iespējas atgūt parādus no iepriekšējiem lietotājiem patstāvīgi, tādā veidā aizsargājot un realizējot

savas tiesiskās un finansiālās intereses. Svarīgi, lai LG nenodrošina parādu atgūšanu pret jaunajiem lietotājiem, nepamatoti sasaistot dabasgāzes piegādes līgumu noslēgšanu un dabasgāzes piegādi ar iepriekšējo lietotāju parādu apmaksu. Turklāt, kā jau norādīts iepriekš, LG, nenoslēdzot līgumu ar jauno lietotāju, patstāvīgi atsakās gūt ienākumus no dabasgāzes piegādes jaunajiem lietotājiem. Tādējādi nav pamata uzskatīt, ka lēmuma pieņemšana nepamatoti vai patvaļīgi aizskartu LG intereses.

3.8.15. Dabasgāzes pārtraukšana nemaksātājiem

- 188 LG 20.02.2012. vēstulē Nr.01-7/622 norāda, ka, izvērtējot parādsaistību rašanās termiņu un to apmēru, kā arī parādnieka faktisko rīcību parādsaistību segšanā, LG pārtrauc dabasgāzes padevi tajos gazificētajos objektos, kuros dabasgāzes padeves pārtraukšana ir samērojams līdzeklis ar parādsaistību apjomu un raksturu. Tajā pašā laikā LG norāda, ka nereti LG darbinieku iekļūšana gazificētajos objektos ir apgrūtināta, jo lietotāji neatrodas gazificētajā objektā vai apzināti liedz LG pārstāvjiem piekļuvi dabasgāzes apgādes sistēmai dabasgāzes padeves pārtraukšanai. Dabasgāzes padevi nav iespējams pārtraukt attālināti vai pārtraukt ārpus gazificētā objekta.
- 189 KP, vērtējot parādu atgūšanas prakses atbilstību konkurences tiesību normām, ir ņēmusi vērā dabasgāzes apgādes pakalpojuma sniegšanas īpatnības un norāda, ka, atšķirībā no citu sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju darbību regulējošajiem normatīvajiem aktiem, speciālajos dabasgāzes apgādi regulējošos normatīvajos aktos (Dabasgāzes piegādes noteikumi) ir iestrādāti efektīvi mehānismi, kā motivēt parādniekus samaksāt parādu, samazināt debitoru parādu pieauguma risku un palielināt iespējamību iekļūt gazificētajos objektos. Piemēram, Dabasgāzes piegādes noteikumu 64.punkts nosaka, ka *„Ja lietotājs atkārtoti aizkavē maksājumus par saņemto dabasgāzi, sistēmas operators ir tiesīgs noteikt priekšapmaksu mēneša vidējā maksājuma apmērā”*, savukārt 82.punkts nosaka, ka *„Ja māsājniecības lietotājs dabasgāzi lieto patvaļīgi vai traucē sistēmas operatora pilnvarotajiem pārstāvjiem piekļūt attiecīgā lietotāja dabasgāzes apgādes sistēmai, sistēmas operatora pilnvarotajiem pārstāvjiem ir tiesības lūgt tiesībaizsardzības iestāžu palīdzību.”* Papildus KP norāda, ka speciālajos normatīvajos aktos ir iestrādāti parādu atgūšanas un mazināšanas veidi, kas nenonāk pretrunā ar brīvas, godīgas un vienlīdzīgas konkurences principiem. Piemēram, Dabasgāzes piegādes noteikumu 89.punkts nosaka, ka *„Visas sistēmas operatora un māsājniecības lietotāja domstarpības par izlietotās dabasgāzes maksājumu parādiem un citiem sistēmas operatora zaudējumiem, kas saistīti ar dabasgāzes lietošanu, izšķir tiesa normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā”*. Līdz ar to ir secināms, ka LG var atgūt debitoru parādus, veicot parādu piedziņu civiltiesiskā ceļā, turklāt pastāv arī ārpustiesas debitoru parādu piedziņas iespēja, izmantojot parādu piedziņas uzņēmumu pakalpojumus. Papildus iepriekš minētajam KP norāda, ka fakts, ka dabasgāzes piegādes pārtraukšanas un atjaunošanas izmaksas pārsniedz lietotāja parāda apmēru, nevar tikt uzskatīts par objektīvi attaisnojošu iemeslu, lai neatslēgtu dabasgāzes apgādes pakalpojumu, tādējādi ļaujot parāda apjomam pieaugt. Pamatojoties uz Dabasgāzes piegādes noteikumu 86.punktu, dabasgāzes padeves pārtraukšanas un atjaunošanas izmaksas ir jāsedz parādniekam. LG, neslēdzot līgumu ar potenciālajiem lietotājiem, neiegūst ienākumus, tādējādi ierobežo savas finansiālās iespējas. Dabasgāzes padeves

pārtraukšanas novilcināšana rada risku ievērojamam parādsaistību apjoma pieaugumam, ļaunprātīgas saistību neizpildes prakses izplatības pieaugumam. Tāpat, saistot parādu atgūšanu ar lietotāja maiņu, lietotāji, apzinoties, ka par parādiem atbildēs jaunais gazificētā objekta valdītājs/īpašnieks, netiek motivēti maksāt par pakalpojumiem. Lai gan dabasgāzes padeves pārtraukšanas apkures sezonas laikā konkrētos gadījumos var būt nesamērīga (var radīt mehāniskus bojājumus gazificētajam objektam, dabasgāzes apgādes sistēmai), LG joprojām var atslēgt dabasgāzi periodā, kurā nav apkures, kā arī, laicīgi informējot parādniekus pirms apkures sezonas, pieslēgt dabasgāzi pēc parādu nomaksas.

3.9. Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas pārkāpums

- 190 Ņemot vērā minēto, KP konstatē, ka LG parādu atgūšanas prakse, izvirzot noteikumu jauniem lietotājiem, ka pirms dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanas un dabasgāzes piegādes jābūt samaksātiem iepriekšējo lietotāju parādiem, izmantojot tās tirgus varu, atsakot noslēgt jaunu dabasgāzes piegādes līgumu un nepiegādājot dabasgāzi, ir netaisnīgs tirdzniecības noteikums KL 13.panta pirmās daļas 4.punkta izpratnē.
- 191 Dominējošā stāvoklī esošam tirgus dalībniekam aizliegts izmantot dominējošo stāvokli ļaunprātīgi, piemērojot vai uzspiežot netaisnīgus tirdzniecības noteikumus klientiem, konkurentiem un patērētājiem. LG parādu atgūšanas prakse, atsakot jaunajiem lietotājiem dabasgāzes piegādes līguma noslēgšanu līdz gazificētajā objektā tiks segts iepriekšējā lietotāja parāds, nav objektīvi attaisnojama katrā gadījumā un ir LG netaisnīgs tirdzniecības noteikums dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgū. Tādējādi KP secina, ka LG, piemērojot parādu atgūšanas praksi pret visiem jaunajiem lietotājiem gazificēto objektu lietojuma tiesību maiņas gadījumos, ir izdarījusi KL 13.panta pirmās daļas pārkāpumu, kas izpaudies kā netaisnīgu noteikumu piemērošanas aizlieguma pārkāpums atbilstoši KL 13.panta pirmās daļas 4.punktam laika periodā no 30.10.2009. līdz šā lēmuma pieņemšanai.
- 192 KP norāda, ka minētais secinājums attiecas vienīgi uz LG parādu atgūšanas prakses ekspluatējošā rakstura izvērtējumu atbilstoši dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumam piemērot netaisnīgus darījuma noteikumus saskaņā ar KL 13.panta pirmās daļas 4.punktu un par ko tiek noteikta atbildība lēmuma VI sadaļā. Vienlaicīgi, apstāklis, ka LG parādu atgūšanas prakse KP ieskatā nepārkāpj konkrētu lietotāju tiesības KL ietvaros (lēmuma 120.rindkopa), nevarētu attaisnot prakses piemērošanu pret šiem lietotājiem, ja tas pārkāpj LR Satversmi vai citus normatīvos aktus⁵⁷. Līdz ar to lēmumā konstatētie izņēmuma gadījumi parādu atgūšanas prakses piemērošanai nevarētu kalpot LG par attaisnojumu prakses piemērošanai gadījumos, kad to liedz citi normatīvie akti.

⁵⁷ Skat. Tiesībsarga atzinums lietā Nr. 2011-249-16b, 2012.gads.

http://www.tiesibsargs.lv/img/content/atzinums_lieta_nr._2011-249-16b.pdf

VI. ATBILDĪBA

1. Rakstveida apņemšanās

- 193 LG 09.08.2013. vēstulē Nr.01-7/3094 ir norādījusi, ka, pamatojoties uz KL 27.² panta otro daļu, LG piekristu rakstveidā apņemties pildīt noteiktus tiesiskos pienākumus, ja KP pieņemtu lēmumu par lietas izpētes izbeigšanu. LG piedāvā nesasaistīt iepriekšējā gazificētā objekta īpašnieka vai valdītāja parādus par dabasgāzes piegādi ar jauno nekustamā īpašuma īpašnieku vai valdītāju, izņemot gadījumus, kuros KP parādu atgūšanas praksi ir atzinusi par samērīgu, un gadījumus, kuros gazificētā objekta īpašnieku vai valdītāju maiņa ir notikusi ar mērķi izvairīties no saistību par dabasgāzes piegādi izpildes. Tomēr LG ir paredzējusi rakstveida apņemšanos piemērot tikai attiecībā uz tādu lietotāju izteiktajiem lūgumiem piegādāt dabasgāzi, kuri ieguvuši īpašumā, izīrējuši/iznomājuši vai kļuvuši par pārvaldniekiem pēc rakstveida apņemšanās spēkā stāšanās laika.
- 194 Saskaņā ar KL 27.² panta otro daļu lēmumu par lietas izpētes izbeigšanu var pieņemt, ja tirgus dalībnieks rakstveidā apņemas pildīt noteiktus tiesiskos pienākumus, kas novērš konkurences kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu, un KP, izvērtējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, uzskata to par lietderīgu.
- 195 KP norāda, ka LG, izdarot smagu KL pārkāpumu – dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu - īstenoja parādu atgūšanas praksi vismaz kopš 30.10.2009. KP ieskatā LG apņemšanās rakstveidā pildīt noteiktus tiesiskos pienākumus, lai gan vispārīgi nākotnē attiecībā uz daļu no jaunajiem lietotājiem novērstu konkurences kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu, nenovērstu LG vairāku gadu garumā īstenotās prakses sekas tirgos, kuros jau radīta būtiska negatīva ietekme uz konkurences apstākļiem. Pie tam atbilstoši LG iesniegtās rakstveida apņemšanās paredzētajiem tiesiskajiem pienākumiem, tai būtu iespējams pārkāpumu turpināt attiecībā uz jaunajiem lietotājiem, kas ieguvuši īpašumu pirms rakstveida apņemšanās spēkā stāšanās, kā rezultātā jāsecina, ka LG iesniegtā rakstveida apņemšanās neatbilst 27.² panta otrās daļas prasībām, jo pilnībā nenovērš konkurences kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu. Turklāt, pieņemot lēmumu par lietas izpētes izbeigšanu ar rakstveida apņemšanos pašreizējā lietas izpētes stadijā (izmeklēšana noslēgusies un veiktas procesuālās darbības atbilstoši KL 26.panta sestajai un septītajai daļai), KP nonāktu pretrunā ar KL 27.² panta otrās daļas mērķi – iespējami ātrāk novērst konkurences kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu tirgos, tirgus dalībniekam rakstveidā apņemties pildīt noteiktus tiesiskos pienākumus pārkāpuma lietas izpētes sākuma posmos.
- 196 Ņemot vērā iepriekš minēto, KP uzskata, ka lietā nepieciešams izdot administratīvo aktu par pārkāpuma konstatēšanu un piemērot naudas sodu par pārkāpuma izdarīšanu, lai atturētu LG un citus tirgus dalībniekus no KL pārkāpumu izdarīšanas. Tādējādi lietas izpētes izbeigšana ar rakstveida apņemšanos lietā nav uzskatāma par lietderīgu.

2. Tiesiskie pienākumi

- 197 Dabaszgāzes mazumtirdzniecības tirgus konkurences līmenis liecina, ka jaunu tirgus dalībnieku ienākšana pārskatāmā nākotnē ir ļoti apgrūtināta un maz ticama (lēmuma 33., 55.rindkopa). Tādējādi KL 13.panta pirmās daļas ietvaros piemēroto ekspluatējošo praksi nav iespējams novērst potenciālās konkurences spiediena rezultātā. Ņemot vērā, ka tirgus konkurences apstākļi patstāvīgi nespēj novērst LG parādu atgūšanas prakses piemērošanu, KP ieskatā konkrētajā lietā ir jāveic korekcija dabaszgāzes mazumtirdzniecības tirgū, kas kompensētu konkurences spiediena trūkumu tirgū. Korekcija veicama, uzliekot LG tiesisko pienākumu izbeigt pārkāpumu, pārtraucot parādu atgūšanas prakses universālu piemērošanu. Tādējādi LG uzliekams pienākums izbeigt netaisnīgo tirdzniecības noteikumu piemērošanu pret jauniem lietotājiem, pārtraucot sasaistīt dabaszgāzes piegādes līgumu noslēgšanu un dabaszgāzes piegādi ar iepriekšējā lietotāja parāda apmaksu.
- 198 Ievērojot lēmuma 3.7.apakšpunktā konstatēto, nosakāms, ka tiesiskais pienākums neattiecas uz dabaszgāzes piegādes līguma noslēgšanu un dabaszgāzes piegādi pārvaldniekam, īrniekam vai nomniekam par esošā īpašnieka parāda apmaksu, un īpašniekam, tā pārvaldniekam vai īrniekam par esošā īpašnieka īrnieka parāda apmaksu.
- 199 Ņemot vērā, ka gazificētā objekta valdītāju maiņa var tikt izmantota ļaunprātīgi, lai saņemtu dabaszgāzes piegādi, nosakāms, ka tiesiskais pienākums neattiecas uz dabaszgāzes piegādes līguma noslēgšanu un dabaszgāzes piegādi jaunajam valdītājam (komersantam) ar iepriekšējā valdītāja (komersanta), kurš ir uzskatāms par vienu tirgus dalībnieku ar jauno valdītāju, parāda apmaksu par patērēto dabaszgāzi gazificētajā objektā, par kuru tiek slēgts līgums.
- 200 Lietas ietvaros KP ir secinājusi, ka īpašuma tiesību maiņa starp vienā mājsaimniecībā dzīvojošām fiziskām personām var tikt izmantota ļaunprātīgi, lai saņemtu dabaszgāzes piegādi. Tādēļ nosakāms, ka tiesiskais pienākums neattiecas uz dabaszgāzes piegādes līguma noslēgšanu un dabaszgāzes piegādi jaunajam īpašniekam par iepriekšējā īpašnieka, kurš dzīvo vienā mājsaimniecībā ar jauno īpašnieku (lietotājiem gazificētā objektā ir deklarētas dzīvesvietas), parāda apmaksu par patērēto dabaszgāzi gazificētajā objektā, par kuru tiek slēgts līgums.

3. Naudas soda aprēķins

- 201 Saskaņā ar KL 14.panta pirmo daļu *“Ja Konkurences padome konstatē tirgus dalībnieku darbībā šā likuma 13.panta pārkāpumu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma uzlikšanu un naudas soda piemērošanu”*.
- 202 Saskaņā ar taisnīguma principu par katru izdarīto pārkāpumu pārkāpējam jāpiemēro samērīgs sods. Turklāt naudas sods jānosaka pietiekami preventīvā līmenī, lai sodītu pārkāpumu izdarījušo personu, atturētu to un citus tirgus dalībniekus no KL pārkāpumu izdarīšanas. EST, tostarp, ir norādījusi, ka rīcības brīvība naudas sodu noteikšanā ir vērsta uz to, lai mudinātu uzņēmumu rīkoties, ievērojot konkurences tiesību normas.

- 203 Saskaņā ar KL 14.panta otrās daļas 1.punktu KP ir tiesīga piemērot tirgus dalībniekiem naudas sodu par šā likuma 13.panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu – līdz 5 procentiem no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma katram, bet ne mazāk kā 250 latu katram. Lai noteiktu naudas soda apmēru, KP izvērtēja pārkāpumu atbilstoši Ministru kabineta 29.09.2008. noteikumiem Nr.796 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem” (turpmāk – Soda noteikumi) kopsakarā ar APL 66.panta pirmajā daļā noteiktajiem lēmuma satura noteikšanas pamatprincipiem.
- 204 Soda noteikumu 3.punkts nosaka, ka naudas sodu aprēķina procentos no tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas. Tādējādi LG naudas sods aprēķināms no LG 2012.gada neto apgrozījuma, kas veido 427 412 773 LVL.
- 205 Saskaņā ar Soda noteikumu 13.punktu, nosakot naudas soda apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu. Saskaņā ar Soda noteikumu 14.punktu, nosakot **pārkāpuma smaguma pakāpi**, ņem vērā:
- (i) **pārkāpuma veidu**. Saskaņā ar Soda noteikumu 15.punktu pēc pārkāpuma veida dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošana ir klasificējama kā smags pārkāpums. Ja ir izdarīts smags pārkāpums, atbilstoši Soda noteikumu 18.3.apakšpunktam naudas sods nosakāms no 0,5 līdz 1,5 procentiem no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma;
  - (ii) **pārkāpuma radītās vai iespējamās sekas**. LG ir vienīgais dabasgāzes piegādātājs Latvijā ar 100% tirgus daļu dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgū. LG īstenotā parādu atgūšanas prakse no 2009.gada rada konkurences kavēšanu vairākos konkrētajos tirgos (lēmuma 61.rindkopa) un potenciāli var ietekmēt konkurenci ikvienā konkrētajā tirgū, kurā tiek izmantota LG piegādātā dabasgāze;
  - (iii) **tirgus dalībnieka lomu pārkāpumā**. Saskaņā ar Soda noteikumu 16.punktu, izvērtējot katra pārkāpumā iesaistītā tirgus dalībnieka lomu, ņem vērā, vai pastāv vismaz viens no šādiem nosacījumiem – tirgus dalībnieks bijis pārkāpuma iniciators un/vai pārkāpumā tirgus dalībniekam bijusi aktīva vai pasīva loma.
 KP secina, ka LG ir bijusi pārkāpuma iniciators un tai ir bijusi aktīva loma pārkāpuma izdarīšanā, jo LG patstāvīgi ieviesa parādu atgūšanas praksi un piemēroja to attiecībā pret dabasgāzes lietotājiem;
- 206 Ņemot vērā minētos apsvērumus un ievērojot izvērtēto pārkāpuma smagumu, veidu, sekas, LG lomu pārkāpumā, naudas sods LG nosakāms 0,75 % apmērā no tās 2012.gada neto apgrozījuma.
- 207 Naudas sods, ņemot vērā **pārkāpuma ilgumu**, nosakāms saskaņā ar Soda noteikumu 19.2.apakšpunktu. Ja pārkāpums ilgst vairāk par gadu, bet nepārsniedz piecus gadus, naudas sods nosakāms līdz 0,5 procentiem no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma. LG izdarītais pārkāpums ilgst no 2009.gada 30.oktobra līdz lēmuma pieņemšanas brīdim, t.i., pārkāpums ilgst vairāk ne kā gadu, bet nepārsniedz piecus gadus. Līdz ar to, ievērojot pārkāpuma ilgumu, KP naudas sodu LG nosaka 0,35 % apmērā no tās 2012.gada neto apgrozījuma.

- 208 Atbilstoši Sodu noteikumu 17.punktam kopējo naudas soda apmēru par vienu pārkāpumu aprēķina, summējot saskaņā ar šo noteikumu 18. un 19.punktu noteiktos naudas sodus. Tādējādi kopējais naudas sods, kas noteikts atbilstoši Sodu noteikumu 18. un 19.punktam, nosakāms 1,1 % apmērā no LG neto apgrozījuma 2012.gadā, kas ir 4 701 540,50 LVL.
- 209 KP konstatē, ka lietā nepastāv atbildību pastiprinošie apstākļi, tādējādi atbilstoši Sodu noteikumu 21.1.apakšpunktam kopējais naudas soda apmērs nav palielināms.
- 210 Saskaņā ar Sodu noteikumu 23.1.apakšpunktu kopējo naudas soda apmēru var samazināt, ja pastāv atbildību mīkstinoši apstākļi, piemēram:
- (i) pārkāpums pārtraukts, tiklīdz tirgus dalībnieks saņēmis no Konkurences padomes informāciju par iespējamo KL 13.pantā minēto pārkāpumu (23.1.1.);
  - (ii) tirgus dalībnieks brīvpārīgi novērsis pārkāpuma sekas, pirms Konkurences padome pieņēmusi lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu (23.1.2.);
  - (iii) tirgus dalībnieks pēc savas iniciatīvas sniedzis pilnīgu un patiesu informāciju vai pierādījumus, kuriem bijusi būtiska nozīme KL 13.pantā minēto pārkāpumu konstatēšanā (23.1.3.);
  - (iv) tirgus dalībnieks atlīdzinājis zaudējumus, kas radušies no izdarītā pārkāpuma (23.1.5.).

LG atbildē uz Paziņojumu norāda, ka pēc Paziņojuma izvērtēšanas ir gatava diskutēt par taisnīgu, ekonomiski pamatotu un optimālu risinājumu pārkāpuma izbeigšanai. Ņemot vērā KP lēmuma 195.rindkopā norādīto, LG minētais apsvērums nav uzskatāms par atbildību mīkstinošu apstākli.

LG atbildē uz Paziņojumu norāda, ka lietas izmeklēšanas gaitā LG sadarbojās ar KP un pēc savas iniciatīvas sniedza pilnīgu un patiesu informāciju un pierādījumus, kuri ir nozīmīgi lietas izpētei – informāciju par visiem noslēgtajiem cesijas līgumiem; datus, kas būtiski palīdz noteikt konkrētos tirgus, kā arī izvērtēt dominējošo stāvokli; informāciju par parādu struktūru, kā arī darbībām parādu atgūšanai, tai skaitā, sniedzot datus par tiesībsargājošo iestāžu iesaistīšanu dabasgāzes padeves pārtraukšanā, parādu piedziņas efektivitāti maksātspējas un tiesvedības procesos; un par Regulatora veikto uzraudzību un parādu atgūšanas prakses izvērtēšanu.

KP norāda, ka LG ir sniegusi tikai tādu pilnīgu un patiesu informāciju, kuru KP izpētes lietas gaitā ir prasījusi LG sniegt un kuras sniegšana ir LG pienākums. Ņemot vērā iepriekš minēto, minētais LG apsvērums nav uzskatāms par atbildību mīkstinoši apstākli.

LG kā mīkstinošu apstākli min KL piemērošanas prakses par līdzīgiem gadījumiem neesamību. KP noraida minēto argumentu. Ņemot vērā LG rīcības klaji ekspluatējošo raksturu un universālo piemērošanu, nevar uzskatīt, ka, ievērojot pienācīgu rūpību un īpašo atbildību, aizņemot 100% tirgus daļu dabasgāzes mazumtirdzniecības tirgū, LG nebūtu varējusi nonākt pie slēdziena par parādu atgūšanas prakses neatbilstību KL prasībām.

- 211 Ņemot vērā minēto, KP konstatē, ka lietā nepastāv Sodu noteikumu 23.1.apakšpunktā minētie atbildību mīkstinošie apstākļi, tādējādi kopējais naudas soda apmērs nav samazināms.
- 212 Atbilstoši Sodu noteikumu 23.2.apakšpunktam KP kopējo naudas soda apmēru var samazināt, ja tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījums tirgū, kurā noticis pārkāpums, ir mazāks par 10% no šā tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma. Dabasgāzes realizācija (mazumtirdzniecība) veido 95,95% no LG neto apgrozījuma 2012.gadā, līdz ar to KP konstatē, ka 2012.gada neto apgrozījums tirgū, kurā noticis pārkāpums, pārsniedz 10% no LG 2012.gada neto apgrozījuma.
- 213 Izvērtējot noteiktā naudas soda samērīgumu un lietderību tā piemērošanā, ņemot vērā naudas soda preventīvo mērķi atturēt pārkāpēju un citus tirgus dalībniekus no Konkurences likuma 13.panta pirmajā daļā noteikto pārkāpumu izdarīšanas, KP uzskata, ka LG sodīšanas mērķi par izdarīto pārkāpumu konkrētajā gadījumā var sasniegt ar mazāka naudas soda piemērošanu. Papildus, nosakot galīgo naudas soda apmēru, KP ņem vērā, ka (i) Regulators vērtēja un daļēji pieļāva LG parādu atgūšanas praksi, kā arī (ii) parādu atgūšanas prakses piemērošanā pastāv izņēmumi (lēmuma 120.rindkopa) un būtisku daļu no kopējā dabasgāzes apjoma LG realizē enerģētikā, ko veido termoelektrocentrāles un siltumapgādes uzņēmumi (atbilstoši informācijai 2.attēlā, 2011.gadā enerģētikas nozarei tika realizēti 67% no kopējā realizētā dabasgāzes apjoma), pret kuriem KP izpētes lietas ietvaros nav konstatējusi parādu atgūšanas prakses piemērošanu. Tādējādi, ņemot vērā iepriekš minēto, KP galīgo naudas sodu nosaka 1 567 180 LVL apmērā.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 3.punktu, 13.panta pirmo daļu, 14.panta pirmo daļu un otrās daļas 1.punktu, Administratīvā procesa likuma 13.pantu un 66.panta pirmo daļu, Ministru kabineta 29.09.2008. noteikumu Nr.796 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem” 3., 13., 14., 15., 16., 17.punktu, 18.3., 19.2.apakšpunktu, 21. un 23.punktu, Konkurences padome

nolēma:

1. Konstatēt Konkurences likuma 13.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu AS „Latvijas Gāze” darbībā.
2. Uzlikt AS „Latvijas Gāze” tiesisko pienākumu izbeigt netaisnīgo tirdzniecības noteikumu piemērošanu pret jauniem lietotājiem, pārtraucot sasaistīt dabasgāzes piegādes līgumu noslēgšanu un dabasgāzes piegādi ar iepriekšējā lietotāja parāda apmaksu.
3. Tiesiskais pienākums neattiecas uz gadījumiem, ja dabasgāzes piegādes līgumu slēdz šādi jaunie lietotāji un pastāv šādu iepriekšējo lietotāju parādi:

- a) pārvaldnieks, īrnieks vai nomnieks un pastāv esošā īpašnieka parāds;
  - b) īpašnieks, tā pārvaldnieks vai īrnieks un pastāv esošā īpašnieka īrnieka parāds;
  - c) jaunais īpašnieks un pastāv iepriekšējā īpašnieka parāds par patērēto dabasgāzi gazificētajā objektā, par kuru tiek slēgts dabasgāzes piegādes līgums, ja jaunais īpašnieks un iepriekšējais īpašnieks dzīvo vienā mājsaimniecībā (lietotājiem gazificētā objektā ir deklarētas dzīvesvietas);
  - d) jaunais valdītājs (komersants) un pastāv iepriekšējā valdītāja (komersanta) parāds par patērēto dabasgāzi gazificētajā objektā, par kuru tiek slēgts dabasgāzes piegādes līgums, ja jaunais lietotājs un iepriekšējais lietotājs uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku ar jauno valdītāju.
4. Uzlikt AS „Latvijas Gāze” naudas sodu 1 567 180 LVL (viens miljons pieci simti sešdesmit septiņi tūkstoši viens simts astoņdesmit lati) apmērā. Uzlikt par pienākumu naudas sodu 45 (četrdesmit piecu) dienu laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas ieskaitīt valsts budžetā (saņēmējs: Valsts kase reģ. Nr.90000050138, konta Nr.LV78TREL1060001019900, kods: TREL22), norādot lēmuma par naudas soda uzlikšanu numuru un datumu, un 10 dienu laikā pēc naudas soda samaksas paziņot par to Konkurences padomei.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja

S.Ābrama